

Mustaqillik huquq demakdir

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI BOSH
PROKURATURASINING
NASHRI

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan www.huquq-gazeta.uz

2010-yil 14-oktabr, №41 (718)

Республикада вояга етмаганлар ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш, уларнинг қонуний манфаатларини муҳофаза этиш, энг асосийси, баркамол авлодни тарбиялаш масаласи давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Юртимизда вояга етмаганлар манфаатларини ҳимоя қилиш борасида мустаҳкам ҳуқуқий базанинг яратилгани, самарали ижтимоий ҳимоя тизимининг жорий этилгани, замонавий таълим муассасаларининг барпо этилаётгани, вояга етмаганлар ҳамма ёшларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга қаратилган кенг қамровли чора-тадбирларнинг амалга оширилаётганиги ушбу сиёсатнинг яққол ифодасидир. Zero, Юртбошимиз таъбири билан айтганда, "Ҳар қайси давлат, ҳар қайси миллат, аввало, ўз фарзандлари қиёфасида, униб-ўсиб келаётган ёш авлод тимсолида шу халққа хос хусусият ва фазилатларни намоён этадиган, унинг азалий орзу-интилошларини рўёбга чиқарадиган буюк кучни кўради".

Муҳим ҳуқуқий
ҳужжат

Инсон ҳуқуқларини таъминлаш ҳуқуқий-демократик давлат, эркин фуқаролик жамиятининг муҳим вазифаси ва мақсади. Инсон ҳуқуқлари эса болалар ҳуқуқларидан бошланади. Истиқлолимизнинг дастлабки кунлариданоқ давлатимиз раҳбарининг ташаббуси ва раҳнамолигида вояга етмаганлар ҳамда ёшлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, уларни баркамол авлод этиб тарбиялашнинг устувор йўналишлари белгилаб олинди ва бу борада туб ислохотлар амалга оширилди. Жумладан, соҳага доир қонунчилик асосларини яратиш ва такомиллаштириб бориш; зарурий институционал тузилмаларни ташкил этиш, шакллантириш; таълим сифатини ошириш; ёш авлод маънавиятини юксалтириш, соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш; вояга етмаганлар соғлигини сақлаш ва соғлом авлодни тарбиялаш; ижтимоий ҳимояга муҳтож бўлган вояга етмаганларни давлат томонидан моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш; вояга етмаганлар ҳуқуқбузарлиги ва жиноятчилигининг олдини олиш; баркамол авлод тарбияси йўлида мақбул ижтимоий-иқтисодий шарт-шароитни яратиш, бор куч ва имкониятни шу мақсад йўлида сафарбар этиш борасида улкан ишлар қилинмоқда.

Маълумки, айни пайтда мамлакатимиз аҳолисининг тахминан 40 фоизини вояга етмаганлар, яъни 18 ёшгача бўлган йилгит ва қизлар ташкил этади. Мазкур кўрсаткичнинг ўзи ҳам бу борадаги ишлар қамрови кенглиги ва белгиланган вазифалар масъулиятдан дарак беради. Утган йиллар давомида вояга етмаганлар ҳуқуқларини таъминлаш, уларнинг қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш соҳасида мустаҳкам ҳуқуқий асос яратилди ва ислохотлар жараёнида янада такомиллашиб бормоқда.

Республикада қонунчиликнинг барча соҳалари каби

вояга етмаганларга доир қонунчилик асосини ҳам Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ташкил этади. Бошқача айтганда, вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда ҳам Асосий Қонунимиз олий юридик кучга эга ҳужжат ҳисобланади. Унга асосан вояга етмаганлар Конституция ва қонун ҳужжатларида мустаҳкамлаб қўйилган ҳуқуқ ва эркинликлардан тўлиқ фойдаланадилар. Вояга етмаганларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини уларнинг ёшига қараб бевосита ёки билвосита чеклаб қўйишга йўл қўйилмайди ва бундай ҳатти-ҳаракатлар амалдаги қонунларга мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади. Конституциянинг 45-моддасида вояга етмаганлар ҳуқуқлари давлат ҳимоясида эканлиги, 64-моддасида эса ота-оналар ўз фарзандларини вояга етгунларига қадар боқиш ва тарбиялашга мажбур эканлиги, давлат ва жамият етим болаларни ва ота-оналари вазифаларини рағбатлантириши белгилаб қўйилган. Асосий Қонунимизнинг 65-моддасида фарзандлар ота-оналарининг насл-насабидан ва фуқаролик ҳолатидан қатъи назар қонун олдида тенглиги, оналик ва болалик давлат томонидан муҳофаза қилиниши мустаҳкамланган.

Вояга етмаганларга доир муҳим қонун ҳужжатларидан бири - 2008 йил январда қабул қилинган "Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни ўсиб келаётган авлодга нисбатан гамхўрликнинг янада мустаҳкамлашига замин яратди. Мазкур Қонунда боланинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш; боланинг ҳаёти ва соғ-

Мирзохид ОБИДОВ,
Тошкент шаҳар прокурори

лиғини муҳофаза қилиш; боланинг камситилишига йўл қўймаслик; бола ҳуқуқларини ҳимоя қилиш соҳасида фаолиятни амалга оширувчи кадрлар тайёрлаш, уларнинг малакасини ошириш ва уларни қайта тайёрлаш; бола ҳуқуқларини ҳимоя қилиш соҳасида фаолиятни амалга оширувчи халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликни ривожлантириш; болаларнинг ижтимоий кўнжимасига, вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларни қайтаришга қўллаб-қувватлаш борасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари белгилаб қўйилди.

Шу билан бирга, вояга етмаганлар масаласидаги долзарб масала - улар ўртасидаги назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга доир фаолиятни тартибга солувчи яна бир алоҳида ҳуқуқий ҳужжатни қабул қилиш зарурати мавжуд эди.

Шу маънода Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори томонидан қонунчилик ташаббуси ҳуқуқи асосида "Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ишлаб чиқилиб, Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига киритилди. Қонун лойиҳаси Қонунчилик палатаси томонидан 2010 йил 12 августда қабул қилиниб, маъқуллаш учун Олий Мажлис Сенатига тақдим этилди. Жорий йилнинг 28-29 август кунлари бўлиб ўтган Олий Мажлис Сенатининг навбатдаги учинчи ялпи мажлисида мазкур Қонун сенаторларнинг қизгин муҳокамаларидан кейин маъқулланди ҳамда 2010 йилнинг 30 сентябрь куни матбуотда эълон қилиниб, кучга кирди.

(Давоми 3-бетда/)

Ҳамкорликдаги анжуман

Юртимизда олиб борилаётган изчил ислохотлар жамият ҳаётининг барча жабҳасида, жумладан, суд-ҳуқуқ соҳасида ҳам катта ўзгаришларга олиб келди. Мамлакатимизда икки палатали парламентнинг фаолият кўрсатиши эса қонунчилик тизимини янада такомиллаштиришда муҳим аҳамият касб этмоқда. Ифтихор билан айтишимиз мумкинки, икки палатали парламентнинг ҳозирги босқичдаги фаолияти кўпгина ривожланган давлатлар томонидан ўзига хос эътирофларга сабаб бўлаётир. Бундай натижалар ва ютуқларга эришишнинг ўзи бўлаётгани йўқ, албатта. Бу борада депутатлар ва сенаторларнинг фаолиятини ҳам алоҳида эътироф этиш ўринли бўлади. Улар томонидан ишланаётган ва қабул қилинаётган қонунларнинг жамиятдаги ўрни беқийс эканлиги бутун барчамизга кундай равшан. Айниқса, депутатлар ва сенаторларнинг жойлардаги аҳоли билан янги қонун лойиҳалари ҳамда қабул қилиниши лозим бўлган қонунлар ҳусусида ўтказилган турли тадбирлари ҳам бу борада ўзининг ижобий натижаларини бермоқда.

Шу маънода, 12 октябрь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Қонунчи-

лик ва суд-ҳуқуқ масалалари кўмитаси ва Ўзбекистон Миллий матбуот маркази ҳамкорликда матбуот анжумани ўтказдилар. Миллий матбуот марказида бўлиб ўтган анжуманда Олий Мажлис Сенатининг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари кўмитаси раиси С.Ортиқова сўз юритар экан, аввало юртимизда олиб борилаётган ижтимоий-иқтисодий, жумладан, суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислохотларнинг мазмун-моҳияти, қабул қилинаётган қонунларнинг ижтимоий аҳамияти, долзарблилиги, жамият ҳаётидаги ўрни ҳусусида атрафлича тўхталиди.

Матбуот анжуманида шунингдек, Сенат томонидан чиқариладиган аминистия актининг жойларда қўлланилиши, бу борада ташкил этилган ишчи гуруҳларнинг ўрни, жазолан овоз этилаётганларнинг ижтимоий муҳофазасига қаратилаётган эътибор ва бошқа масалалар ҳусусида ҳам тўхталиб ўтилди. Бундан ташқари, парламентнинг бутунги фаолиятини халққа етказишда ОАВ билан ҳамкорлик муҳим аҳамият касб этиши алоҳида таъкидланди.

Бундай матбуот анжуманларини келгусида ҳам ўтказиб туриш ҳусусида келишиб олинди.

Ўз муҳбиримиз

Жамиятимизда ҳуқуқий маданиятни янада юксалтириш бугун олдимизда турган устувор вазифалардан эканлиги маълум. Бу жараён барча ҳуқуқий нашрлар қатори

"HUQUQ" газетаси зиммасига ҳам масъулиятли вазифалар юкламоқда. Шу маънода, "HUQUQ" газетаси ҳуқуқий демократик давлат ва эркин фуқаролик жамияти барпо этишнинг ҳуқуқий асослари, ижтимоий-сиёсий, ҳуқуқий ислохотларнинг мазмун-моҳияти, самарасини кенг тарғиб қилиш билан бир вақтда жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг ҳар қандай кўринишига қарши жамоатчилик фикрини уйғотишни мақсад қилиб олган.

Суд-ҳуқуқ ислохотлари, прокуратура фаолияти, жиноят ва жазо, инсон ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоясига оид энг сара, таҳлилий мақолалар газетехонлар эътиборига ҳавола этиб келинмоқда. Шунингдек, таҳририятимизга йўлланган ҳеч бир хат, ҳеч бир мурожаат эътиборсиз қолмайди.

2011 йилда ҳам "HUQUQ" газетаси Сизнинг энг яқин ҳамкорингиз бўлиб қолади.

ОБУНА БЎЛИШГА КЕЧ ҚОЛМАНГ!

НАШР ИНДЕКСИ — 231

Дастур ижроси амалда

Яқин ўтмишда урф бўлиб, тез фурсатда инсоният олдидagi глобал муаммага айлانган одам савдоси жиноятининг олдини олиш, унга қарши курашиш ҳамда унинг оғир оқибатларини бартараф этиш бугунги кунда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг муҳим вазифасига айланган. Бу борада республикада зарур қонунчилик базаси яратилди, "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги Қонун қабул қилинди. 2008-2010 йилларга мўлжалланган миллий Дастур ишдаб чиқилди.

Қонунчилик ҳужжатлари ижроси юзасидан қисқа фурсатда катта тадбирлар амалга оширилди. Ҳуқуқ-тартибот органларининг сарф-ҳаракатлари билан одам савдоси жиноятларига мустахкам тўсиқ қўйилди. Энг муҳими, ушбу жиноятнинг юзга келиш оқибатлари, бартараф этиш йўллари ҳақида кенг жамоатчиликда фаол муносабат шаклланди. Эндilikда фуқаролар ушбу жиноий ҳаракат томошабини ёки жабрланувчиси бўлиб қолмасдан, балки унга қарши курашувчи яқин ҳамкоримизга айланди. Бу одам савдоси билан боғлиқ ҳолатлар бўйича муносабатларни қабул қилиш юзасидан "ишонч телефонлари" ташкил этилиб, ҳар бир муносабат, ариза ёки шикоят белгиланган тартибда рўйхат-

дан ўтказилиб, ваколатли мансабдор шахслар томонидан ҳал этилаётганининг самарасидир.

Таригот-ташвиқот тадбирларини амалга ошириш борасида жамоат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари билан яқин алоқа ўрнатилди. Вилоят прокуратураси органлари томонидан тегишли ташкилотлар билан ҳамкорликда Дастур доирасида 300 га яқин учрашув ва давра суҳбатлари ташкил қилиниб, оммавий ахборот воситалари орқали 100 га яқин чиқишлар уюштирилди.

Шунингдек, амалдаги қонунлар талабларига риоя қилиниши юзасидан мунтазам равишда текширишлар ўтказиб келинмоқда. Мазкур масала юзасидан жорий йилнинг 8 ойида ҳудудий комиссияларда, вилоят ички ишлар, соғлиқни сақлаш бошқармалари, бандликка қўмаклашувчи ва ижтимоий муҳофаза қилиш марказларида ҳамда бошқа тегишли ташкилотларда 27 та текшириш ўтказилиб, 70 тақдимнома киритилди, 62 нафар мансабдор шахс расмий равишда оғохлантилди, 16 нафари интизомий, 51 нафар мансабдор шахс маъмурий жавобгарликка тортилди, қўпол қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 4 та жиноят иши қўзғатилди.

Одам савдосига қарши курашишга оид қонунлар ижросини таъминлашда аҳоли бандлигини

таъминлаш алоҳида аҳамиятга эга. Буни эътиборга олиб, вилоят прокуратураси органлари томонидан меҳнат ва аҳолининг бандлигига доир қонун ҳужжатлари бажарилиши доимий назоратда олинган.

Иш билан таъминлашга қўмаклашиш давлат жамгармасидан кичик бизнес субъектларига берилган кредитлардан мақсадли фойдаланилиши юзасидан жойларда ўтказилган мониторинг натижалари бўйича прокуратура органлари томонидан 7 та жиноят ишлари қўзғатилиб, тергов даврида айбланувчилардан 83 миллион 240 минг сўмлик моддий зарарнинг ундирилиши таъминланди.

Шунингдек, Богот тумани прокуратураси томонидан туманда ишсизликнинг олдини олиш, аҳолининг бандлигини таъминлашда Ўзбекистон Республикасининг "Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида"ги Қонуни талабларига амал қилиниши ҳамда янги иш ўринлари яратиш ва аҳоли бандлигини таъминлашда бандлик жамгармаси маблағларининг мақсадли сарфланиши юзасидан ўтказилган текширишда баъзи қинғирликлар аниқланди. Чунончи, туман бандликка қўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш Марказининг "Маданият" кишлоқ турғун пункти инспектори Н.Собиров "Фалаба"

сувдан фойдаланувчилар уюшмаси раиси О.Хўсинов ва ҳисобчиси У.Ражабовларнинг қирди-корлари фожия қилинди. Хусусан, улар томонидан 2009 йилнинг август ойида 12 нафар, жорий йилнинг март ойида 17 нафар ишсиз фуқаро ҳақ тўланадиган жамоат ишларида жалб қилинган деган мазмундаги сохта ҳужжатлар расмийлаштирилиб, пул маблағлари талон-торож қилинган. Мазкур ҳолат юзасидан Н.Собиров, О.Хўсинов ва У.Ражабовларга нисбатан Жиноят кодексининг тегишли моддалари билан жиноят иши қўзғатилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

Албатта, хотин-қизларнинг одам савдоси жиноятининг жабрланувчисига айланиб қолиши жуда ачинарли. Шуниси афсусанарлики, кейинги пайтларда одам савдоси жиноятига қўл урганлар орасида аёллар сонининг ортиши кузатишмоқда. Рақамларга муносабат қиладиган бўлсак, вилаетимизда жорий йилнинг ўтган 8 ойида одам савдоси билан боғлиқ 8 та жиноят иши қўзғатилган бўлса, айбланувчиларнинг аксарияти аёллар ташкил этади.

Бир мисол. Асли урганчилик бўлган, ҳозирги кунда Қарши шаҳрида истиқомат қилувчи Гулзор Маттиева ва хивалик Аноржон Машариповалар балои нафс домига илиниб, қонунбу-

Шоназар САТТАРОВ,
Хоразм вилает прокуратураси
бўлим бошлиғи

зарликка қўл урди. Улар бир неча хоразмлик қизларни Россия Федерациясида Черкес шаҳридаги ресторон ва кафедада официантка бўлиб ишлашга кўндириб, мамлакатимиз ҳудудидан олиб чиқиб кетишган. Черкесга етиб борган эса фуқаролик паспортларини олиб қўйиб, шаҳардаги "Пасейдон" саунасида фоҳишалик билан шугулланишга мажбур қилишган. Бундай мисолларни кўпайиб келтириш мумкин.

Одам савдоси жинояти жабрланувчисига айланиб қолмаслик учун аввало ҳар биримиз ўз ҳақ-ҳуқуқимизни яхши билишимиз лозим. Кимнингдир тақдирини билан хорижага йўл олишдан олдин тегишли идоралар ходимлари билан маслаҳатлашиш керак. Қолаверса, юртимизда ҳалол меҳнат қилиб, фаровон турмуш кечирishi учун барча шароитлар яратилган. Тадбиркорлар ва ҳунармандлар учун барча имконият эшиклари очилган. Қурилиш, саноат, бошқа ишлаб чиқариш соҳаларида янги иш ўринлари яратилаёпти. Кишлоқ хўжалигида ҳам ишлаш учун шарт-шароитлар етарли. Шундай экан, ўз юртимизда меҳнат қилишга нима етсин.

Қонун устувор жойда турмуш фаровон бўлади

Зийнетбай РАСБЕРГЕНОВ,

Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси бўлим катта прокурори

Мамлакатимиз дунёда ўз халқига энг кўп ижтимоий ёрдам кўрсатувчи давлатлар сирасига киради. Айниқса, Истиқлол йилларида муҳтарам қорбонимиз раҳномолитида мамлакатимизда ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларга моддий ёрдам бериш, аҳоли турмуш тарзини яхшилаш бўйича бир қатор чора-тадбирлар амалга оширилди ва бу борада ҳуқуқимиз томонидан норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди.

"Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари тўғрисида"ги Қонуннинг 11-моддасига мувофиқ, кишлоқ ва овулдаги маҳалла фуқаролар йиғинлари бу вазифани астойдил амалга оширмоқдалар. Улар бажараётган ишлар тақсирга сазовор. Лекин афсуски, баъзи маҳалла ва овул фуқаролар йиғинлари раҳбарлари зиммаларига юклатилган ушбу масъулиятни унутиб қўйган кўринади.

Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси органлари томонидан шу йилнинг ўтган даври давомида мазкур қонуннинг ижроси юзасидан 12 та текшириш ўтказилди. 293 та прокурорлик таъсир чоралари қўлланилиб, 136 нафар шахс интизомий, маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилди. Айбдор шахслардан етказилган 6 миллион 929 минг сўмлик зарарлар иxtирий равишда ундирилиб, 374 минг сўмлик моддий зарарларни мажбурий тартибда ундириш бўйича судларга 5 та даъво ариза киритилди ва қўпол қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 14 та жиноят ишлари қўзғатилди.

Мисол тариқасида айтиладиган бўлсак, Амударё туманидаги "Жумуртау" овул фуқаролар йиғини мансабдор шахслари томонидан 2 ёшгача бола тарбиясида бўлган, ишламайдиган оналарга 4 та ҳолатда 1 миллион 38 минг сўм, 16 ёшгача болалари бўлган оилаларга 5 та ҳолатда 2 миллион 34 минг сўм нафақа пуллари ноқонуний тайинланиб, бюджет маблағлари растрата йўли билан талон-торож қилинган. Ушбу ҳолат бўйича Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 167-моддаси 2-қисми "г" банди билан жиноят иши қўзғатилиб, айбдорлар суд томонидан тегишли жазосини олдилар.

Элиқалъа туман прокуратураси томонидан тумандаги "Навоий" овул фуқаролар йиғинида ўтказилган текширишда фуқаро Тўхтажон Сейитова ва шу йилнинг 17 март куни 16 ёшгача бўлган 3 нафар фарзандига нафақа тайинлашнинг сўраб ёлган аризаси бўйича комиссия томонидан унинг моддий ва мулкий аҳоли ўрганилмасдан нафақага муҳтож деб топилиб, 2010 йилнинг апрель ойидан бошлаб 6 ой муддатга нафақа тайинланган. Текшириш давомида Т.Сейитова оиласининг ҳар бир аъзосига ўртача даромади 35202 сўмдан тўғри келиши, яъни белгиланган мезондан 2087 сўм зиёд эканлиги аниқланди. Шу боис туман прокурорининг протести-га асосан "Навоий" овул фуқаролар йиғинининг 2010 йил 24 март кунги қарори бекор қилинди.

Биз ҳуқуқий демократик жамиятга яшашимиз. Шундай экан, ишимизда адолат мезонини бузмаслигимиз лозим. Агар ҳар бир мансабдор шахс ўз зиммасига юклатилган вазифани виждонан, қонун даражасида бажарса, жамиятимизда қонун устуворлиги таъминланиб, халқимиз тўқ, тинч ва фаровон ашайди.

Юртимизда валюта бозорини эркинлаштириш борасида изчил чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Бунга 2003 йилнинг 15 октябридан бошлаб республикада жорий операциялар бўйича сўмнинг эркин алмаштирилиши расман эълон қилинган. Бу эса иқтисодиётнинг барқарорлашуви, инфляция даражасининг пасайишига, инвестиция жараёнига ўзининг ижобий таъсирини кўрсатмоқда. Ўз навбатида ички валюта бозорининг эркинлашуви товарлар экспорт-импорти, валюта оли-сотдиси, молиявий операциялар ва савога алоқадор бўлган пул ўтказиш тушумларининг эркинлашуви олиб келади.

Жазодан тегишли хулоса чиқармаганлар

Фуқароларимиз қонун берган имкониятлардан унумли фойдаланаётган бир пайтда орамизда валютафурушликни ўзига касб қилиб олган шахслар борлигини ҳам афсус билан таъкиллаб ўтишга тўғри келади. Шуниси ачинарлики, уларнинг орасида қилмишига яраша жазо олган бўлса-да, бундан тегишли хулоса чиқармасдан, яна валютафурушлик билан шугулланаётган кимсалар ҳам йўқ эмас. Бу каби ҳолатларга барҳам бериш мақсадида Республика Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштирига қарши курашиш Департаменти органлари томонидан бир қатор қонунбузарликлар фожия этилди.

А.Холматов деган шахс ҳам таъбасига таянмаганлардан бири. У илгари шундай қилмиш учун жиноят ишлари бўйича Қорасув шаҳар судининг ҳукми билан жазога тортилган эди. Аммо бу жазо унга қор қилмаган кўринади. У яна валюта оли-сотдиси билан шугуллана бошлади. Аммо кўза кунда эмас, кунда синди деганларидек, унинг қилмиши яна фожия бўлди. Департаментнинг Андижон вилаети Қўрғонтепа тумани бўлими ходимлари ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан ҳамкорликда ўтказган тадбирда у Андижон шаҳридаги "Янги бозор" ҳудудида 6 минг АҚШ долларини сотиб олганида ушланди. Унинг бошқарувидаги "Нексия" автомобили қўздан кечтирилганда 40 минг АҚШ доллари ва 437 минг сўм пул топилиб, ашёвий далил сифатида олиб қўйилди.

Р.Иноятлов ҳам муқаллам валюта оли-сотдиси билан шугуллангани учун судланган эди. Бироқ у ҳам долларфурушликдан воз кечишни истамади. Департаментнинг Бўхоро вилаети

Бахтиёр ХОШИМОВ,
СВОЖДЛҚК Департаменти маъбуот гуруҳи
бош инспектори

ти Шофиркон туман бўлими ходимлари томонидан ўтказилган тадбирда Р.Иноятлов харидор Ф.Сафаровга 27 минг АҚШ долларини сотганида ушланди.

Тошкент шаҳар бошқармаси ходимлари томонидан ўтказилган тадбирда эса Тожикистон Республикаси фуқароси Н.Султонова ўзи билган ҳолда қалбаки 3600 АҚШ долларини ҳақиқий 1800 АҚШ долларига сотганилиги аниқланди.

Худди шу каби М.Мадаминов деган кимса ҳам била туриб ўзини ўтга урди. У Россия Федерацияси Тверь вилаети Канаково туманида номалум шахсдан 100.000 Россия рублини қалбаки эканлигини била туриб 47 минг рублга сотиб олади. У бу пуллари Ўзбекистонга олиб келиб, сотиш мақсадида Урганч шаҳридаги "қора ҳолда"га борди. Уддабурон валютафуруш содда одамларни даққиллатиб, қалбаки 13 минг рублни 780 минг сўмга пуллашга муваффақ бўлган. Мадаминов жиноий ҳаракатларини давом эттириб, фуқаро Д.Собировни ҳам доғда қолдирди. Ундан сохта 8 минг рублга 384 килограмм гуруч олади. Фуқаро Ж.Тожиёв ҳам унинг "қармоғига илиниб", 370 килограмм гуручни қандай қилиб қалбаки 9 минг рублга бериб юборганилигини билмай қолди.

Юқоридаги шахслар қилмишлари учун суднинг қора курсисига ўтиришди, суд ўзининг одилона ҳукмини ўқиди. Улар жиноятга жазо муқаррарлигига яна бир қарра амин бўлишди.

Мужим ҳуқуқий ҳужжат

/Давом.
Бошланиши 1-бетда/

Вояга етмаганларнинг назоратсизлиги, қаровсизлиги ва улар томонидан содир этилиши мумкин бўлган ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, ғайриижтимоий хатти-ҳаракатларни келтириб чиқараётган сабаб ва шарт-шароитларни аниқлаш, бартараф этиш мақсадида қабул қилинган ушбу Қонунда вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни таъминлаш ҳамда уларни ҳуқуқий нормаларга ҳурмат руҳида тарбиялашга алоҳида эътибор қаратилган.

Қонун 6 боб, 36 моддадан иборат бўлиб, республикада амалга ошириб келинаётган вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси соҳасидаги муносабатларни тартибга солиди.

Мазкур Қонуннинг қабул қилиниши вояга етмаганлар томонидан ҳуқуқбузарликлар содир этилишига имкон бераётган шарт-шароитларни бартараф этиш, уларнинг назоратсизлигини профилактика қилиш, вояга етмаганнинг ота-онаси ёки уларнинг ўрнини босувчи шахсларнинг, мутасадди идоралар масъулиятини оширишда болаларнинг девизант (яъни жамиятда эътироф этилган ҳуқуқий ва ахлоқий нормаларга зид бўлган) ҳуқуқ-азорини эрта аниқлаш ва бартараф этиш борасидаги тадбирлар самарадорлигини таъминлашга хизмат қилади.

Шуни ҳам айтиб ўтиш жоизки, бунга қадар вояга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарликларининг олдини олиш масалалари ҳукуматнинг алоҳида қарорлари, тегишли вазирлик ва идораларнинг идоравий ҳужжатлари билан тартибга солинган

бўлиб, бу соҳага доир муаммоларни ҳал қилишга мутасадди бўлган идоралар фаолиятини мувофиқлаштириш ва иш самарадорлигини оширишда қўйилган натижани бермаётган эди.

"Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунида эса вояга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарликларини профилактика қилиш тизимидаги идоралар, муассасалар, улар фаолиятининг асосий йўналишлари, вазифалари, ваколатлари пухта ва комплекс тарзда белгилаб қўйилган. Унда ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган вояга етмаганлар ва оилалар билан профилактика ишини олиб бориш тартиби, вояга етмаганларни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасалари ва вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказларига жойлаштириш асослари ҳамда бошқа масалалар мустақамланган.

Бу йўналишда ота-оналарнинг масъулиятини янада кучайтириш мақсадида Қонуннинг 7-моддасида вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасида ота-она ёки уларнинг ўрнини босувчи шахсларнинг иштироки алоҳида белгилаб қўйилди.

Қонуннинг 2-бобида вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини амалга оширувчи органлар ҳамда муассасалар тизими ва уларнинг ваколатлари аниқ белгилаб берилган.

Шуни эътироф этиш ўринлики, сўнгги йиллар ичида мазкур органлар ҳамда муассасалар вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини амалга ошириш

да самарали фаолият юритиб келмоқда. Бироқ, кўрилатган чора-тадбирларга қарамай, болалар ўртасида назоратсизлик ва қаровсизлик, таълим муассасаларини ташлаб кетиш, ҳуқуқбузарликлар содир этиш ҳоллари барҳам топмапти.

Биргина Тошкент шаҳар ҳудудида жорий йилнинг январь-сентябрь ойларида янвалидик ва тиланчилик билан шуғуллангани учун 5466 нафар вояга етмаган ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш Марказига олиб келинган. Уларнинг 383 нафарини Тошкент шаҳрида яшовчилар, 5083 нафарини эса МДХ давлатларидан, вилоятлар ва Қорақалпоғистон Республикасидан келган вояга етмаганлар ташкил этган.

Умумий қилиб айтганда, "Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни бу соҳада олиб борилаётган изчил ислохотлар жараёнида ишлаб чиқилган муҳим ҳуқуқий ҳужжатдир.

Шу ўринда Тошкент шаҳар прокуратураси органлари томонидан вояга етмаганларга доир қонунал ижросини таъминлаш, хусусан, вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасида олиб борилаётган ишлар хусусида қисқача тўхталиб ўтсак.

Жорий йилнинг ўтган даври мобайнида Тошкент шаҳар прокуратураси органлари томонидан вояга етмаганлар ҳақидаги қонунал ижроси юзасидан 241 та текшириш ўтказилган бўлиб, натижасига кўра 100 қонуний қарорлар бўйича 10 та протест келтирилган. Қонунбузилишларнинг келиб чиқиш сабаблари ва бунга имконият яратиб берган шарт-шароитларни бартараф этиш ҳақида 322 та тақ-

димнома киритилган, 921 нафар шахс интизомий, 494 нафар шахс маъмурий, 320 нафар шахс моддий жавобгарликка тортилган. Жиддий қонунбузилишлар юзасидан 55 та жиноят иши қўзғатилган. Судларга 49 та даъво аризалари киритилиб, қонунбузарлар томонидан етказилган зарарнинг 25466 минг сўми ихтиёрий ундирилган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг жорий йил 27 январдаги Қарори билан тасдиқланган "Баркамол авлод йили" Давлат дастури ижросини таъминлаш борасида Тошкент шаҳар прокуратураси ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорликда бир қатор тадбирлар амалга оширилган.

Айни пайтда пойтахтимиз аҳолисининг 31 фоизини вояга етмаганлар ташкил этади. Улар юртимиз келажагининг муносиб ворислари бўлиб қамол топишларида шахримиздаги мавжуд 480 та мактабга таълим муассасаси, 294 та умумтаълим мактаби, 7 та мактаб-интернат, 10 та махсус мактаб, 6 та Мехрибонлик уйи, 79 та касб-хунар коллежи ва 39 та академик лицей муҳим ўрин тутди. Ушбу таълим муассасаларини етук педагог кадрлар, замонавий ўқув жиҳозлари билан таъминлаш, уларда кутубхоналар, ахборот-ресурс марказлари фаолиятини яхшилаш борасида ижобий натижаларга эришилмоқда.

Вояга етмаганларни мактабдан ташқари таълим муассасаларига жалб этиш уларнинг ҳуқуқбузарлик кўчасига қириб қолишининг олди олинишида муҳим аҳамият касб этади. Шу маънода Тошкент шаҳар Халқ таълими Бош бошқармаси танинган келиб чиқиш сабаблари ва бунга имконият яратиб берган шарт-шароитларни бартараф этиш ҳақида 322 та тақ-

ошириб келинмоқда. Жумладан, жорий йилнинг 12-13 май кунлари Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия ва шаҳар прокуратураси ҳамкорлигида Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий боғида "Куч - билим ва тафаккурда" шиори остида кўргазма ўтказилди. 30 мингдан ортиқ ўқувчилар жалб этилган кўргазмада пойтахтимиздаги барча мактабдан ташқари таълим муассасалари, муסיқа ва санъат мактаблари, спорт мажмуалари ва мактаблари, "Қамолот" ЕИХнинг туманлардаги бўлимлари, мудофаага кўмаклашувчи "Ватанпарвар" ташкилоти кўргазмаларни чиқишлар билан иштирок этди. Тадбир самараси сифатида 18 мингга яқин ўқувчилар турли тўғрақларга азво бўлишди.

Шунингдек, айни пайтда шахримиздаги ўрта махсус касб-хунар таълими муассасалари қошида ташкил этилган тўғрақларга жалб этилган вояга етмаганлар 94 минг 615 нафарни ташкил этади.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия ва шаҳар прокуратураси ҳамкорлигида ўтказиб келинаётган меҳнат ярмаркалари ёшларнинг ижтимоий фойдали меҳнат билан бандлигини таъминлашда алоҳида ўрин тутмоқда.

Тошкент шаҳар прокуратураси органлари ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиялар, таълим муассасалари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари билан ҳамкорликда олиб бориладиган ишлар натижасида жорий йилнинг 9 ойи давомида вояга етмаганлар томонидан содир этилган жиноятлар ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 4,5 фоизга камайишига эришилди.

Мамлакатимизда инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, фуқароларнинг қонун билан белгилаб қўйилган ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш мақсадида суд-ҳуқуқ соҳасида кенг қамровли, чуқур ислохотлар амалга оширилмоқда. Республика мустақиллигининг навбатдаги санаси арасида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг "Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарори эълон қилиниши мамлакатимизда инсонпарварлик, адолат ва умуминсоний қадриятлар устувор аҳамият касб этганининг яна бир тасдиғи бўлди.

Амнистия тўғрисидаги ушбу қарорнинг эълон қилиниши халқимиз томонидан қувонч билан қўбулиниди. Айниқса биринчи марта адабиёт ёки эҳтиётсизлик оқибатида ва бошқа ҳолатларда жиноят содир этиб, қилмишидан пушаймон бўлган, ундан тўғри ҳулоса чиқарган маҳкумларнинг озод қилиниши, уларнинг йўлига қўз тикиб ўтирган ота-оналари, оила аъзолари, фарзандлари қандай интиқилик билан кутганларини сўз билан ифодалаш қийин.

Эътиборли жиҳати, мазкур

амнистия актининг қўлланиши устидан жамоатчилик назорати ҳамда очиқ-ошкоралик тамойили амалга оширилишида депутатларнинг бевосита иштироки таъминлиши белгилаб қўйилди.

Мазкур қарор ижросини таъминлаш мақсадида Хоразм вилоятида ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари вакилларидан иборат таркибда тезкор гуруҳ тузилди. Тезкор гуруҳга амнистия актини ҳар бир маҳкумга нисбатан алоҳида, монеликсиз ва ҳолисона қўлланилиши устидан назорат қилиш, шунингдек, амнистия тўғрисидаги қарорнинг 5-бандига мувофиқ, таққиланган ташкилотлар фаолиятидаги иштироки, улар таркибда тинчлик ва ҳафсизликка қарши жиноятлар содир қилганлиги учун судланган шахсларга нисбатан тергов қилинаётган, шунингдек, судда кўрилаётган жиноят ишларини алоҳида назоратга олиш ҳамда уларга нисбатан ушбу амнистия тўғрисидаги қарорини асосли равишда қўлланишдан ҳолда қарорлар қабул қилинишини таъминлаш вазифалари юклатилди.

Бундан ташқари "Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Ўзбе-

Бағрикенглик ифодаси

кистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Қарорини қўллаш тартиби ҳақидаги Низомнинг 22-банди ижросини таъминлаш мақсадида вилоят ҳокимининг тегишли фармойиши қабул қилинди. Унга кўра, амнистия актининг қўлланишида очиқ-ошкоралик ва жамоатчилик назорати амалга оширилишини таъминлаш бўйича ишчи гуруҳ тузилди.

Статистик маълумотларга кўра, жорий йилнинг 28 сентябрь кунига қадар вилоят тергов ва суриштирув, жазони ижро этиш инспекциялари томонидан ушбу амнистия актини қўллаш тўғрисида прокурорларга 112 нафар шахсга нисбатан тақдирнома қилинган. Шу асосда жиноят иш-

НОДИРБЕК БОЙТЕМИРОВ,
Хоразм вилоят прокурорининг
биринчи ўринбосари

лари бўйича шаҳар, туман судларига прокурорлар томонидан иттимосномалар киритилиб, барчаси қаноатлантирилди.

Жиноят ишлари бўйича вилоят судлари томонидан биринчи босқичда 174 нафар судланувчиларга нисбатан амнистия акти қўлланиб, шундан 41 нафари эҳтиётсизлик оқибатида жиноят содир этган, шунингдек, биринчи марта ҳукм қилинган шахслар ижтимоий хавфи катта бўлмаган ёки унча оғир бўлмаган жиноят содир этганлиги учун жазодан

озод қилинганлар. Қарорнинг 7-бандига асосан эса 101 нафар шахсга нисбатан қўзғатилган жиноят ишлари тугатилган.

Маҳаллий ҳокимликлар томонидан қорхона, ташкилот ва муассасаларда ижтимоий ҳимояга муҳтож шахслар учун жорий йилда 3012 ишчи ўрин яратиш режалаштирилган бўлиб, шундан 107 таси жазони ижро этиш муассасаларидан озод қилинганлар учун белгиланган.

Ҳозирги кунда жазони ижро этиш муассасаларидан озод қилинган ёрдамга муҳтож шахсларга ҳар томонлама қўмак бериш, ёлғизларни, ногиронларни ва қарияларни тегишли муассасаларга жойлаштириш, вояга етмаганларни тегишли шахслар назоратига топшириш чора-тадбирлари қўйилляпти. Шунингдек, жазони ижро этиш муассасаларидан озод этилган барча шахсларни яшаш жойлари бўйича тиббий поликлиникалар томонидан рўйхатга олиш, белгиланган муддатларда тиббий қўриқдан ўтказиб, соғомлаштириш ишлари олиб бориламоқда.

Бир сўз билан айтганда, вилоятимизда амнистия акти тўла ижро қилинишида қонун талабларига қатъий риоя этилиши назоратга олинган.

Мехр-мурувват ва кечиримlilik

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 80-моддаси, 10-бандига кўра, Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдимиға биноан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати томонидан амнистия тўғрисидаги ҳужжатлар қабул қилинади.

Амнистия жиноят содир этган, шунингдек, жазони ўтаётган шахсларга нисбатан билдирилган инсонпарварликнинг намоёиши бўлиб, амнистия акти чиқарилгунга қадар содир этилган жиноятларга нисбатан татбиқ этилади.

2009 йилнинг 28 август кунини Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдимиға биноан мувофиқ, Олий Мажлис Сенати томонидан "Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарори қабул қилинди.

"Амнистия тўғрисида"ги Қарорнинг 1-бандида (қарорнинг 8-бандида кўрсатилган

одам ўлдириш жиноятларини содир этганларга нисбатан қўлланилмайди.

Қарорнинг 5-бандида тақиқланган ташкилотлар фаолиятидаги иштироки, улар таркибида тинчлик ва хавфсизликка қарши ёки жамоат хавфсизлигига қарши жиноятлар содир этганлиги учун биринчи марта озоодликдан маҳрум этишга ҳукм қилиниб, тузалиш йўлига қатъий ўтган шахсларнинг жазодан озоод қилиниши белгиланган бўлса, 6-бандида эса озоодликдан маҳрум қилиш жазосига ҳукм қилиниб, ушбу амнистия ҳақидаги қарор эълон қилинганга қадар ўталмай қолган жазо муддати уч йилдан кўп бўлмаган шахсларнинг манзил колонияга ўтказилиши, 7-бандида эса аёллар, жиноят содир этган вақтда 18 ёшга тўлмаганлар, 60 ёшга тўлганлар ва чет эл фуқаролари томонидан содир этилган жиноятлар ҳамда эҳтиётсизлик орақасида жиноят содир этилган (қарорнинг 8-бандида кўрсатилган чеклашларни ҳисобга олган ҳолда), шунингдек, биринчи марта ижтимоий хавфи

Ш.ҚУШОҚОВ,

Қарши шаҳар прокурорининг катта ёрдамчиси

қарор қўлланилиши мумкин эмас.

Қарорнинг 8-банди "в" кичик бандига кўра, қарорнинг 1, 2, 3, 4, 6 ва 7-бандлари тақиқланган ташкилотлар фаолиятидаги иштироки, улар таркибида тинчлик ва хавфсизликка қарши ёки жамоат хавфсизлигига қарши жиноятлар содир этганлиги учун судланган шахсларга нисбатан татбиқ этилмайди.

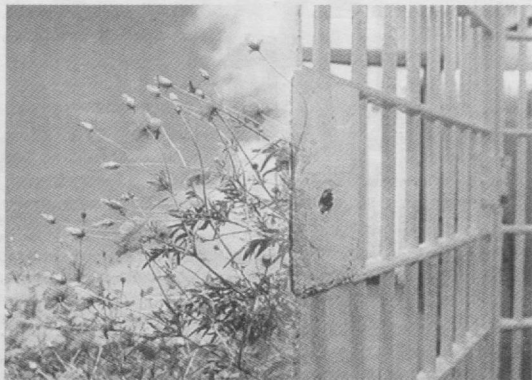
Қарорнинг 8-банди "в" кичик бандига кўра, қарорнинг 4, 5, 6-бандлари муқаддам амнистия тартибида жазодан озоод бўлган ва яна қасддан жиноят содир этган шахсларга нисбатан татбиқ этилиши мумкин эмас.

Шуни таъкидлаш жоизки, муқаддам қабул қилинган амнистия тўғрисидаги Фармон ва Қарорларда, шунингдек, Республика Олий Мажлиси Сенатининг "Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн етти йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги 2008 йил 28 августдаги Қарорида муқаддам амнистия тартибида жазодан озоод бўлган, яна қасддан жиноят содир этган шахсларга нисбатан барча ҳолатларда амнистия тўғрисидаги қарорнинг татбиқ этилмаслиги белгиланган эди.

Шундан сўнг амнистия тўғрисидаги қарорнинг татбиқ этилмаслиги ҳолатлари камайтирилиб, Республика Олий Мажлиси Сенатининг 2009 йил 28 августдаги "Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн саккиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарорида қарорнинг 2, 4-7-бандлари, яъни 5 та ҳолат бўйича муқаддам амнистия тартибида жазодан озоод бўлган, яна қасддан жиноят содир этган шахсларга нисбатан амнистия тўғрисидаги қарорнинг қўлланилмаслиги белгиланди.

Республика Олий Мажлиси Сенатининг 2010 йил 28 августдаги "Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарорида эса, амнистия тўғрисидаги қарорнинг фақатгина 4, 5, 6-бандларининг, яъни 3 та ҳолат бўйича муқаддам амнистия тартибида жазодан озоод этилиб, яна қасддан жиноят содир этган шахсларга нисбатан қўлланилмаслиги белгиланиб, амнистия тўғрисидаги қарор татбиқ этиладиган шахс ва жиноятлар категорияси кенгайтирилган.

"Амнистия тўғрисида"ги Қарорнинг қабул қилиниши давлатимиз томонидан инсонпарварлик, халқимизга хос бағрикенглик, одамлилик, меҳр-мурувват ва кечиримlilik каби эзгу хислатлари намоён этилаётганлигидан далолат беради.

Яна бир имконият

С. НАЗАРОВ,

Сирдарё вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

Республикаимиз мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдимиға биноан мувофиқ, инсонпарварлик, кечиримlilik ва бағрикенглик тамойилларига асосланиб, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати томонидан 2010 йилнинг 28 август кунини қабул қилинган "Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида" қабул қилинган қарор барчамиз, шу жумладан, прокуратура органларига ҳам алоҳида масъулият юкляди.

Мазкур қарорнинг 1-бандида, содир этган жиноятлари учун судланганлар жазодан озоод қилиниши, яъни аёллар, жиноят содир этган вақтда 18 ёшга тўлмаган шахслар, 60 ёшга тўлган эркаклар ва чет фуқаролари, қарорнинг 8-бандида белгиланган чеклашларни ҳисобга олган ҳолда жазодан озоод этиладилар.

Шу ўринда жиноят содир этган вақтда 18 ёшга тўлмаган воёга етмаганлар содир этилган жиноятлари учун жазодан озоод этилаётганликлари яна бир бор давлатимиз, ҳурматли юртбошимизнинг ўсиб келаётган авлодга нисбатан бўлган оталарча ғамхўрлигидан далолат бермоқдаки, адашиб жиноят қўчасига кириб қолган ёш авлод бундан ўзига тегишли ҳулоса қилиши лозим.

Амнистия қарорининг татбиқ этилиши билан бугунга келиб, вилоят бўйича жами 8 нафар воёга етмаганлар тегишли судларнинг қарори билан белгиланган жазодан озоод қилинганлар ёки уларга нисбатан юритилган жиноят ишлари ҳаракатдан тугатилди.

Масалан, 2010 йилнинг 12 июль кунини фуқаро С.Карвон, 1994 йил 18 март кунини тутилган воёга етмаган фарзанди Ж.Эргашев билан биргаликда, воёга етмаган Л.Абдулфайзиевга зўрлик ишлатиб, унинг чўнтагидан 20.000 сўм пулни талончилик йўли билан тортиб олишган ва ўзларининг жиний ҳаракатларини яшириш мақсадида воёга етмаган Л.Абдулфайзиевни Гулистон шаҳрига кетаётган автомашинага миндириб, жўнатиб юборганлар.

Мазкур ҳолат юзасидан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 166-моддаси 2-қисми билан кўзғатилган жиноят иши ўтказилган тергов ҳаракатлари натижасига кўра судга юборилиб, жиноят ишлари бўйича туман судининг 2010 йил 6 сентябрь кунини ажримини қарор ота-ўғил С.Карвон ва Ж.Эргашевларга нисбатан юритилган жиноят иши отаси С.Карвоннинг биринчи марта жиноят содир этганлиги, ўғли Ж.Эргашевнинг воёга етмаганлиги инобатга олиниб, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг 2010 йил 28 август кунини "Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарорининг 7-бандига асосан тугатилди.

Шунингдек, Қарорнинг 5-бандига кўра, "Тақиқланган ташкилотлар фаолиятидаги иштироки, улар таркибида тинчлик ва хавфсизликка қарши ёки жамоат хавфсизлигига қарши жиноятлар содир этганлиги учун биринчи марта озоодликдан маҳрум қилишга ҳукм этилиб, тузалиш йўлига қатъий ўтган шахслар озоод этилиши белгиланган" бўлиб, айрим ота-оналарга йўлдан адашган фарзандни тарбияси билан шуғулланишлари, улар ҳаётда ўз ўринларини эгаллашлари учун яна бир имконият берилмоқда.

Бағрикенглик тамойилларига йўғрилган қарор билан жазодан озоод этилган ёшларимизнинг кейинги ҳаёти, уларни ўқиш ёки ишга жойлаштириш, улар билан алоҳида тартибда профилактика тадбирлари ўтказиб борилиши, ижтимоий масалаларни ижобий ҳал этиш ва ёш авлодни ҳаётга қўнқитириш, бугунги кунда ҳокимликлар, ўзини-ўзи бошқариш идоралари, бандликка қўмақлашувчи марказ ва кенг жамоатчилик зиммасига катта масъулият юкляганки, бу борада ҳамкорликда аниқ бир мақсадни қўлаб иш юритишимиз зарур бўлади.

чеклашларни ҳисобга олган ҳолда) аёллар, жиноят содир этган вақтда 18 ёшга тўлмаганлар, 60 ёшга тўлган эркаклар, чет эл фуқароларининг жазодан озоод этилиши, 2-бандида эса эҳтиётсизлик орақасида жиноят содир этганлар, шунингдек, биринчи марта ижтимоий хавфи катта бўлмаган ёки унча оғир бўлмаган жиноят содир этган шахсларнинг жазодан озоод қилиниши белгиланган.

Қарорнинг 3-бандига кўра, қарор кучга киргунга қадар бир йилдан ошмаган муддат ичида қонунда белгиланган тартибда жазони ўташга тўққинлик қиладиган оғир қасалликка чалинган ёки биринчи ва иккинчи гуруҳ ногиронлари деб топилган шахсларнинг ва 4-бандида озоодликдан маҳрум қилиш жазосига ҳукм қилиниб, ўталмай қолган жазо муддати икки йилдан кўп бўлмаган, ҳукми ушбу амнистия ҳақидаги қарор эълон қилинганга қадар қонуний кучга кирган маҳкумларнинг жазодан озоод қилиниши кўзда тутилган.

Қарорнинг ушбу бандлари жавобгарлиқни оғирлаштирадиган ҳолатларда қасддан

катта бўлмаган ёки унча оғир бўлмаган жиноят содир этганларга нисбатан бўлган барча жиноят ишларининг тугатилиши белгиланди.

"Амнистия тўғрисида"ги Қарорнинг 8-бандида бу қарорнинг қимларга нисбатан татбиқ этилмаслиги ҳолатлари кўрсатилган бўлиб, шу банднинг "а" кичик бандига кўра, узоқ муддатга ёки умрбод озоодликдан маҳрум қилиш жазосига ҳукм қилинган, ўта хавфли рецидивист деб топилган, жиний уюшма таркибида жиноят содир этган, жазони ўташ тартибини мунтазам равишда бузаётган шахсларга, шунингдек, ўлим жазоси афв этиш тартибида озоодликдан маҳрум этиш тартибидида жазосига алмаштирилган шахсларга нисбатан амнистия татбиқ этилмайди.

Шунингдек, қарорнинг 8-банди "б" кичик бандига кўра, қарорнинг 1-бандида жазодан озоод қилиниши белгиланган аёллар, жиноят содир этган вақтда 18 ёшга тўлмаганлар, 60 ёшга тўлган эркаклар, чет эл фуқаролари томонидан ўта оғир турдаги жиноят содир этилган бўлса, уларга нисбатан амнистия тўғрисидаги

Бугунги кунда тadbиркорнинг жамиятимиз ривожига қўшаётган улушини таърифлаш осон эмас. Шу боис тadbиркорни ҳар томонлама ҳимоя қилиш, унинг эркин фаолияти учун муносиб шароит яратиб бериш прокуратура органларининг ҳам доимий эътиборидаги вазифалар сирасига кириadi.

Тadbиркорлик ривожланган юрт равнақ топади

Ойбек ОМОНОВ,
Олтинкул туман прокурори

Сир эмаски, 2008 йили Америка Қўшма Штатларининг ипотекали кредитлаш тизимида юзага келган танглик оқибатида бошланган молиявий инқироз жаҳоннинг қўллаб-даватларининг иқтисодий ҳаётини жиддий таъсир ўтказмоқда. Ишлаб чиқариш ва иқтисодий ўсиш суръатларининг кескин пасайиб кетиши туфайли инқироз кўлами кенглигича қолаётгани, бунинг оқибатида қатор ижтимоий муаммоларнинг юзага келаётгани дунёнинг кўзга кўринган сиёсатшунос ва иқтисодчилари томонидан эътироф этилаётган.

Мухтарам Юртбошимиз БМТнинг Мингйиллик ривожланиш мақсадлари бағишланган йилги шайдаги нутқида таъкидланганларидек, жаҳонда юзага келган шундай мураккаб бир вазиятда мамлакатимизда иқтисодий ўсишнинг юқори суръатлари қайд этилаётгани, қўллаб-ишлаб чиқариш корхоналари барпо этилиб, янги иш ўринлари яратилаётгани, аҳолининг турмуш-даражасини юксалтиришга қаратилган қатор мақсадли дастурларнинг муваффақиятли амалга оширилаётгани юртимизда узокки қўллаб-олиб борилаётган оқилона сиёсатнинг самарасидир.

Маълумки, мамлакат тараққиётини таъминлашда тadbиркорлик фаолияти алоҳида ўрин эгаллайди. Яъни, тadbиркорлиги ривожланган юртининг иқтисодий бажарилган бўлади, халқининг турмуш фаровонлиги ортади ва фуқароларнинг ижтимоий ҳимояси таъминланади. Бундан ташқари, кичик бизнесни кенгайтириш ишсизлик муаммосини ҳал этишнинг ҳам асосий омилларидан бири ҳисобланади.

Шу боис мамлакатимизда ўз бизнесини ташкил этмоқчи бўлган фуқаролар ҳамда тadbиркорларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларга зарур шароитлар яратиш борасида кўп ишлар бажарилди ва бажарилмоқда. Шунингдек, бу соҳадаги фаолиятини тартибга солувчи қатор қонунлар қабул қилинди. Амалдаги қонунларга эса тadbиркорлар манфаат-

лари йўлида қўшимча ва ўзгаришлар киритилди. Назорат қилувчи органлар томонидан ўтказилаётган текширишлар сонин кескин қисқартирилиб, тadbиркорлиқнинг рўйхатга олиш, ҳисоб-ботларни топириш тизимини бир қадар соддаштирилди. Тadbиркорлик субъектларига нисбатан молиявий жазо чораларини суд орқали қўллаш тартиби жорий этилди. Пировардида юртимизда тadbиркорлик фаолияти жадал ривожлана бошлади. Бугун мамлакатда ишлаб чиқарилаётган ялпи маҳсулотнинг асосий қисми уларнинг ҳиссасига тўғри келаётгани ҳам фикримизнинг яққол далилидир.

Албатта, бундай ислохотлардан вилоятимизнинг барча туман ва шаҳарлари, жумладан, Олтинкул туманида фаолият кўрсатаётган тadbиркорлар ҳам четда қолмаётгани йўқ. Бугун туманда иш олиб бораётган қатор хусусий корхона ва микрофирмалар, яъни тартибдаги тadbиркорлар томонидан ишлаб чиқарилаётган кундалик эҳтиёж моллари, фермер ҳўжаликларидега етиштирилаётган қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари бозорларнинг тўқин-сочилигини таъминлашга салмоқли ҳисса қўшмоқда.

Туманда тadbиркорларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш ва уларни қўллаб-қувватлаш борасида ҳам қатор ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, ҳафтанинг жума кунлари туман прокуратураси томонидан туман ҳўкимлиги ҳамда тегишли идоралар билан ҳамкорликда ўтказилаётган "Очик эшиклар кунин" тadbиркорларнинг муаммоларини ҳал этишга қўмақлаштириш, кичик бизнес субъектлари фаолиятининг тугатилиши сабабларини ўрганиб бориш, тadbиркорлик фаолиятига тўсиқ бўлаётган ҳолатларни аниқлаш ва бартараф этишга хизмат қилмоқда.

Мазкур тadbиркорлар туман прокуратурасига мурожаат қилган қатор тadbиркорлик субъектларини муаммолари ҳал этилди. Миқдорлар мурожаат қилсак, "Жумабоев - ДМ" хусусий корхонаси билан "Андижон пахта" очик ҳиссадорлик жамияти ўртасида 2009

йилнинг 12 декабрида "Транспорт воситаларини ижарага бериш ҳақида"ги шартнома имзоланган. Мазкур шартномага асосан ижарага берувчи - "Жумабоев - ДМ" хусусий корхонаси ўз зиммасидаги мажбуриятларни бажариб, "Форд-транзит" ҳамда "РАФ" русумли автомобилларини "Андижон пахта" очик ҳиссадорлик жамияти ихтиёрига ижарага берган. Ижарага олувчи эса, ушбу автомобиллардан фойдаланиб келгани ҳолда, 13 млн. 668 минг сўм ижара тўловларини тўлашдан бўйин товлаган. Шартномада томонларнинг мажбуриятлари, ҳисоб-китоб тартиби ва бошқа масалалар ўзаро келишиб олинган қадармасдан жамият томонидан содир этилган ушбу ҳатти-ҳаракат Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 236-моддаси ҳамда "Ҳўжалик юртувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий ҳуқуқий базаси тўғрисида"ги Қонуннинг 24-моддаси талабларига зид экани уқтирилди ва низо тadbиркор фойдасига ҳал этилди.

Туман прокуратураси томонидан тумандаги "Чашма", "Сарлочин меҳнати", "Саховатпеша Эркинбой" фермер ҳўжаликлари фаолиятидаги шў каби тўсиқлар ҳам бартараф этилди.

Шунингдек, бирор муаммога дуч келиб, унинг ечимини топа олмай, боши қотаётган тadbиркорлар учун туман прокуратурасида 354-60-07 ёки 007 рақамли "Ишонч телефонлари" ташкил этилган. Мазкур телефон орқали тadbиркорларнинг арзларини қабул қилинмоқда. Мавжуд муаммолар жойида ўрганилиб, керакли масалалар бериб боришмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, бугун туманда тadbиркорлик фаолияти билан шуғулланишни истаган фуқаролар учун барча шароитлар яратилган. Улардан оқилона фойдаланилишидан аввало, тadbиркор, қолаверса, бугун туман аҳолиси манфаатдордир.

Тadbиркорларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари давлат ҳимоясида

Асқар СУВОНОВ,
Навоий вилоят прокуратураси бўлим прокурори

Бугунги кунда Навоий вилоят прокуратураси органлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2009 йил 15 майдаги "Тadbиркорлик фаолиятини янада қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш чора-тadbирлари тўғрисида"ги Қарори ва тadbиркорлик фаолиятининг ҳуқуқий ҳимоясига қаратилган бошқа қонун ҳужжатларининг аниқ ва сўзсиз ижро этилишини таъминлашга алоҳида эътибор берилмоқда. Қўллаб-тadbиркорлар қонун билан яратиб берилган имкониятлардан оқилона фойдаланиб, ўз фаолиятларини ривожлантирмоқдалар.

Жорий йилнинг ўтган 9 ойида тadbиркорлик субъектларининг ҳуқуқий ҳимоясини таъминлаш борасида ўтказилган назорат тadbирлари давомида 11 та тadbиркорлик субъектларига 189 млн. 290 минг сўмлик кредит ва 75 та тadbиркорлик субъектларига 98 млн. 853 минг сўм нақд пул маблағининг ҳисоб рақамидан олиб берилишида амалий ёрдам кўрсатиш орқали уларнинг ҳуқуқлари тикланди.

Жумладан, савдо-сотик фаолияти билан шуғулланиб келаётган яъни тартибдаги тadbиркор И.Хожиёвага ДТ "Халқ банки"нинг Қизилтепа туман филиалидан 1 млн. 500 минг сўм, улғуржи савдо фаолиятини юритиб келаётган "Обод Тавоис" хусусий корхонасига эса 15 млн. сўм миқдорда кредит олишида қўмақлашилди.

Худди шў каби мазкур банк филиалидан Қизилтепа туманидаги яъни тартибдаги тadbиркор И.Жамиллов, С.Назаров ва Ю.Саидовга ўз ҳисоб рақамларидан нақд пул берилиши таъминланди. "Хўнарманд" кичик корхонаси ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун маблағга мўҳтож эди. Бўлим томонидан корхонага ҳам 10 млн. сўм миқдорда кредит ажратилишида ёрдам кўрсатилди.

Қонуний ҳақларини ундириш масаласида фермерлар ҳам ёрдам сўраб прокуратурага мурожаат қилмоқдалар. Хатирини туманида фаолият кўрсатаётган "Бўстон нури саховати" фермер ҳўжалигининг фуқароларга шартнома асосида ижарага берилган тоқзорлари учун ижара ҳақларининг тўланмаганлиги натижасида фермер ҳўжалигининг солиқ тўловлари, техника хизматлари ҳамда ёқилиш моллаш матери-алларидан бўлган қарздорликлари ошиб борган. Фермер ҳўжалиги раҳбарининг фуқаролардан ижара тўловларини ундиришда амалий ёрдам беришни сўраб ёзган мурожаати туман прокуратураси томонидан текширилиб, 5 нафар фуқародан фермер ҳўжалиги фойдасига 1 млн. 650 минг сўмлик ижара ҳақлари ихтиёрий ундириб берилди.

Шунингдек, "Транс-Сервис-Зарафшон" масъулияти чекланган жамиятида иш бажарган пудратчилар хусусий тadbиркорларнинг меҳнатидан фойдаланиб, ҳақ тўлашни пайсалга солишган. Текширишда тadbиркорлардан - О.Мухторовга 505 минг сўм, О.Умуровга 10 млн. 920 минг сўм, А.Қилиёвага 2 млн. 366 минг сўм ва МЧЖга маҳсулот етказиб берган "Бехруз" фермер ҳўжалигига 4 млн. 950 минг сўм, Т.Қурбоновага 5 млн. сўм ва "Дилшода-бек" хусусий фирмасига 3 млн. 500 минг сўм ўз муддатда тўлаб берилмаганлиги аниқланди. Зарафшон шаҳар прокуратурасининг аралашуви билан "Транс-Сервис-Зарафшон" МЧЖ ҳисобидан юқориларга тadbиркорлик субъектларига 27 млн. 241 минг сўмлик тўловлар ундириб берилди.

Вилоятда тadbиркорларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларга зарур шароит яратиш борасида қўллаб-ишлаб қилинаётган бўлса-да, айрим назорат-текширув идоралари томонидан ноқонуний, рустасиз текширишлар ўтказиш билан боғлиқ ҳолатлар ҳам аниқланди.

Жумладан, Кармана туман прокуратураси томонидан туман ветеринария бўлимида ўтказилган текширишда "Назорат қилувчи органлар томонидан яъни тартибдаги тadbиркорлар фаолиятини текширишлари ташкиллаштириш тартиби тўғрисида"ги Низом талабларига амал қилилмаганлиги аён бўлди. Яъни тартибдаги тadbиркорларнинг фаолиятини текширишлари ташкиллаштиришда назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи Республика Кенгаши ҳудудий комиссияси розилиги олиниши шартлиги белгиланган бўлса-да, ветеринария бўлими томонидан бундай розилик олинмасдан, қассобчилик билан шуғулланувчи яъни тартибдаги тadbиркорлар Ф.Холов, М.Турсунов, Х.Сувонов ҳамда А.Барноевларнинг фаолиятлари юзасидан ноқонуний текшириш ўтказилган. Туман прокуратураси томонидан ветеринария бўлими бошлиғи К.Раҳмоновага нисбатан маълумий жавобгарлик тўғрисида иш қўзғатилди.

Айрим мансабдорлар эса тadbиркорлиқни ривожлантиришга қаратилган қонунлар ижросини таъминлаш ўрнига уларнинг фаолиятига қарши турли тўсиқлар қўйиб келмоқдалар. Масалан, ДТ "Халқ банки" Навоий вилоят филиали Кармана бўлимида кредит бўлими бошлиғи давримда ишлаб келган Т.Эгамов, бўлим етакчи мутахассиси Б.Қаҳоров билан яъни тартибдаги тadbиркор С.Муратовга 10 млн. сўм кредит бериш эъзига 700 минг сўм пулни пора тариқасида олаётган вақтда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ҳодимлари томонидан ушланди. Суднинг ҳўқин билан уларга нисбатан жазо муқаррарлиги таъминланди.

Тadbиркорларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари тўлақонли ҳимояланишини таъминлаш мақсадида вилоят прокуратураси органларида махсус "007" рақамли ишонч телефони жорий этилган. Ҳуқуқий бузилган тadbиркорлик субъектлари ишонч телефони орқали тўғридан-тўғри прокуратурага мурожаат этаётганликлари эса уларнинг қонунбузарликлари нисбатан курашда фаолиятлиб бораётганликларини кўрсатади.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан назорат-текширув идоралари билан ҳамкорликда жойларда тadbиркорлик субъектлари билан учрашувлар ва семинарлар ташкил қилиниб, уларнинг фаолиятига тўсиқ бўлаётган муаммолар ва тadbиркорлик фаолиятини ривожлантириш борасидаги масалалар атрофида ўрганилмоқда. Учрашувларда тилга олинган муаммоларни ҳал қилишга қаратилган чоралар ўз вақтида қўрилади.

...Ҳисоб-китоб қилиб берилди

Кейинги пайтларда тахририят почтасига электр-энергияси ва табиий газ учун тўланган пулларнинг тегишли равишда ҳисоб-китоб қилинмаслиги натижасида истеъмолчиларнинг сунъий равишда "қарздор" бўлиб қолаётганликларидан норозилик билдирилган арзлар бир мунча кўпаймоқда. Бу каби шикоятлар сонининг орттишига жойлардаги айрим масъул шахсларнинг ўз ишига соувқонлиги ва эътиборсизликлари сабаб бўлаётганлиги ачинарли, албатта.

Жиззах вилояти Фориш тумани 73-мактаб ўқитувчиси Ф.Гургубоевнинг тахририятга йўллаган мурожаатида ҳам ойлик иш ҳақи ва пенсия пулларини ўз вақтида ололмаётганлиги ҳамда коммунал тўловлар учун иш ҳақидан ушлаб қолинган маблағлар коммунал корхоналарига ўтказилмаётганлиги тўғрисида шикоят қилинган эди.

Жиззах вилоят прокуратурасига юборилган ушбу шикоят аризаси бўйича олиб борилган текширишда аниқланган ҳолатлар юзасидан Жиз-

зах вилоят прокурорининг ўринбосари М.ЭРМАТОВ шундай жавоб беришди.

"Аниқданишча, Фориш туман халқ таълими бўлимига қарашли 73-сонли мактаб ўқитувчиси Ф.Гургубоевга 2275,0 минг сўмлик иш ҳақи ва пенсия пуллари ўз вақтида тўлаб берилмасдан қолган бўлиб, туман прокуратураси аралашуви билан 2010 йил 20 сентябрда ушбу пулларнинг тўлиқ тўлаб берилиши таъминланди.

Шў билан бирга аризачи Ф.Гургубоев ва унинг ўғлининг таътил пуллари ҳисобидан электр-энергияси учун ушлаб қолинган 40 минг сўм маблағ абонент тўлов дафтарчаси орқали ҳисоб-китоб қилиб берилди.

Текшириш натижасига кўра, ўз хизмат вазифасига соувқонлиқ билан ёндашган мактабнинг собиқ ҳисобчиси Ж.Бегматов 2010 йилнинг 4 июлида ўз аризасига биноан вазифасидан озод этилганлиги сабабли чегараланиб, бу ҳақда туман прокуратураси томонидан ариза муаллифига жавоб хатти берилган".

XX асрнинг охирига келиб, дунёнинг кўпгина мамлакатларида саноатда ишлаб чиқаришнинг жадал ривожланиши, қишлоқ хўжалигида турли хил кимёвий моддаларнинг кенг қўлланилиши, катта майдонларда донмий равишда бир хил экинларнинг етиштирилиши, транспорт воситаларининг кўпайиб кетиши, бир сўз билан айтганда, табиат муҳофазасига ўз вақтида етарлича аҳамият берилмаганлиги табиий муҳитнинг кескин даражада бузилишига олиб келди. Натижада табиатни муҳофаза қилиш муайян ўлка ёки мамлакат доирасидан чиқиб, умумжаҳон муаммосига айланиб бормоқда.

ОЛАМ ТАҚДИРИ — ОДАМ ТАҚДИРИ

Биз ҳамиша борлиқнинг бир бўлаги бўлганимиз ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қоламиз. Бироқ инсон бошқа жондорлардан фарқли ўлароқ табиатнинг йўриғига юрмади. Ақсинча, табиатни ўзига бўйсундиришга уриниб яшади. Натижада ўтган аср сўнгидан бошлаб кўплаб экологик муаммолар билан рўбарў бўлди. Иқлим ўзгариши, тупроқ ва сувнинг ифлосланиши, ўсимлик ва ҳайвонот турларининг қисқариши, чўлланли сингари инқирозларнинг умумсўйравий муаммога айланишини бугун барчамиз биламиз.

Ерда ҳаётнинг пайдо бўлиши, жонли организмлар билан жонсиз табиат ўртасидаги ўзаро алоқаларни ўрганган америкалик олим Барни Коммопер экологиянинг тўртта қонунини кашф этди. Унинг фикрича, барча мавжуд нарсалар бир-бири билан боғлиқ, барча нарсалар қардарлиб гойиб бўлиши керак, ҳеч нарса бекорга берилмади, табиат биздан кўра яхшироқ билади.

Бу қонунлар атропоф-муҳитга етказилаётган зарар бутун биосферага, шу жумладан, одамлар саломатлигига ҳам таъсир кўрсатишдан инсониятни огоҳ этди. Буни завод ва фабрикалардан чиқарилаётган заҳарли чиқиндиларнинг дарёга оқизиш мисолида ҳам кўриш мумкин. Бу чиқиндилар сувга аралашиб дарё ва денгиз ўтларининг емишига айланади. Ўз навбатида заҳарланган сув ўтларини балиқлар, балиқларни эса одамлар истеъмол қилади.

Хасталанган табиат одамларни ҳам хаста қилиши факатинида кейинги 30-40 йилда эътироф этилди. Аммо бу вақтга келиб саноат, қишлоқ хўжалиги ва энергетиканинг жадаллик билан ривожланиши ҳамда ёнланининг кўп миқдорда ишлатилиши инсониятни экологик ҳалокат ёқасига келтириб қўйди. Одамлар олдиди соғлиқни сақлаш ва ҳатто вужудга келган вазиятда жон сақлаш муаммоси пайдо бўлди.

Бундай экологик танглик XIX аср бошларида француз биологи ва файласуфи Ж.Ломаркнинг "Ер юзини яшаш учун яроқсиз ҳолга келтирган инсоният вазифаси гўё ўз зотини йўқ қилишдан иборатта ўхшайди", деган фикри амалда тасдиқланди.

ОНА ЗАМИН МАДАДГА МУҲТОЖ

Хозирги давр инсонларнинг ҳамин-эркин яшашлари учун қўлдан-қўп истеъмол маҳсулотлари, янги технологиялар, қатор қўлайлик ва имкониятлар яратиб бериш билан бирга ўзига яраша салбий оқибатлар тизимини ҳам вужудга келтирмоқда. Ер юзидида бунга бўлаётган техоген оқибатларини дунда мисол қилиб келтириш мумкин. Бундай оқибатлар туфайли ин-

Экология: муаммоларнинг ечими борми?

сонларга етказилаётган талофат ва ҳалокатлар салмоғи ўтган барча урушлардаги йўқотишлардан ортиб кетаётганлиги ҳар қандай кишини ташвишга солади.

Маълумотларга кўра, сўнгги ўн йилликда ҳавонинг ҳарорати 0,4-0,6 даражага иситган. Оқибатда абалдий музликлар эриятти, океанлар сатҳи эса 10-25 сантиметрга кўтарилган. Кузатувчиларнинг фикрича, иқлимнинг бу даражада иситишига, асосан, кундалик эҳтиёж сабаб бўлмоқда. Яъни, ҳозирги пайтда дунё бўйича ҳар йили 4,5 миллиард тонна кўмир, 3,2 миллиард тонна нефть маҳсулотлари ёқилмоқда.

Бунинг натижасида атмосферага турли газ буғларни чиқмоқда. Хусусан, сўнгги юз йил ичида атмосферада карбонат ангидриднинг миқдори 31 фоизга, метанники 50 фоизга, азотники эса 15 фоизга ошган.

География фанлари доктори Тоҳир Мухторовнинг фикрича, иқлимдаги номуносибликда атмосферанинг умумий ҳолати жуда катта аҳамиятга эга. Яъни об-ҳавонинг ўзгариши, ёгингарчиликнинг баъзи жойларда кўпайиб, бошқа ҳудудларда қамайишига олиб келади. Бу эса турли ижтимоий ва иқтисодий муаммоларни келтириб чиқаради.

Бугунги кунда биосферанинг таркибий қисмларидан бири бўлган атмосфера ҳавосининг бузилиши нафақат экологларни, балки соғлиқни сақлаш тизими мутахассисларини ҳам жиждий ташвишга солиб қўйди.

Биобарин, саноат корхоналари ва транспорт воситалари катта

шаҳарлар ҳавосига чиқараётган заҳарли моддалар ўпка, юрак-қон томир, онкологик ва аллергия касалликлар сони ортишига, ҳатто аҳоли ўртасида ўлим ҳолатининг қайд этилишига сабаб бўлмоқда. Бундан ташқари, иссиқлик электр станциялари, қозонхоналар, нефтини қайта ишлаш корхоналари ҳам атмосфера ҳавосини ифлослантирди. Яқинда дунё миқёсида "Автомобилларсиз бир кун" деб номланган акция ўтказилди. Унда жаҳоннинг 40 та мамлакатидида мингдан ортиқ шаҳар иштирок этди. Минглаб кишилар шундай йўл билан атропоф-муҳит ифлосланишига ўз муносабатларини билдиришди. Улар автомобилларни гаражда қолдириб, велосипедда ишга бордилар. Қўчаларда фақат пиёдалар ва жамоат транспортининг ҳаракатланишига рухсат берилди.

Нидерландия пойтахти Амстердам шаҳрида муқобил транспорт воситаси, аникроги, экологик жиҳатдан тоза бўлган электромобиллар пойгаси ўтказилди. Маълумотларга қараганда, автомобиллардан ажралиб чиқаётган заҳарли газлар катта шаҳарлардаги зарарли чиқиндиларнинг 80 фоизини ташкил этаркан.

Одатда бундай акциялар ҳар йили ўтказилади. Бу бежиз эмас. Сабаби бугунги кунда саноати ривожланган йирик шаҳарларнинг барчасида тоза ҳаво ва экологик соғлиқ муаммоси долзарб масала бўлиб турибди.

Акция баҳонасида қўчалар, аввало, транспорт тирбандлигидан қўтулади. Автомобиллар шовқини йўқолади ва асаблар тинчланади.

Иккинчидан, шаҳар узра пайдо бўлувчи зарарли чанглр булут қамайди. Масалан, автомобиль тормоз берганда шиналардан катта миқдорда зарарли газлар ажралиб чиқади. У эса чанг тарзида инсон организмга ўтади ва турли касалликларни келтириб чиқаради.

Ёнилғи-энергетика мажмуининг ривожланиши яна бир экологик танглик-кислотали ёмғирлар муаммосини келтириб чиқарди. Мутахассисларнинг фикрича, азот оксидлари ва олтингугурт диоксидлари билан тўйинган кислотали ёмғирлар ўрмонларнинг йўқолиб кетиши, ҳосилнинг нобуд бўлиши, тупроқ унумдорлигининг пасайишига сабаб бўлмоқда. Шунингдек, кислотали ёмғирлар сув ҳавзаларининг тахрирлик даражасини кўтариб, ундаги ўсимлик ва ҳайвонларни нобуд қилмоқда.

ОРОЛ ДАРДИ — ОЛАМ ДАРДИ

Президентимиз Исрол Каримов БМТ Саммити Мингйиллик ривожланиш мақсадларига бағишланган ялпи мажлисидаги нутқида Орол денгизи муаммосига тўхталиб, "Орол фожияси экология муаммоларида масъулиятсиз муносабатда бўлишнинг яққол мисолидир. Бир пайтлар ноёб ва гўзал денгизлардан бири бўлган Орол бир авлод ҳаёти давомида даярли қуриб ва йўқолиб бораётган сув ҳавзасига айланди.

Қирқ йил мобайнида Орол денгизи экваторияси 7 баравар қисқарди, сув ҳажми 13 марта қамайди, унинг минераллашуви ўнлаб баравар ошиб, денгизни тирик организмларнинг яшashi учун яроқсиз аҳолига келтирди. Натижада, қарийб барча ҳайвонот ва наботот олами таназулга учради ва йўқолди...", дея таъкидлади.

Ҳа, Орол денгизининг қуриши тупроқ ва сувнинг таркибига таъсир этибгина қолмасдан, Қорақўлғистон Автоном Республикаси, Хоразм вилояти ва Туркманистоннинг Тошхўвус вилоятларида ҳавонинг қуруқ келиб, ҳароратнинг кўтарилиб кетишига сабаб бўлаяпти. Кишининг совуқ кунларда қамайиши натижасида қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлиги пасайди. Минтақада сувни қўп талаб қиладиган экинларни экиш қийин бўлиб қолди. Бундан ташқари, қучли шамол ва буронлар қуруқ денгиз тубидидаги миллионлаб тонна тузли чанглари юзлаб километр масофага учуриб бормоқда. Сув танқислиги ва шўрланмиш табиий ўсимликлар ўсмагандидаги қисқартириб, яқловларнинг қамайишига олиб келди. Узоқ ўтмишда Амударё ва Сирдарё соҳилларидаги тўқайзорлар ҳукмори бўлган Турон йўлбарси бутунлай йўқолиб кетди. Овчилар сарҳонинг гўзал ёввойи мушуги-силовсин, қизил бўри ва тувалоқни қириб битиришди. Йўл-йўл сиртлон ва тоғ эқиси йўқолиб кетиш арафасига келиб қолди.

Бизнингча, бугун таълим-тарбия ишида экологик тарбия маса-

ласини ҳаётга кенг жорий этиш лозим. Кишиларда кичик ёшдан бошлаб Она-табиатга муҳаббат, уни авайлаб-асраш ҳиссини қарор тоғтирмоқ даркор. Бу тадбир боғча, мактаблардан тортиб то олий ўқув юртларининг режаларига ҳам алоҳида курс қилиб киритилиши шарт.

Орол билан боғлиқ экологик муаммонинг бош сабабчиси инсондир. Чунки инсон табиатга турлича таъсир этиши: уни авайлаб-асраши, ижобий ўзгаришни ва поймол этиши ҳам мумкин. Шунинг учун инсоннинг табиатга муносабати гоё катта ахлоқий масалалар. Кишининг маънавий-ахлоқий маданияти унинг атропоф-муҳитга муносабатида намоён бўлади.

ҚУШЛАР ҚИРИЛИБ КЕТАЯПТИ

Халқаро табиатни муҳофаза қилиш иттифокнинг маълумотларига кўра, иқлим ўзгариши, ҳавога заҳарли газларнинг чиқарилиши ер юзидида кўп учрайдиган қушларнинг қирилиб кетишига сабаб бўлмоқда. Хабарларга кўра, сўнгги 28 йил ичида Европада қушларнинг 124 тури тамоман йўқ бўлиб кетган. Шимоллий Америкада эса сўнгги 40 йил ичида қушлар тури 2 баравар қамайган.

Соҳа мутахассисларининг фикрига кўра, муаммонинг олдини олиш учун, аввало, ҳавога чиқарилаётган заҳарли моддалар ҳажмини қаматириш лозим.

ЛОҚАЙДЛИК ОҚИБАТИ

Хозир чиқиндиларнинг кўпайиб боришига долзарб муаммоларнинг энг хавфлиси сифатида қаралмоқда. Аҳолида тушунча ва савиянинг етишмаслиги, чиқиндиларнинг табиат ва инсоният соғлиғига кўрсатаётган оғир оқибатларини инобатга олмастик, ўз вақтида муаммонинг олдини олиш чораларига бефарқлик ва лоқайдлик аҳолининг янада мураккаблашиб кетишига сабаб бўлмоқда.

Чиқиндилар уюмининг оз ёки кўпи бўлмайди. Қаредлаки, чиқиндилар бетартиб сочилиб ётар экан, у ерлан фойда-баракка кетадиган, қолверса, атропофга таралаётган ёқимсиз ҳил ҳар қандай кишининг кўнглини беҳузур қилади. Пок, тоза жойга фаришталар келади, деб бекжизга айтмаган ота-боболаримиз. Мутахассисларнинг фикрича, инсон генофондини қуритадиган, очикчасига айтидиган бўлсақ, эр-қақлар бепушлигига сабаб бўладиган аммиак, фенол, метан, ис-гази каби моддалар саратон, вирусли гепатит ва бошқа юқумли касалликлар қўпайишига олиб келади. Энг ачинарлиси, қўпчилик ҳолларда чиқиндиларни жойлаштириш ва хавфсиз йўл билан йўқотиш ўрнига кишини жонни қойитмай, осонгина ёқиб юбориш маъқул қўрилмақда.

Турли саноат ва маиший чиқиндиларни ёқиб улар таркибидидаги заҳар таъсири юз, ҳатто минг баравар ортиб кетишига олиб келаяпти. Дунё бўйича чиқиндилар муаммосидан азият чекмаган биронга давлат ёки халқ тоғлимаси керак. Лекин уларнинг ҳар бирида ушбу муаммога жамоатчилик олдидидаги муҳим ижтимоий-иқтисодий масала сифатида қаралади. Ўз юртида, хонадонлари ҳамда яшаш жойларини обод қилиб, сайёҳларни жалб этаётган илгор давлатлар қаторида иқтисоди бизникдан ночор, маданий-маърифий савияси ҳаминқадар давлатларини қўриб-ёшитиб турибмиз. Орамида кўча-кўйларимиз, мавзелиримизни чиқиндилар уюмлари билан ифлослаб, ободончилик масалаларига панжа орасидан қарайдиганларни қўриб ачинасан киши.

(Давоми кейинги сонда)

бўйича вилоят, Тошкент шаҳар судининг судьяси вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимоснома бўйича чиқарилган ажрим устидан берилган шикоятни (протестни) шикоят (протест) келиб тушган кундан эътиборан ўн кун ичида кўриб чиқилиши ва қуйидаги ажримлардан бирини чиқарилади:

судьянинг ажримини ўзгартириш, шикоятни (протестни) эса қаноатлантиришсиз қолдириш тўғрисида;
судьянинг ажримини ўзгартириш тўғрисида;
судьянинг илтимосномани қаноатлантириш ва вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги ажримини бекор қилиш ҳақида;
судьянинг илтимосномани қаноатлантиришсиз қолдириш тўғрисидаги ажримини вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш масаласини ҳал қилган ҳолда бекор қилиш ҳақида.

31-модда. Суднинг вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимоснома юзасидан чиқарилган ажримнинг ижроси

Суднинг вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимоснома юзасидан чиқарилган ажримнинг ижросини қуйидагилар таъминлайди:

вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия — вояга етмаганга нисбатан ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш билан боғлиқ бўлмаган бошқа таъсир чораларини қўллашга тааллуқли қисmini;
ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш маркази — вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига олиб боришга тааллуқли қисmini;
ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаси — вояга етмаганни мазкур муассасалда сақлаш муддатидан кейинги муолажамат ва ижтимоий-педагогик реабилитация қилинишини таъминлашга тааллуқли қисmini.

6-боб. Якуловчи қондалар

32-модда. Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси амалга оширувчи органлар ҳамда муассасаларнинг молиявий ва моддий-техника таъминоти

Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини амалга оширувчи органлар ҳамда муассасаларнинг молиявий ҳамда моддий-техника таъминоти Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетидан маблағлари ва қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан амалга оширилади.

33-модда. Низоларни ҳал этиш

Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси соҳасидаги низолар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилади.

34-модда. Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўлади.

Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўлади.

35-модда. Қонун ҳужжатларини ушбу Қонунга мувофиқлаштириш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси: ҳуқуқий қарорларини ушбу Қонунга мувофиқлаштирсин; давлат бошқаруви органлари ушбу Қонунга эъл қилган ўз норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

36-модда. Ушбу Қонуннинг кучга кириши

Ушбу Қонун расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга кириadi.

Ўзбекистон Республикасининг
Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри, 2010 йил 29 сентябрь
№ УРҚ—263

Бухлаш чизиги

Қирқш чизиги

ган таъхис ҳамда даволаш-тиклаш ёрдамини кўрсатади;
ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларига юборилаётган вояга етмаганларнинг соғлиги тўғрисида белгиланган тартибда ҳуқуқлар тайёрлайди;
спиртлиқ ичимликлар, гиёҳвандлик воситалари, психотроп ёки ақл-ирода фаолиятига таъсир этувчи бошқа моддаларни мунтазам равишда истеъмол қилаётган вояга етмаганларни аниқлаш, ҳисобга олиш, текшириш ва тиббий-ижтимоий реабилитация қилишни ташкил этади;
жинсий йўл билан юқтирилган касалликларнинг манбаларини аниқлаш, ушбу касалликларга чалинган вояга етмаганларни текшириш ва даволашни ташкил этади.
Соғлиқни сақлашни бошқариш органлари ва соғлиқни сақлаш муассасалари қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

17-модда. Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органлари

Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органлари ўз ваколатлари доирасида: ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳолида бўлган вояга етмаганларга ва оилаларга ижтимоий ёрдам кўрсатишда белгиланган тартибда иштирок этади;
якка тартибдаги профилактика ишини олиб боришда иштирок этади;
ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳолида бўлган вояга етмаганларга ва оилаларга ижтимоий ёрдам кўрсатиш ва уларни ижтимоий-педагогик реабилитация қилишнинг замонавий услуб ҳамда технологияларидан фойдаланади;

вояга етмаганларнинг дам олишини, ижтимоий муассасаларда очилган тўғарақлар ёки клубларда жойиди қобилиятини ривожлантиришни ташкил этишда иштирок этади;
ноғирон болаларга тиббий-ижтимоий ёрдам кўрсатилишини таъминлайди, ноғирон болаларга ижтимоий ёрдам кўрсатиш хизматларининг комплекс тармоқларини ривожлантиради;
вояга етмаганларни ишга жойлаштириш, касба тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини оширишга қўмқолашади, улар билан тузилган меҳнат шартномасини иш беворчининг ташаббуси билан бекор қилиш тўғрисидаги масалаларни кўриб чиқилади.

Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органлари қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

18-модда. Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасида маданият ва спорт муассасалари, туризм соҳасидаги ташкилотларнинг ҳамда оммавий ахборот воситаларининг ҳамда оммавий ахборот воситалари ўз ваколатлари доирасида:

Маданият ва спорт муассасалари, туризм соҳасидаги ташкилотлар ҳамда оммавий ахборот воситалари ўз ваколатлари доирасида:
вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси бўйича мақсадли дастурларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда иштирок этади;
фаолияти бўйича вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш билан боғлиқ бўлган болалар ва ёшлар жамоат биришмалари, ижтимоий муассасалар, жамоат фондлари ҳамда бошқа ташкилотларга ёрдам кўрсатади;

вояга етмаганларни ўқитишни, уларнинг бандлиги ва дам олишини ташкил этишда иштирок этади;
вояга етмаганларда қонунга иттифоқдорлик ҳуқ-атворини ва соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш ҳамда шакллантириш бўйича фаолиятни амалга оширади.

Маданият ва спорт муассасалари, туризм соҳасидаги ташкилотлар ҳамда оммавий ахборот воситалари қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

19-модда. Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва нодавлат нотижкорат ташкилотларнинг иштироки

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва нодавлат нотижкорат ташкилотлар ўз ваколатлари доирасида:

вояга етмаганларнинг маънавий, ахлоқий, ҳуқуқий, эстетик, жисмоний, меҳнат тарбиясида иштирок этади, уларда соғлом турмуш тарзини шакллантиришга қўмқолашади;
ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳолида бўлган вояга етмаганларга ва оилаларга ёрдам кўрсатади;

жазони ижро этиш муассасаларидан озод қилинган ёки ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларидан қайтиб келган вояга етмаганларнинг ижтимоий-педагогик реабилитация қилиниши ва мослашувига қўмқолашади;
вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини амалга оширувчи органлар ҳамда муассасалар билан ҳамкорлик қилади.

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва нодавлат нотижкорат ташкилотлар

Ўзбекистон Республикасининг

Қ О Н У Н И

Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида

Қонунчилик палатаси томонидан 2010 йил 12 августда қабул қилинган
Сенат томонидан 2010 йил 28 августда маъқулланган

«Халқ сўзи» газетасининг 2010 йил 30 сентябрь 190-сонидан олинди

ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш маркази бошлигининг ёхуд унинг ўринбосарининг қарори асосида жойлаштирилиши мумкин. Бу ҳолда вояга етмаганни ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказига жойлаштириш тўғрисидаги илтимоснома ва уни мазкур марказга жойлаштириш заруратини тасдиқловчи материаллар вояга етмаган марказга жойлаштирилганидан кейин 48 соатдан кечиктирмасдан судга юборилади.

Ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш маркази бошлиғи ёки унинг ўринбосари вояга етмаганнинг ушбу марказга жойлаштирилганлиги тўғрисида мазкур марказ жойлашган ердаги прокурорини ва вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияни зудлик билан, лекин 24 соатдан кечиктирмасдан хабардор қилади.

Вояга етмаганлар ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказида уларни жойлаштириш учун зарур бўлган энг кам вақт давомида, лекин кўпи билан ўттиз кун бўлиши мумкин. Аллоҳда ҳолларда бу муддат суднинг ажрими асосида ўн беш кунгача узайтирилиши мумкин.

Ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказида вояга етмаганнинг бўлиши муддатида қуйидагилар қирмайди:

ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказида соғлиқни сақлашни бошқариш органи томонидан эълон қилинган карантин даври;

вояга етмаганнинг соғлиқни сақлаш муассасасининг ҳужжати билан тасдиқланган ва уни оиллага қайтаришга ёки тегишли муассасаларга юборишга тўқуқлилик қилаётган касаллиги даври;

суднинг илтимосномани қаноатлантириш ва вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги ажрими устидан берилган шикоятнинг (протестнинг) кўриб чиқиш вақти.

Вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказлари тўғрисидаги низоом Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланади.

13-модда. Таълимни бошқариш органлари ва таълим муассасалари

Таълимни бошқариш органлари ўз ваколатлари доирасида:
вояга етмаганларда қонунга иттифоқдорлик ҳуқ-атворини шакллантиришга, уларга ахлоқ ва соғлом турмуш тарзи асосларини синдиришга йўналтирилган дастурлар ҳамда услубларни ишлаб чиқариш ва таълим муассасаларининг иш амалиётига жорий этади;

ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларининг, шунингдек вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини таъминлаш вазифаларини амалга ошираётган бошқа муассасаларнинг фаолиятини такомиллаштиришга доир чора-тадбирларни амалга оширади;

таълим муассасаларидаги машғулотларга узрли сабабларсиз келмаётган ёхуд мунтазам равишда қатнашмаётган вояга етмаганларни аниқлаш ҳамда уларнинг ҳисобини юритиш, уларнинг умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълим олишига доир чора-тадбирларни кўради;

вояга етмаганларга ўз ҳаёт йўлини ва касб-ҳунар тайёралиши уларнинг қобилияти, қизиқиши, мойиллиги ҳамда соғлигининг ҳолатига мувофиқ психологик ёрдам кўрсатади;
ривожланишда ёки ҳуқ-атворидан нуқсонли бўлган вояга етмаганларни аниқлайдиган, уларни комплекс текширувдан ўтказадиган ҳамда уларнинг келгусидаги таъминоти, тарбияси ва таълими шаклланиши белгиланган бўйича тавсиялар тайёрлайдиган психологик-тиббий-педагогик комиссиялар тўзлади;

якка тартибдаги профилактика ишини олиб боришда иштирок этади;
таълим муассасаларида оммабоп спорт секциялари, техник ва бошқа тўғарақлар, клублар ташкил этилишини ҳамда вояга етмаганларни уларда қатнашишга жалб этишни таъминлайди, вояга етмаганларнинг бандлиги ва дам олишини ташкил этишда қатнашади.

Умумий ўрта, ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасалари ҳамда бошқа таълим муассасалари ўз ваколатлари доирасида:

ривожланишда ёки ҳуқ-атворидан нуқсонли ёхуд ўқишда муаммолари бўлган вояга етмаганларга ижтимоий-психологик ҳамда педагогик ёрдам кўрсатади;

ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳолида бўлган, шунингдек таълим муассасаларидаги машғулотларга узрли сабабларсиз келмаётган ёхуд мунтазам равишда қатнашмаётган вояга етмаганларни аниқлаш, уларни таъминлаш, тарбиялаш ва уларга таълим беришда ёрдам кўрсатади;

вояга етмаганларда қонунга иттифоқдорлик ҳуқ-атворини шакллантиришга, уларга ахлоқ ва соғлом турмуш тарзи асосларини синдиришга йўналтирилган дастурлар ҳамда услубларни амалга оширишга доир чора-тадбирларни кўради.

Етим болалар ва ота-она қарамагондан маҳрум бўлган болалар учун таълим муассасалари

1-боб. Умумий қондалар

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади

Ушбу Қонуннинг мақсади вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

2-модда. Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ушбу Қонун ҳамда бошқа қонун ҳужжатларидан иборатдир. Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисидаги қонун ҳужжатларида назарда тутилганидан бошқача қондалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қондалари қўлланилади.

3-модда. Асосий тушунчалар

Ушбу Қонунда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

вояга етмаган — ўн саккиз ёшга тулмаган шахс;

вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси — вояга етмаганларнинг назоратсизлиги, қаровсизлиги, улар томонидан ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриқонуний хатти-ҳаракатлар содир этилишига имкон берадиган сабаблар ва шарт-шароитларни аниқлаш ҳамда бартараф этишга қаратилган, якка тартибдаги профилактика иши билан биргаликда амалга ошириладиган ижтимоий, ҳуқуқий, тиббий ва бошқа чора-тадбирлар тизими;

ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган вояга етмаган — вояга етмаганнинг назоратсизлиги ёки қаровсизлиги оқибатида унинг ҳаёти ёки соғлиги учун хавф туғдирилган ёхуд уни таъминлаш, тарбиялаш ва унга таълим бериш талабларига жавоб бермайдиган шароитда бўлган ёхуд ҳуқуқбузарлик ёки бошқа гайриқонуний хатти-ҳаракатлар содир этаётган вояга етмаган;

ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган оила — ота-она ёки ота-она ўрнини босувчи шахслар вояга етмаганларни таъминлаш, тарбиялаш ва уларга таълим бериш бўйича ўз мажбуриятларини бажаришдан бўйин товлаётган ёки лозим даражада бажармаётган ёхуд уларнинг ҳуқ-атворида салбий таъсир кўрсатаётган ёки улар билан шифқатсиз муомалада бўлаётган оила;

назоратсиз — ота-она ёки ота-она ўрнини босувчи шахслар томонидан вояга етмаганни таъминлаш, тарбиялаш ва унга таълим бериш бўйича ўз мажбуриятларини бажаришдан бўйин товлаганили ёки лозим даражада бажармаганлиги оқибатида ҳуқ-атвори назоратсиз қолган вояга етмаган;

якка тартибдаги профилактика иши — ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган вояга етмаганлар ва оилаларни ўз вақтида аниқлаш, шунингдек уларни ижтимоий-педагогик реабилитация қилиш ҳамда вояга етмаганларнинг ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриқонуний хатти-ҳаракатлар содир этилишининг олдини олишга доир фаолият;

қаровсиз — аниқ яшаш жойи бўлмаган назоратсиз қолган вояга етмаган;

гайриқонуний хатти-ҳаракатлар — вояга етмаганнинг мунтазам равишда спиртли ичимликлар, гиёҳвандлик воситалари, психотроп ёки ақл-ирода фаолиятига таъсир этувчи бошқа моддаларни истеъмол қилишида, фоҳишалик, тиланчилик билан шугулланишида ифодаланган хатти-ҳаракатлари, шунингдек ўзга фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини бузидиган бошқа хатти-ҳаракатлари.

4-модда. Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасида доир фаолиятнинг асосий вазифалари

Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасида доир фаолиятнинг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат:

вояга етмаганлар назоратсизлиги, қаровсизлиги, улар томонидан ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриқонуний хатти-ҳаракатлар содир этилишининг олдини олиш, уларга имкон берадиган сабаблар ва шарт-шароитларни аниқлаш ҳамда бартараф этиш;

вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини таъминлаш;

вояга етмаганларда қонунга итоаткорлик ҳуқ-атворини шакллантириш;

ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган вояга етмаганлар ва оилаларни ижтимоий-педагогик реабилитация қилиш;

вояга етмаганларни ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриқонуний хатти-ҳаракатларни содир қилишга жалб этиш ҳолларини аниқлаш ва уларга барҳам бериш.

ўз ваколатлари доирасида:

вояга етмаганларнинг ота-онаси вафот этган, уларнинг ота-оналари ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум этилган, улар ота-оналаридан ота-оналик ҳуқуқи чекланган, ота-онаси муомалада лаёқатсиз деб топишган, ота-онаси касал бўлган, ота-онаси узоқ муддат бўлмаган, ота-онаси болаларини тарбиялашдан ёки уларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишдан бўйин товланган ҳолларда, шу жумладан ота-онаси ўз болаларини таълим муассасаларидан, соғлиқни сақлаш муассасаларидан, аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш муассасаларидан ва бошқа муассасалардан олишдан бош тортган тақдирда, шунингдек болалар ота-онаси қарамогидан маҳрум бўлган бошқа ҳолларда вояга етмаганларни таъминлаш, тарбиялаш, уларга таълим бериш, келгусида уларни жойлаштириш ва мустақил ҳаётга тайёрлаш учун қабул қилиш;

кам таъминланган, кўп болали оилаларнинг вояга етмаган болаларини, фақат отаси ёки онаси бор бўлган вояга етмаганларни ушбу оилаларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш мақсадида бир йилдан ортиқ бўлмаган муддатга таъминлаш, тарбиялаш ва уларга таълим бериш учун қабул қилиш;

мажкур муассасаларда сақланаётган вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилинишини таъминлаш;

якка тартибдаги профилактика ишини олиб боришда иштирок этади.

Таълимни бошқариш органлари ва таълим муассасалари қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

14-модда. Ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасалари

Ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларида ихтисослаштирилган мактаблар ва ихтисослаштирилган касб-хўнаро коллежлари қиради.

Ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларида ўн бир ёшдан ўн саккиз ёшгача бўлган, таъминлаш, тарбиялаш ва таълим бериш учун алоҳида шароитларга муҳтож вояга етмаганлар қуйидаги ҳолларда уч йилдан ортиқ бўлмаган муддатга жойлаштирилиши мумкин, агар улар:

ижтимоий хавфли қилмишлар содир этган, дегин жиноий жавобгарликка тортиш мумкин бўлган ёшга тулмаган ёхуд руҳий касаллик билан боғлиқ бўлмаган ҳолда ривожланишида ўз ёшига нисбатан анча орқадда қолиши оқибатида содир этган қилмишининг аҳамиятини тўла равишда англаб етишга қодир бўлмаган бўлса;

абиллиги тўғрисидаги масала ҳал қилинмай туриб жиноий жавобгарликдан озод қилинган, материаллар вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияга қўриб чиқиш учун топширилган бўлса;

ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларига жойлаштириш тарикасидаги мажбурият чораси қўлланилган ҳолда жиноий жазолан озод қилинган бўлса;

якка тартибдаги профилактика иши олиб борилаётганлиги қарамай ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриқонуний хатти-ҳаракатлар содир қилиниши давом эттираётган бўлса.

Вояга етмаганларни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларига жойлаштириш учун қуйидагилар асос бўлади:

ушбу модда иккинчи қисмининг иккинчи, учинчи ва бешинчи хатбошиларида кўрсатилган вояга етмаганларга нисбатан ушбу Қонунга мувофиқ чиқарилган суд ақрими;

ушбу модда иккинчи қисмининг тўртинчи хатбошида кўрсатилган вояга етмаганларга нисбатан Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодексига мувофиқ чиқарилган суд ақрими;

Ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларида ушбу муассасаларга сақлаш, тарбиялаш ва таълим беришга тўқинлик қиладиган касаллиги бўлган вояга етмаганлар жойлаштирилиши мумкин эмас.

Вояга етмаганларни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларига сақлаш, тарбиялаш ва уларга таълим беришга тўқинлик қиладиган касалликлар рўйхати Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланади.

Ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасалари ўз ваколатлари доирасида:

вояга етмаганларни ўқитишни, уларнинг касб-хўнаро тайёргарлигини ва ижтимоий-педагогик реабилитациясини амалга оширади;

вояга етмаганларни сақлашнинг мажкур муассасалар ҳудудини қўриқлашни, вояга етмаганларнинг шахсий ҳафизлигини ва салбий таъсирлардан ҳимояланганлигини, ушбу муассасалар ҳудудига бегона шахсларнинг эркин киришини, бу муассасаларда сақланаётган вояга етмаганларнинг эркин қилиниши чеклашни ўз ичига олган мажкур шарт-шароитларини таъминлайди;

вояга етмаганларнинг мажкур муассасаларни ўзбошимчилик билан тарқ этиши ҳолатлари тўғрисида ушбу муассасалар жойлашган ердаги ва вояга етмаганларнинг яшаш жойидаги ёки турган жойидаги ички ишлар органларини хабардор қилади ҳамда ички ишлар органлари

29-модда. Вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимосномани судга юбориш

Ички ишлар органи бошлиғи ёки унинг ўринбосари вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш мумкинлиги ҳақидаги масалани қўриб чиқиш учун вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияга қуйидаги ҳужжатларни юборади:

вояга етмаганнинг ўқиш (иш) жойидан маълумотнома ва тавсифнома;

вояга етмаганнинг оилавий-маиший турмуш шароитларини текшириш даволатномаси;

ички ишлар органининг вояга етмаган томонидан содир этилган ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриқонуний хатти-ҳаракатлар ҳамда шу сабабли қўрилган таъсир чоралари ҳақидаги ахборотнинг ўз ичига олган маълумотномаси;

соғлиқни сақлаш муассасасининг вояга етмаганнинг соғлиғи ҳолати ҳамда уни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш мумкинлиги ҳақидаги ҳулосаси.

Вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия ушбу молданинг биринчи қисмида кўрсатилган ҳужжатларни олгач, вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимосномани олинган ҳужжатларни, шунингдек жиноят ишини қўзғатиш рад қилинган ёки тутатилган жиноят иши материалларини илова қилган ҳолда уч суткадан кечиктирмай судга юборади.

30-модда. Вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимосноманинг суд томонидан қўриб чиқилиши

Вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимоснома вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия уни тақдим этган пайтдан эътиборан 24 соат ичида вояга етмаганнинг яшаш жойидаги жиноят ишлари бўйича туман (шаҳар) судининг судьяси томонидан ёпиқ суд мажлисида якка тартибда қўриб чиқилади.

Ушбу нисбатан ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимоснома қўриб чиқиётган вояга етмаган, унинг ота-онаси ёки ота-она ўрнини босувчи шахслар, прокурор, васийлик ва ҳомийлик органининг, вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиянинг вакиллари суд мажлисида иштирок этиши шарт. Илтимосномани қўриб чиқишда ички ишлар органининг вакили ва адвокат иштирок этиши мумкин.

Вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимосномани қўриб чиқиш вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия вакилининг вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш зарурлигини асослаб берадиган маълумотлардан бошланади. Сўнгра прокурор, ўзига нисбатан илтимоснома қўриб чиқиётган вояга етмаган, адвокат, агар у суд мажлисида иштирок этаётган бўлса, судда ҳозир бўлган бошқа шахслар эшитилади, тақдим этилган материаллар ўрганилади.

Ақрим судья томонидан алоҳида ҳонада чиқарилади.

Вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимосномани қўриб чиқиб, судья қуйидаги ақримлардан бирини чиқарили:

илтимосномани қамоқлатириш ва вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига мажкур мажбурият чорасини қўллаш муддатини кўрсатган ҳолда жойлаштириш тўғрисида;

вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштирмай туриб тузатишни мумкинлигини тасдиқловчи ҳолатлар ёки уни мажкур муассасга жойлаштиришга тўқинлик қиладиган сабаблар судья томонидан аниқланган ҳолларда, илтимосномани қамоқлатиришсиз қолдириш ва материалларни вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияга вояга етмаганга нисбатан бошқа таъсир чораларини қўллаш учун юбориш тўғрисида.

Судьянинг вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимосномани қамоқлатириш ёки қамоқлатиришсиз қолдириш тўғрисидаги ақримин у қўриб эшитирилган пайтдан эътиборан кучга қиради ва дарҳол ижро этилиши лозим.

Судьянинг вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимоснома бўйича чиқарган ақримин дарҳол мажкур ақримин ижро этилиши таъминловчи органлар ва муассасаларга юборилади, вояга етмаганга, унинг ота-онаси ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларга, васийлик ва ҳомийлик органига, адвокатга, агар у суд мажлисида иштирок этган бўлса, маълумот учун юборилади.

Судьянинг вояга етмаганни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимоснома бўйича чиқарган ақримин устидан судья мажкур ақримин чиқарган қўлдан эътиборан ўн кун ичида жиноят ишлари бўйича Қорақалпоғистон Республикаси Олий судига, жиноят ишлари бўйича вилоят, Тошкент шаҳар судига вояга етмаган, унинг ота-онаси ёки ота-она ўрнини босувчи шахслар, васийлик ва ҳомийлик органи, вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия ҳамда адвокат томонидан шикоят берилиши ёки прокурор томонидан протест билдирилиши мумкин.

Жиноят ишлари бўйича Қорақалпоғистон Республикаси Олий судининг, жиноят ишлари

билан биргаликда уларни топиш ва мажкур муассасаларга қайтаришга доир чора-тадбирларни кўради;

вояга етмаганларнинг яшаш жойидаги вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияларга вояга етмаганларнинг ушбу муассасалардан чиқарилаётганлиги тўғрисидаги хабарномаларни, шунингдек вояга етмаганларга оид тавсифномаларни уларни чиқаришдан қамлида бир ой олдин юборади.

Ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасалари мажкур муассасалар жойлашган ердаги вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияларга қуйидаги масалалар юзасидан тақдимномалар киритида:

вояга етмаганларни бошқа ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларига ўтказиш;

вояга етмаганларнинг мажкур муассасаларда бўлишини суд томонидан белгиланган муддат ўттишдан олдин, агар улар ҳуқ-атвори тузаланганлиги сабабли ушбу таъсир чорасини қўллашни давом эттиришга муҳтож бўлмаса ёки соғлиғи ҳолатига кўра бу муассасаларда бўла олмаса, тутатиш;

вояга етмаганларни ўқитишни тамомлаш зарур бўлган тақдирда, уларнинг ушбу муассасаларда бўлиш муддатини узатириш.

Ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасалари қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

Ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасалари тўғрисидаги низоомлар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланади.

15-модда. Васийлик ва ҳомийлик органлари

Васийлик ва ҳомийлик органлари ўз ваколатлари доирасида:

етим болаларни, ота-онаси қарамогидан маҳрум бўлган болаларни аниқлайди ва уларнинг ҳисобини юришда ҳамда ота-она қарамогидан маҳрум бўлганлигини аниқ ҳолатлардан келиб чиқиб, болаларни жойлаштириш шакллари тандайди, шунингдек уларни таъминлаш, тарбиялаш ва уларга таълим бериш шароитлари устидан назоратни амалга оширади;

қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда ва тартибда вояга етмаганларга нисбатан васийлик ва ҳомийликни белгилашга доир чора-тадбирларни кўради;

ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшгача бўлган вояга етмаганнинг ўз иш ҳақи, стипендияси ёки бошқа даромадларини мустақил тасарруф этиш ҳуқуқини чеклаб қўйиш ёки уни бу ҳуқуқдан маҳрум қилиш тўғрисидаги илтимоснома билан судга мурожаат қилади, бундан вояга етмаганнинг белгиланган тартибда тўла ҳақмида муомала лаёқатини олиши ҳоллари мустасно;

якка тартибдаги профилактика ишини олиб боришда иштирок этади;

ота-оналик ҳуқуқини чеклаш ёки ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш тўғрисида даъво қўзғатади;

ота-оналик ҳуқуқини чеклаш ёки ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш тўғрисидаги, шунингдек ота-оналик ҳуқуқини тиклаш ҳақидаги ишларни судларда қўриб чиқишда иштирок этади.

Васийлик ва ҳомийлик органлари қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

Соғлиқни сақлашни бошқариш органлари ва соғлиқни сақлаш муассасалари ўз ваколатлари доирасида:

вояга етмаганлар, уларнинг ота-онаси ёки ота-она ўрнини босувчи шахслар ўртасида санитария-гигиена билимларини кенг ёйишни, шунингдек соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишни таъмин қилади;

вояга етмаганлар ўртасида алкоғолизм, чекиш, гиёҳвандлик ва захравандликнинг тарқалиши тўғрисида вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияларни хабардор қилади;

уч ёшгача бўлган адашиб қолган, ташлаб кетилган ва ота-онаси қарамогидан маҳрум бўлган бошқа болаларни кеча-кундуз қабул қилиш ҳамда парварилашни амалга оширади;

вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини амалга оширувчи органлар ва муассасаларга, шунингдек вояга етмаганларнинг ота-онаси ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларга маслаҳат ердамини кўрсатади;

алкоғоль таъсирида маст ҳолатда бўлган ёки гиёҳвандлик воситалари, психотроп ёки ақл-ирода фаолиятига таъсир этувчи бошқа моддалар таъсир остида бўлган вояга етмаганларни кеча-кундуз қабул қилишни амалга оширади ва уларга тиббий ёрдам қўрсатади;

ривожланишида ёки ҳуқ-атворида нуқсон бўлган вояга етмаганларга ихтисослаштирил-

Жиноят ишлари бўйича Қорақалпоғистон Республикаси Олий судининг, жиноят ишлари бўйича вилоят, Тошкент шаҳар судининг судьяси вояга етмагани ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказига жойлаштириш тўғрисидаги илтимоснома бўйича чиқарилган ажрим устидан берилган шикоятни (протестни) шикоят (протест) келиб тушган кундан эътиборан ўн кун ичида қўриб чиқилиши ва қўйилган ажримлардан бирини чиқарилиши:

судьянинг ажримини ўзгартиришсиз, шикоятни (протестни) эса қаноатлантиришсиз қолдириш тўғрисида;

судьянинг ажримини ўзгартириш тўғрисида;

судьянинг илтимосномани қаноатлантириш ва вояга етмагани ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказига жойлаштириш тўғрисидаги ажримни бекор қилиш ҳақида;

судьянинг илтимосномани қаноатлантиришсиз қолдириш тўғрисидаги ажримини вояга етмагани ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказига жойлаштириш масаласини ҳал қилган ҳолда бекор қилиш ҳақида.

27-модда. Вояга етмагани ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказида сақлаш муддатини узайтириш тартиби

Вояга етмагани ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказида сақлаш муддатини узайтириш тўғрисидаги илтимоснома ва ушбу муддатни узайтириш заруратини тасдиқловчи материаллар ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш маркази бошлиғи ёки унинг ўринбосари томонидан мажбур марказ жойлашган ердаги жиноят ишлари бўйича туман (шаҳар) судига вояга етмагани ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказида сақлашнинг муддати тугашидан камидан уч кун олдин юборилади.

Вояга етмагани ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказида сақлаш муддатини узайтириш тўғрисидаги илтимоснома ушбу Қонуннинг 26-моддасида белгиланган тартибда суд томонидан қўриб чиқилади.

5-боб. Вояга етмагани ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тартиби

28-модда. Вояга етмагани ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги материалларни тайёрлаш

Вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия вояга етмаганига нисбатан келиб тушган унинг айбонлигини тўғрисидаги масала ҳал қилинмай туриб рад қилинган ёки тугатилган ишнинг иши материалларини ёхуд ўзига нисбатан яқка тартибдаги профилактика иши олиб бориладиган вояга етмаганнинг ҳуқуқбузарлиги ёки бошқа гайриижтимоий ҳатти-ҳаракатлари тўғрисидаги материалларни қўриб чиқиб, вояга етмагани ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимоснома билан судга мурожаат қилиш ёки бошқа таъсир чораларини қўллаш ҳақида қарор қабул қилиши.

Вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия вояга етмагани ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимоснома билан судга мурожаат қилиш ҳақида қарор қабул қилган тақдирда, ички ишлар органлари бу ҳақда зудлик билан хабардор қилинади.

Ички ишлар органлари вояга етмагани ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш тўғрисидаги илтимосномани судга юбориш учун зарур бўлган материалларни ўн кун ичида вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия учун тайёрлаши шарт.

Ички ишлар органлари тегишли давлат органлари ва бошқа ташкилотларга зарур ҳужжатларни тақдим этиш тўғрисида сўровлар юбориши. Сўровлар олинган кундан эътиборан беш кун ичида бажарилиши керак.

Соғлиқни сақлаш муассасалари вояга етмагани ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш мумкинлигини аниқлаш учун уни тиббий текширувдан ўтказиши.

Тиббий текширув вақтида вояга етмагани унинг ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасида сақланиши, тарбияланиши ва таълим олишига тўқсизлик қиладиган касалликлар аниқланган тақдирда, унга таълимлик материаллар бошқа таъсир чораларини қўллаш учун вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияга топширилади.

Ўзига нисбатан ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш ҳақидаги материаллар тайёрланаётган вояга етмаган ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказига жойлаштирилиши ёхуд ота-онаси ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларнинг назоратига топширилиши мумкин бўлиб, улар вояга етмаганнинг муносиб ҳулқ-атворида бўлишини ва суднинг қаққуридаги бинодан келишини таъминлаши шарт. Судга келишдан бўлиб товлаётган ота-она ёки ота-она ўрнини босувчи шахслар, шунингдек ўн олти ёшта тулган вояга етмаганлар мажбурий келтирилиши мумкин.

Вояга етмаганлар, агар жиноят ишлари қўзғатиш рад қилинган ёки жиноят иши тугатилган ёхуд жиноий жазолан овоз қилинган пайтдан эътиборан бир йилдан ортиқ вақт ўтган бўлса, ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасасига жойлаштирилмайди.

14

Қўриқшчизини

қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ҳолатлар юзига келгунга қадар олиб борилади.

23-модда. Яқка тартибдаги профилактика иши олиб борилишини ташкил этиш

Ички ишлар органлари ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган вояга етмаган билан яқка тартибдаги профилактика ишини унинг шахси ва ён-атрофидагиларнинг ўзига хос хусусиятларини, содир этилган ҳуқуқбузарлик ёки бошқа гайриижтимоий ҳатти-ҳаракатларнинг хусусиятини, оилавий тарбия шароитларини ҳисобга олган ҳолда олиб боради. Ушбу ҳолатлар вояга етмаган, унинг ота-онаси ёки ота-она ўрнини босувчи шахслар, бошқа шахслар билан профилактика суҳбатлари ўтказиб, вояга етмагани унинг яшаш, ўқиш (иш) жойига бориб қўриш, тавсифловчи материалларни ўрганиш давомида аниқланади.

Ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган вояга етмаган билан яқка тартибдаги профилактика ишини олиб бориш давомида:

вояга етмаганнинг турмуш тарзи, алоқалари ва нияти аниқланади;

вояга етмаганга ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриижтимоий ҳатти-ҳаракатлар содир этишининг оқибатлари тушунтирилади;

вояга етмаганнинг ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриижтимоий ҳатти-ҳаракатлар содир этиши сабаблари ва шарт-шароитлари аниқланади ҳамда уларни бартараф этишга доир чора-тадбирлар қўрилади;

вояга етмагани ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриижтимоий ҳатти-ҳаракатларини содир қилишига жалб этаётган шахслар аниқланади ва уларни белгиланган тартибда жавобгарликка тортишга доир чора-тадбирлар қўрилади;

вояга етмаганга ижобий таъсир кўрсатишга қодир бўлган шахслар жалб этилади;

вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини амалга оширувчи органлар ҳамда муассасалар билан ўзаро ҳамкорликда вояга етмагани сақлаш, тарбиялаш, унга таълим бериш, унинг бандлиги ва дам олишини ташкил этиш масалалари ҳал этилади.

Ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган оилалар билан яқка тартибдаги профилактика ишини олиб бориш давомида:

оиладаги муҳитни соғломлаштиришга, ота-она ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларнинг болаларга салбий таъсир кўрсатишини бартараф этишга доир тадбирлар амалга оширилади;

ота-она ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларга вояга етмаганларни таъминлаш, тарбиялаш ва уларга таълим бериш бўйича ўз мажбуриятларини бажаришдан бўйин товлаганлик ёки лозим даражада бажармаётганлик, болаларнинг ҳулқ-атворида салбий таъсир кўрсатганлик ёхуд улар билан шафқатсиз муомалада бўлганлик оқибатлари тушунтирилади;

оилани яшаш жойига бориб қўриш, тавсифловчи материалларни ўрганиш, соғлиқни сақлашнинг бошқарилган органлари ва соғлиқни сақлаш муассасалари, таълимни бошқарилган органлари ва таълим муассасалари вакиллари, бошқа шахслар билан суҳбатлар ўтказиш орқали ота-она ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларнинг турмуш тарзи ҳамда нияти аниқланади;

уларга ижобий таъсир кўрсатишга қодир бўлган шахслар жалб этилади;

вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини амалга оширувчи органлар ҳамда муассасалар билан ўзаро ҳамкорликда вояга етмаганларни сақлаш, тарбиялаш, уларга таълим бериш, уларнинг бандлиги ва дам олишини ташкил этиш масалалари ҳал этилади;

вояга етмаганларни таъминлаш, тарбиялаш ва уларга таълим бериш бўйича ўз мажбуриятларини бажаришдан бўйин товлаётган ёки лозим даражада бажармаётган ёхуд уларнинг ҳулқ-атворида салбий таъсир кўрсатаётган ёки улар билан шафқатсиз муомалада бўлаётган ота-оналар ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларга нисбатан қонун ҳужжатларида назарда тутилган таъсир чораларини қўллаш тўғрисида тегишли давлат органлари ва бошқа ташкилотларга белгиланган тартибда тақлифлар киритилиши.

24-модда. Ўзига нисбатан яқка тартибдаги профилактика иши олиб борилаётган шахсларнинг ҳуқуқлари

Ўзига нисбатан яқка тартибдаги профилактика иши олиб борилаётган вояга етмаганлар, уларнинг ота-онаси ёки ота-она ўрнини босувчи шахслар қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳуқуқлар билан таъминланади.

Ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаси ёки ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказида сақланаётган вояга етмаганлар белгиланган тартибда қўйилган ҳуқуқлар билан таъминланади.

ота-онасини ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларни вояга етмаганлар мажбур муассасаларга олиб келинганлиги ёки жойлаштирилганлиги тўғрисида хабардор қилиш;

вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини

12

Ўқув-тарбия

Ўқув-тарбия

5-модда. Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини доир фаолиятнинг асосий принциплари

Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини доир фаолиятнинг асосий принциплари қуйидагилардан иборат:

қонунийлик;

инсонпарварлик;

тизимлилик;

оилани қўллаб-қувватлаш ва у билан ўзаро ҳамкорлик қилиш;

ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган вояга етмаганларнинг тарбиясига яқка тартибда ёндашиш.

6-модда. Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини доир фаолиятнинг асосий принциплари

Давлат органлари ва бошқа ташкилотлар, шунингдек фуқаролар, прокуратура органларини — вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари бузилганлиги тўғрисида;

вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияларини — вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари бузилганлиги тўғрисида, шунингдек вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини амалга оширувчи органлар ҳамда муассасалар фаолиятида йўл қўйилган камчиликлар тўғрисида;

вазирлик ва ҳокимият органларини — етим болалар, ота-она қарамонидан маҳрум бўлган ёхуд ҳаёти ёки соғлиғига хавф туғдирадиган ёхуд таъминлаш, тарбиялаш ва таълим бериш талабларига жавоб берадиган шароитда бўлган болалар тўғрисида;

меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органларини — ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган ҳамда давлатнинг ижтимоий ёрдамига муҳтож бўлган вояга етмаганлар ва оилалар аниқланганлиги тўғрисида;

ички ишлар органларини — ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган вояга етмаганлар ва оилалар, ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриижтимоий ҳатти-ҳаракатларини содир этган вояга етмаганлар тўғрисида, шунингдек вояга етмаганларнинг ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриижтимоий ҳатти-ҳаракатларини содир этишга жалб қилаётган ёхуд уларга нисбатан бошқа гайриҳуқуқий қилмишлар содир этаётган ота-оналар ва ўзга шахслар ҳақида;

соғлиқни сақлашнинг бошқарилган органлари ва соғлиқни сақлаш муассасаларини — мунтазам равишда спиртли ичимликлар, гиёҳvandлик воситалари, психотроп ёки ақл-ирода фаолиятига таъсир этувчи бошқа моддаларни истеъмол қилиши оқибатида тиббий текширувга, кузгунга ёки давлоланишга муҳтож бўлган вояга етмаганлар тўғрисида;

таълимни бошқарилган органлари ва таълим муассасаларини — ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларини аниқлаш бўйича таълим муассасаларини ўқошимчилик билан тарқ этган ёхуд таълим муассасаларида машғулотларга зарри сабабларсиз келмаётган ёки мунтазам равишда қатнашаётган ҳамда давлатнинг ижтимоий ёрдамига муҳтож бўлган вояга етмаганлар тўғрисида зудлик билан хабардор қилади.

7-модда. Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини ота-она ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларнинг иштироки

Ота-она ёки ота-она ўрнини босувчи шахслар болаларини таъминлаш, тарбиялаш ва уларга таълим бериш бўйича мажбуриятларини бажара бориб, уларнинг хавфсизлигини, ҳаёти ва соғлиғи муҳофаза қилинишини, назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини таъминлаш мақсадида:

таълим муассасаларида ўқийётган вояга етмаганларнинг ўқиш вақтида рестороанлар, кафе-лар, барлар, клублар, дискотекалар, кинотеатрлар, компьютер заллари, Интернет тармоғини фойдаланиш хизматларини кўрсатиш учун жиҳозланган хоналарда ёхуд бошқа кўнгил-очар (дам олиш) жойларда бўлишига йўл қўймайлик, бу билан мажбур муассасаларда таълим фаолияти ёки таълим муассасаси томонидан ўтказиладиган тадбир доирасида бўлиши мустақило;

вояга етмаганларнинг спиртли ичимликлар, гиёҳvandлик воситалари, психотроп ёки ақл-ирода фаолиятига таъсир этувчи бошқа моддаларни истеъмол қилишига, чекишига йўл қўймайлик;

вояга етмаганларнинг ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриижтимоий ҳатти-ҳаракатлар содир этишга йўл қўймайлик чора-тадбирларни қўриши.

Ота-она ёки ота-она ўрнини босувчи шахслар вояга етмаганларнинг рестороанлар, кафе-лар, барлар, клублар, дискотекалар, кинотеатрлар, компьютер заллари, Интернет тармоғини фойдаланиш хизматларини кўрсатиш учун жиҳозланган хоналарда ёхуд бошқа кўнгил-очар (дам олиш) жойларда бўлишига йўл қўймайлик.

3

вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари бузилганлиги ҳоллари тўғрисида прокуратура органларига хабарлар юбориши;

давлат органлари ва бошқа ташкилотларнинг мансабдор шахслари вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияларнинг қарорларини бажармаган, шунингдек вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияларнинг вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари бузилишини бартараф этишга доир тақдирномаларида кўрсатилган чораларни қўриган ҳолларида, уларни жавобгарликка тортиш тўғрисида тегишли давлат органлари ва бошқа ташкилотларга тақлифлар киритилади;

вояга етмаганлар, уларнинг ота-онаси ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларга нисбатан таъсир чораларини белгиланган тартибда қўйилади.

Вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиялар қонун ҳужжатларида мувофиқ бошқа қарорларни ҳам амалга ошириши мумкин.

Вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссияларнинг ташкил этилиши ва фаолият кўрсатиши тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

10-модда. Ички ишлар органлари

Ички ишлар органлари вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини ўз ваколатлари доирасида амалга оширилади.

Ички ишлар органларининг вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини амалга оширувчи махсус бўлинмалари вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини бўлинмаларидан ҳамда вояга етмаганлар ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказларидан (бу билан бўён матнда ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш маркази деб юритилади) иборатлар. Ички ишлар органларининг бошқа бўлинмалари вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини ўз ваколатлари доирасида иштирок этади ҳамда зарур ёрдам кўрсатади.

11-модда. Ички ишлар органларининг вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини бўлинмалари

Ички ишлар органларининг вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини бўлинмалари ўз ваколатлари доирасида:

яқка тартибдаги профилактика ишини олиб боради;

қилирув эълон қилинган вояга етмаганларни, шунингдек ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган вояга етмаганларни аниқлашга доир чора-тадбирларни амалга оширишда ҳамда белгиланган тартибда уларни вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини амалга оширувчи тегишли органлари ёки муассасаларга юбориши;

вояга етмаганларнинг ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриижтимоий ҳатти-ҳаракатларини содир этишга жалб қилаётган ёхуд вояга етмаганларга нисбатан бошқа гайриҳуқуқий қилмишлар содир этаётган шахсларни, шунингдек вояга етмаганларни таъминлаш, тарбиялаш ва уларга таълим бериш бўйича ўз мажбуриятларини бажаришдан бўйин товлаётган ёки лозим даражада бажармаётган ёхуд вояга етмаганларнинг ҳулқ-атворида салбий таъсир кўрсатаётган ёки улар билан шафқатсиз муомалада бўлаётган ота-оналарни ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларни аниқлайди ҳамда уларга нисбатан қонун ҳужжатларида назарда тутилган таъсир чораларини қўллаш тўғрисида тегишли давлат органлари ва бошқа ташкилотларга тақлифлар киритилади;

вояга етмаганларнинг, уларнинг ота-онаси ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларнинг, шунингдек бошқа шахсларнинг вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари бузилиши билан боғлиқ шикоятлари ва аризаларини қўриб чиқиб;

ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриижтимоий ҳатти-ҳаракатлар содир этган вояга етмаганларга нисбатан қонун ҳужжатларида назарда тутилган таъсир чораларини қўллаш тўғрисида вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини амалга оширувчи тегишли органлар ва муассасаларга тақлифлар киритилади;

вояга етмаганларнинг ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказлари ёки ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларига белгиланган тартибда жойлаштириш учун уларга таълим ҳужжатларини тайёрлайди;

вояга етмаганларнинг назоратсизлиги, қаровенсизлиги, ҳуқуқбузарликлари ёки бошқа гайриижтимоий ҳатти-ҳаракатлари фактлари, шунингдек уларга имкон бераётган сабаблар ва шарт-шароитлар тўғрисида тегишли давлат органлари ҳамда бошқа ташкилотларни хабардор қилиди;

ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа гайриижтимоий ҳатти-ҳаракатлар содир этган вояга етмаганларни, шунингдек назоратсиз ва қаровенсиз қолган вояга етмаганларни қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолатларда ва тартибда ички ишлар органларига олиб боради, бу ҳақда зудлик билан баёнома тузади ҳамда вояга етмаганлар келтирилганлиги ҳақида уларнинг ота-онасини ёки ота-она ўрнини босувчи шахсларни хабардор қилиди;

5

Туманлагги "Янги наврўз" машина-трактор саройига янги бошлиқнинг тайинлиши меҳнат жамоасида эртанги кунга, корхонанинг оёққа туриб кетишига яна ишонч уйғотди. Муқимберди Тўқбердиев (исм-шарифлар ўзгартириб берилган) шу масканда туғилиб ўсган, бу жойларнинг паст-баландини, муаммо-ечимларини, қишлоқ одамларининг феъл-атворини яхши билар, қолаверса, жамоани ортдан эргаштира олиш қobiliнати ҳам эга эди.

У "Янги наврўз" ММТП бошқаруви раиси лавозимда иш бошлар экан, дастлабки кезларда ўзининг ижобий жиҳатларини кўрсатгандай бўлди. Аммо бу ҳол узоққа чўзилмади. Мансаб деганлари тезда бошини айлантириб, тўғри йўлдан адашди. Амални масъулият эмас, балки имконият ва имтиёз деб тушунган бошлиқнинг оёғи ердан ўзilib, жамоалар унинг айтгани-айтган, дегани-деган бўлиб қолди. Унинг берган ҳар қандай топшириғи тўғрими-нотўғрими, сўзсиз адо этилишининг, қонуни талабларини писанд қилмаслигини оқибати шу бўлдики, корхонанинг иқтисодий кўрсаткичлари орқага кетиб, ундирилмаган қарзлари кўпайиб борди. Бош ҳисобчи Ирисали Уматов молиявий аҳволнинг оғирлашиб бораётганини кўриб-билиб турса-да, бошлиқнинг раёйига қарши боришга ботина олмас, қолганлар ҳам "хўш"дан нарига ўтмасли. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 12 майдаги "Халқ ҳўжалигида ҳисоб-китоблар ўз вақтида ўтказилиши учун корхона ва ташкилот раҳбарларининг масъулиятини ошириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармони билан таққилланган бўлишига қарамадан раҳбарнинг ўйламай-нетмай берган буйруқлари оқибатида 2009 йил январь ойидан 2010 йилнинг 1 апрель кўнига қадар бўлган даврда 14 та ҳўжалик юритувчи субъектларга 15 фоизли олинган тўловларсиз ишлар бажарилиб, хизматлар кўрсатилмаверди. Натияжада 248795,9 минг сўм дебитор қарздорлик вужудга келди. Корхона моддий аҳволининг кун сайин ёмонлашуви ўз навабатида иш ҳақидан қарзларнинг ўсишига олиб келди. Ишчи-хўдмиларга 22040,0 минг сўм иш ҳақи тўланмасдан уларнинг ҳўжўқлари ва қонуни билан қўриқланадиган манфаатларига жиддий зарар етказилди.

Аҳволни ўнглаб олиш учун астойдил имконият қилинса, албатта, топиларди. Ҳўжалик судига даъво аризаси билан мурожаат қилиш қарзларни ундиришнинг энг мақбул, қонуний йўли эди. Аммо Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 19 июлдаги "Мудлати ўтказиб юборилган дебитор қарзлар пайдо бўлгани учун вазирилар, идоралар, ҳўжалик бирлашмалари ва корхоналар раҳбарларининг жавобгарлигини ошириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори талабларига эид равишда дебитор қарзларни ундириш чоралари қўрилмади. Лоқўйлид илдиз отиб, масъулият унутилган жойда жиноят оқ кўраса бўлмайди.

Ойлик маоисиз қолган ишчи-хизматчиларнинг аҳволи нима кечади, деган савол бошлиқни заррача ташвишлантирмади. Тез орада унинг ҳаёллари мушлак бошқа нарсалар билан банд экани аён бўлиб қолди.

Бундан биринчи бўлиб унинг ўнг қўлига айлانган бош ҳисобчи хабар топди. Иккови хонада ёлғиз қолганларида бошлиқ маслаҳат солгандек сўради:

— Эсингиздами, тунов йили ишхонага бўлиб ден буйрак тракторга занжир оп келиб бергандим, шунинг эвазига паркдаги битта комбайнни менинг қарағимдаги фермер ҳўжалигига ўтказасан дегандим, нима дейсиз?

— Бу ишни силлик битириш ўз қўлингизда, буйрак берсангиз бўлди, — деди бош ҳисобчи унинг айни қўнглидаги гапни айтиб.

— Гап бундоқ. Ўзингиз бош бўлиб, аввалига бошқарув мажлисининг баёнини тайёрлашга кири-

шинг. Айтгандай, йилгилиш раиси қилиб Шўхратжоннинг номини эзинг, котиби анави юрист бўла қолсин...

Шу тариқа улар корхона мулкани талон-торож қилиш мақсидида жинойи тид бириктиришди. Биргалликда ММТП бошқаруви йилгилишининг 2009 йил 20 ноябрдаги 14-сонли қалбаки баёнома-сини тузишди. Унга ҳақиқатда бўлмаган йилгилиш бир овоздан ММТП балансидаги 7915,0 минг сўмлик "Енисей-1200" русумли дон ўриш комбайнини Тўқбердиев раҳбар бўлган фермер ҳўжалигига 2475,0 минг сўмга сотишга қарор қилгани ҳақидаги сохта маълумот киритилди. Ушбу ҳўжат орқали комбайн орадан 5 кун ўтиб қонунига эид равишда раисга тегилиши фермер ҳўжалигига сотиб юборилди.

Бошлиқнинг иштаҳаси янада очилиб кетди. Энди у банкдан катта миқдорда кредит олиш таралдулига тушиб қолди. Сўраганларга: "Кредитга гаражда бўзилиб ётган техникаларга зағчаствлар оламиз", дедди гапни қисқа қилиб.

Раис мақсадини амалга ошириш учун аввалига "Ўзига яхши таниш бўлган минибанк мудир Мамуровга учраб, унинг қўнглига қўл солиб кўрди:

— Корхонамизга 30 миллион сўм кредит олмақчи эдик, бунинг иложи топилармикин?

— Иложини топса бўлади, раис, лекин пул кўчириш масаласини бошқарувчи ҳал қилади-да, — мудир очингани айтиб қўя қолди.

Тўқбердиев "Агробанк"нинг туман филиали бошқарувчиси ҳақида сўраб-суриштирди. Маълум бўлишча, илгариги бошқарувчи ўқшига кетгани туфайли унинг вазифасини вақтинча Акимбек Жўлибеков деган шахс бажариб турган экан. Раисга бу ном нотаниш эди.

Ишни тезлатиш учун у бош ҳисобчи Ирисалини ёнига олиб, банк муассасасига отланди. "Танимаганини сийлама"с деганларидек, янги бошқарувчи кредит беришга дарров рози бўла қолмади.

— Яхши, — деди у рўйхуш бермай, — аввал ҳўжатларни бир кўрайлик-чи. Кейин яна ўйлашиб кўраймик.

Одамни топиб гаплашмасе иш пишмаслигини раис тушуниди.

Тўқбердиев бошқарувчи вазифасини бажариб турган бу йилгитни қандай қилиб қўлга олиш ҳақида ўйлаб юрганида Хошимжон Қорасе деган ақин укасини қадам ранжида қилиб қолди. Тўқбердиев Хошимжонни болалигиндан яхши биларди. Мақтабда бирга ўқиган дўстининг ўғли бўлган бу йилгит университетни аман-тақад битирган, кейинчалик қайсидир банка ишлаган, фермер ҳам бўлганди. Бу ишни ҳам эйлай олмаган, қардан фойда чиқса, ўша ерда ўз ҳалича восита-чилик қилиб юрди. Хошимжон бир неча марта Тўқбердиевга эҳтиёт қисмлар келтириб берганди.

— Ҳўзиргина сени эслаб турувдим, Келганинг эад яхши бўлди, — деди раис уни кучоқ очиб кутиб оларкан. — Ҳар қалай, ўзимники-сан. Банка янги келган бошқарувчи билан қилиб ошма экансан деб эшитдим. Ишхонага 30 миллион кредит олмақчидим, орага тушсанг, баҳонада сен ҳам бирор нарсалик бўлиб қолсан.

Дарвоқе, бир пайтлар Хошимжон ўзи етакчилик қилган фермер ҳўжалигининг ҳисоб рақамини Янгиқўрғон пахта банккада очтирган, кредит бўлимида ишлайдиган Жўлибеков билан ўшанда танишиб, ошма-огайни тутинган эди.

Текин даромаднинг дарагини

эшитган Хошимжон вақтини бой бермай ишга тушди, шу кўниёқ банк бошқарувчиси кабинетининг олдига пайдо бўлди.

Жўлибеков эски ошнасининг тақлифини эшитар экан:

— Раис ўзи ишончли одамми? — деб сўради.

— Зўр одам, гапининг устидан чиқади, юз фоиз қафилман. — Хошимжон Тўқбердиевни мақтай кетди.

— Ундай бўлса мен розиман, Раис билан ўзимиз келишамиз. Айтинг, ҳўжатларни тайёрлашин.

Хуллас, Хошимжон воситачилигида, икки ўртада "сиздан ути-на, биздан бутина" қабилида сирли келишувга эришилгандан кейин жадаллик билан зарур ҳўжатларни тайёрлашга киришилди. Минибанк мудир қандай ҳўжатлар кераклигини айтиб турди.

Тўқбердиев бош ҳисобчи билан ММТП бошқарувининг 2009 йил 18 ноябрдаги кредит олишга оид қалбаки баёномасини тузди. Кўп ўтмай техника ремонтни учун эҳтиёт қисмлар сотиб олиш мақсидида ОАТБ "Агробанк"нинг Учқўприк туман бўлимида 30 миллион сўм тижорат кредити олиш, гаров сифатида ММТП балансидаги 3 та тракторни расмийлаштириш ҳақида қарор қабул қилингани баён этилган қалбаки ҳўжат "Наврўз" минибанки мудир Мамуровнинг қўлига келиб тушди.

Қолган ҳўжатларни тўриллашга мудирнинг ўзи бош-қош бўлди. У Тўқбердиев ва Жўлибековнинг топшириғи асосида бош ҳисобчи Ирисали ва воситачи Хошимжон билан биргаликда рақамсиз "кредит шартномаси" тузди. Кейин гаровга қўйилиши лозим бўлган 3 дон трактор жами 53 миллион сўмга баҳолангани ҳақида қалбаки даполатнома тузилиб, шу кўниёқ ҳўжатлар нотариусга тақдим этилди.

Банк бошқарувчиси вазифасини бажариб турган Жўлибеков ММТП бошқарувининг аризаси, олоқа хати, бизнес режа, "Раҳматилло Барака"нинг шартномаси, кредит комиссияси йилгилиш баёни, хулосаси, юрист хулосаси йўқлигига қарамадан Мамуровга кредит маблағини ўтказиш ҳақида кўрсатма берди.

И.Уматовнинг кўрсатмасидан: 2009 йил 22 ноябрь кўни бозорда юртандим, раисимиз мени қақириб "банка бориб, поручение дебериб келинг, кредит тайёр бўлибди" деди. Мен битта оқ қозғога раис акага қўй қўйдириб, ўзим имзолаб, печатини босиб Мамуров акага олиб бориб бердим. 23 ноябрь кўни банка борсам, Мамуров менга 22.11.2009 йил 50-сонли тўлов топшириқномасини берди. Бу тўлов топшириқномаси сўроқда менга қўрсатилди. Ундаги имзо меники, поручениеда кўринишча, бизга ажратилган 30 миллион сўм кре-

К.СОТИБОЛДИЕВ,
Учқўприк туман прокуратураси
терговчиси
Б.НАЗАРОВ, "Huquq"

лит "Раҳматилло Барака текстил" МЧЖ ҳисоб рақамига Наманган Туронбанк орқали ўтказиб берилибди. Поручениеда кўрсатилган "21.11.2009 й. 45-сонли шартнома" умуман йўқ нарса, унда кўрсатилишча, 30 миллион сўм пул эҳтиёт қисмлар олиш учун ўтказилган эмиш. Лекин бунақа шартнома бўлмаган. Пул кетгандан кейин зағчаств келмади. Хошимжон ҳам кўринмай кетди".

Дарҳақиқат, 30 миллион сўм кредит тайини йўқ аллақандай МЧЖ номига ўтказилгани шубҳали эди.

Т.Мамуровнинг кўрсатмасидан: "... 2009 йил 22 ноябрь яқинба кўни Жўлибеков мени қақириб, "Ҳўзир ММТП бухгалтери келади. 30 миллион кредитни чиқариб берасиз", деб қўлимга кимнинг номига чиқарилган кераклиги ёзилган қозғоғачини берди. Бу қозғоғачда қўлемза тариқасида "Раҳматилло Барака текстил" МЧЖ, ҳисоб рақами, Наманган Туронбанкни НФОси ёзилган эди. Кимнинг дастхати эканлигини билмайман. Мен бошлиққа ҳўжатларни тайёр эмас-ку десам, ҳамма ҳўжатларини тайёрлаб берар экан, сиз пулни айтилган жойга чиқаравинг, деди. 22 ноябрда менда ҳеч қандай ҳўжат бўлмаганди, ҳатто гаров ҳўжатлари ҳам нотариусда эди. Ирисали ака шу кўни мени қўлимга печат босилган, Акимбой ака ва ўзи имзолаган бир ыарак оқ қозғоғачи берди. Мен банкнинг компьютерида имзоланган оқ қозғоғач бошлиғимиз берган қозғоғачга қараб, поручение эдим. Асос сифатида "хизмат фармойишига асосан 21.11.2009 й. 45-сонли шартномага асосан олинганган қишлоқ ҳўжалик эҳтиёт қисмлари учун" деб қалбаки ёзув киритдим. Аслида ким айтган тақдирда ҳам кредит ҳўжатларини тўлиқ расмийлаштирмадан туриб, кредитнинг мақсадли сарфланишини ўрганмасдан туриб пулни бериб юборишга менинг ҳаққим йўқ эди".

Нафе баюси оламни не қўйларга солмайди дейсиз. Бошқарувчи келишилган суммани бутун қилиб беришни пайсалга солмаганди.

Пулдан дарак бўлмавермагач, раис бегоҳат бўла бошлади. Тасолифан Хошимжонни учратиб қилиб, уни сиқувга олди:

— Пул 22 ноябрда чиқиб кетганидан хабаринг бор. Акимбой менга 24 миллион сўм нақд пул қилиб бермоқчи эди. Ҳалигача ҳеч вақондан дарак йўқ. У билан сен ўзинг таништиргандинг, энди ўзинг бориб ол, менга тезда пул керак.

Хошимжон раиснинг авзойи бузилганини кўриб, ишни бирёқ-

ли қилмасе боши балонга қўншига ақли етди. Кечга яқин банк бошқарувчисига учрашди.

— Сиз пастда кутиб туринг, ҳўзир олти миллион сўм олиб чиқиб беришди, — деди бошқарувчи.

— Қолгани-чи? — сўради Хошимжон.

— Пулни олиб бўлмаяпти, жуда сурворишаяпти, қолганини ҳам тўриллаб бераман...

Орадан озроқ вақт ўтиб, бир йилгит банкдан чиқиб уни четроққа бошлаб бориб, қора пакетни тутқазди. Хошимжон бу пулларнинг 4 миллионини нафсининг кўтқусига учиб қўнгалга урди.

Декабрь ойи бошларига Тўқбердиев бош ҳисобчинини хонасига чақирди. Кабинетда Хошимжон ҳам бор эди.

— Хошимжон 2 миллион сўм олиб келибди, шуни олиб қолинг, — деди раис унга.

Хошимжон пулни узатга туриб қўшиб қўйди:

— Жўлибеков бериб юборди, қолганини ҳам тўриллаб беришни валади қилиди.

Бош ҳисобчи пулни олиб, расман кириб қилмасдан сейфга солиб қўйди.

Пулнинг кучини қарангки, уч ҳамотоқнинг орасига тезда совуқчилик тушди. Бу ёқда раис қолган пулнинг тезроқ берилишини қис-таланг қилса, бошқа ёқда бошқарувчи "ана-мана, бун қалади" деб баҳонадан янги ўтмасди.

Кута-кута тоқати тоқ бўлган раис яна жаҳд отига минди. У пулнинг қолганини ундириш учун бош ҳисобчинини банкка жўнатди. Жўлибеков унга яна икки миллион сўм бериб тагин ваъдани қуёқ қилди.

Раис оз бўлса-да пулни кўриб ҳовуридан тушгандай бўлди. Тракторчилар ойлук талаб қилишастгани эсига тушиб, кўрсатма берди. — Буни оз-ошдан тракторчиларга ойлук қилиб тарқатиб беринг, яна арз қилиб юришимасин, — деди бош ҳисобчи.

Ирисали бу пулнинг ҳаммасини тракторчиларга рўйхат орқали тарқатиб берди. Келиб чиқиб манбаи йўқ бўлган, кассасга кириб қилинмаган кредит маблағининг иш ҳақи қилиб берилиши турган-битгани қонунибузарлик экани икковига ҳам аён эди.

Шу тариқа миллион-миллион сўм пуллар кредит иқоби остида ҳомталаш қилинди.

Ҳеч бир жиноят исзсиз кетмайдди. Улар "Ўйланмай қилинган иш, бошга келтирар ташвиш", деган мақол бежиз айтилмаганига содир этган жиноятлари фой бўлгандан кейин тўла амин бўлишди.

Тергов даврида айбланувчилар етказилган зарарни тўлашди, комбайн ўз жойига олиб келиб қўйилди. Иш судда кўрилиб, айбдорлар қилмишларига яраша жазога тортилди.

Фирибгарликни касб қилган аёллар

Сўнгги пайтларда кимларнингир айланиб, ишончини суиистеъмол қилиш орқали пул топишни касб қилиб олганлар орасида хотин-қизларнинг борлиги ҳеч кимга сир эмас. Бесқобод шахрда туғилиб ўсган ва ҳозирда Олмалиқ шаҳрида яшовчи Саҳват Буранова ҳам ана шундайлардан бири бўлиб чиқди.

2008 йил 18 октябрь кунин Навоий шаҳридаги Марказий деҳқон бозоридан харид қилган нарсаларини ерга қўйиб, дам олаётган Шаҳноза Маҳмадованинг ёнига келган Саҳват уни гапга солиб, зумда танишиб олди. Сўнгра Ш.Маҳмадованинг бўйинидаги баҳоси 400 минг сўм турадиган тилла занжирни кўриш баҳонасида олиб, усталик билан унинг ўрнига олдий металлдан ясалган узук, занжир ва буюкларни рўмолчага ўралган ҳолда берди-ю, кўздан гоийб бўлди.

Алданганини билиб қолган Ш.Маҳмадова дарҳол ички ишлар идорасига мурожаат қилди...

Уч фарзанднинг онаси С.Буранова сўз кўмига кўра, Ж.Книнг 168-моддаси 2-қисми "а" бандида кўрсатилган жиноятни содир этганлигида айбли деб топилиб, унга нисбатан энг кам ойдик иш ҳақининг 300 баравари миқдорида жарима жазоси тайинланди. Шунингдек, унга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг 2009 йил 28 августдаги "Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн саккиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарорининг 1-банди "а" кичик банди таъбиқ этилиб, тайинланган жазодан озод этилди.

Ҳа, С.Буранова давлатимизнинг баркикенглиги ва инсонпарварлигидан баҳраманд бўлди. Албатта, у бунинг қадрига етиши керак.

Сурхондарё вилоятининг Шўрчи туманида тутилган Лола Маматқулова муқаллам бир неча бор судланган бўлса-да, бундан тегишли хулоса чиқариб олмаган экан. У қизи Гулзода Рамазанова (унинг ҳам муқаллам судда жиноят иши кўрилган ва амнистия актига асосан бу иш тугатилган) билан ўзаро жиноий тил бириктириб, 2008 йилнинг 16 июнь кунидан 2009 йилнинг март ойига қадар бир қатор жиноий ҳаракатларни содир этиб келган.

Она-бола Кармана туманида яшовчи Р.Тўхтаеванинг хонадонига бориб, унинг 5 млн. 320 минг сўмлик тилла тақинчоқларини сотиб беришни ваъда қилиб, кўлга киритишади. Шундан 200 минг

Аҳдам ДЕҲҚОНОВ,
Навоий шаҳар прокурори ўринбосари

сўм пулни Р.Тўхтаевага қайтариб, қолган қисmini ўз эҳтиёжлари учун ишлатиб юборадилар.

Л.Маматқулова бу билан чекланиб қолмайди. 2009 йил 19 январда Навоий шаҳри "Умид" кўрғонида яшовчи С.Юсуповани алдаб, 7 млн. 675 минг сўмлик тилла тақинчоқларини сотиб беришга ваъда бериб, 4 млн. 425 минг сўмини жабранувчига қайтариб бериб, қолган қисmini ўзлаштириб юборди.

Она-бола фирибгарлар ўзларининг жиноий ҳаракатларини давом эттириб, Навоий шаҳрида яшовчи М.Нуримованинг ишончига кириб, жами 7 млн. 30 минг сўмлик тилла тақинчоқларини сотиб беришни ваъда қилиб оладилар ва уларни сотиб, пулларини ўз шахсий эҳтиёжлари учун ишлатиб юборадилар.

Л.Маматқулова кўп ўтмай Навоий шаҳрида яшовчи Т.Хужаевани ҳам ўзининг қармоғига илинтиради. Унинг 11 млн. 900 минг сўмлик тилла тақинчоқларини юқоридаги каби йўллар билан кўлга киритади.

Фирибгарга алданган Навоий шаҳрида яшовчи И.Аҳмедованинг соддалиги ҳаммасидан ҳам ошиб тушган. Натияжада у жами 34 млн. 652 минг сўмлик тилла буюмларидан айрилди.

Кингирлик билан узюкка бориб бўлмайди. Судланувчилар Лола Маматқулова ва Гулзода Рамазановалар суд курсида қилган жиноий қилмишлари учун жавоб бердилар. Суд ҳукми билан Л.Маматқулова 7 йил, Г.Рамазанова эса 5 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Зиёли қиёфасидаги қаллоб абитуриентни чўв туширмоқчи эди

Маълумки, ҳар йили олий ўқув юртига кириш мавсуми бошланиши билан "Фарзандингизни ўқишга киритиб қўяман", дегувчи ҳожатбарорлар кўпайиб қолади. Уларнинг муддаоси битта: жон қойитмай, мўмай даромад орттириш. Мабодо улар кутганидек, "мижоз"нинг билими кучли бўлса, берди Ҳудо! "Болангизни мен ўқишга киритдим", деб осмон баробар нархни айтишади. Аксинча бўлса-чи, "Бу йил ҳеч ким ушбу ишни уладдай олмайди. Келаси йили бир амаллар-миш..." деган баҳона билан пулингизни минг югур-югурлардан кейин оғриниб қўлингизга тутқазишади. Ана сизга чинакам "ҳожатбарорлик"!

Наманган муҳандислик педагогика институтини механика факультети деканати диспетчери (айни пайтда ушбу даргоҳда ишламайди) Толиб Зарриббаев ҳам ана шундай фириб турнга ўралиб олган кимсалардан. Гарчи қабул комиссиясига умуман алоқаси бўлмаса-да, Толиб ҳар кунин институт ҳовлисида айланиб, "Менга ёрдам керак" дегувчи абитуриентларнинг топилиб қолишидан умидвор бўларди. Нима, бир "сезон"да икки-уч миллион сўм ишлаб олса ёмонми?!

Жорий йилнинг июль ойи ўрталарида Толиб институт ҳовлисида уйчилик Санжар исмли йигит билан танишиб қолди.

— Институтга кирмоқчиман, — гап бошлади Санжар унинг шу олий ўқув юрти ходими эканини билгач. — Ниятим, грант асосида ўқиш...

— Э-э, бу йил баллар жуда юқори бўлади, шекилли... — дея ўзини шу институт ўқитувчиси дея таништирган Толиб унинг кўнглига шубҳа солди. — Агар маъжул келса, сенга ёрдам беришим мумкин...

Йигит унинг муддаосини англади:

— Грантга киритиб қўя оласизми?

— Ҳар йили ўн-ўн бештасини киритиб келяпман... — қўлидан кўп иш келадигандек салмоқли "домла".

— Неча фоиз "гарантия" берадиз? — ундаги ишончини кўрган йигитнинг кўнглида умид куртаклари бўй кўрсата бошлади.

— 90 фоиз. 10 фоиз ўзингда ҳам бўлиши керак, — деди у Санжарга синовчан термулиб. — Агар грантга бўлса, 2 минг доллар бўлади. Контракта ҳам ўқийвераман, десанг, минг берасан, бўладими?

— Бундан ками йўқми? — деди шунча пулнинг дарагини эшитган йигит саросимага тушиб.

— Жуда яхши нарх айтдим, ука! — Толиб ранжиганини билдириб қўйиш мақсадида афтини буриштирди. — Сендан бошқалар йилнинг бошидаёқ 2-3 минг доллар бериб қўйишган...

— Яхши, мен уйдагилар билан маслаҳатлашиб, сизга натижасини айтаман...

Толиб унга қўл телефони рақамини ёзиб берар экан, таъкидлади:

— Пулнинг бир қисmini ол-

Ҳабибулло ИСОҚОВ,
Наманган вилоят прокуратураси
АМИБ катта терговчиси

диндан берасизлар. Иш битганидан кейин ўзим айтаман, қолганини ҳам олиб келасизлар. Хуллас, мандатга ҳаммаси менинг қўлимда бўлиши керак. Биласан-ку, бунақа ишни бир кишининг ўзи қила олмайди. Мен десан билан биргаликда иш қиламан... — у шундай деганча Санжарнинг фуқаролик паспортини ўзи билан олиб қолди.

2010 йил 24 июль кунин эрта-лаб Санжар Толибга кўнгирак қилди:

— Домла, ҳалиги пулнинг 500 долларини тайёрлаб қўйдим. Қачон олиб бораё?

— Бутун олиб келавер, — бу хабардан хурсанд бўлиб кетди Толиб. — Ҳужжатларингиз ҳам олиб келишни унутма...

Санжар соат 11:00 ларда институтга етиб келиб, унга кўнгирак қилди.

Толиб унинг ёнига боргач, атрофга олазарак боқаркан, аста шивирлади:

— Пулни бу ерда ололмайман. Ҳозир бирор кишини юбораман, у сендан пулни олиб кетади.

У шундай дея институтнинг 3-курси талабаси бўлиши бир йигитни ёнига қақариб, унга Санжарни кўрсатди:

— Анави йигит менга 500 доллар пул бериши керак. Биласан, ҳозир қабул мавсуми. Бировдан пул олсанг, ҳамма бошқача тушунади. Сен ундан пулни олиб, менга келтириб бергин.

Талаба бу "олди-берди"нинг сабабини суриштириб ўтирмади. Тўри бориб Санжардан пулни олди-да, кўп ўтмай Толибнинг қаршисида пайдо бўлди:

— Бунини қилаё?

— Уни ҳозир ололмайман! Телефонинг ишлаб турсин, сени ўзим топиб оламан!

Бироқ... бироқ шу гапни айтишга айти-ю, талабани топишга улгурмади. Қўққисдан пайдо бўлган прокуратура ва ИИБ ходимлари Т.Зарриббаевни қўлга олишди...

Ҳа, баднафслик, бориға шукр қилмаслик, рибкорлик кишини шу каби тубанликка стаклайди. Оқибати эса, кўриб турганингиздек, аянчли якун топади. Бундан хулоса чиқариш ҳар кимнинг ўзига боғлиқ.

Август ойи ўрталарида Тимур С.Иргашев Самарқанд ОУАҚМ-БЮга захира асосида қабул қилинганлигини айтгач, йигитча ўқишни бошлади. Тимурга айтилган пулларни топширишди. Орадан тўрт-беш ой ўтиб, Суннатилло "захира асосида ўқишга кирганларни ҳайдашмоқчи", деган гап топиб келди-ю, Тимурга учради.

— Энди нима бўлган тақдирда ҳам бунинг менга алоқаси йўқ. Формани кийдирдим, курсант бўлдинг, бошқаси билан ишим йўқ, — деди Тимур кўполлик билан.

Ноилж қолган Иргашевлар ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга мурожаат қилишди.

Ватан ва эл-юрт ишончини суиистеъмол қилган ҳарбий зобит Тимур Сулейманов суд ҳукми билан жазога тортилди. Унга нисбатан энг кам иш ҳақининг 100 баравари миқдорида жарима тайинланди.

Алданган курсант

Даврон ТўРАЕВ,
Самарқанд ҳарбий прокуратураси терговчиси
Дўстбек СУЛАЙМОНОВ,
журналист

фақат харажати 2000 АҚШ долларини бўлишини айтгач, она-бола маслаҳатлашиб, 2008 йилнинг июль ойи бошларида Тимурнинг онасига айтилган пулни ташлаб кетишди. Тезда тест имтиҳонлари ҳам бўлиб ўтди. Бунини қаранг-ки, Суннат анча кам балл олибди. Она-бола яна Тимурнинг олдига келишди.

— Хафа бўлманглар, ёрдам берамиз, — деб Тимур қуюқ ваъдалар билан уларни кузатиб қўйди. Лекин бироз вақт ўтиб, негадир пулларни қайтариб берди. Орадан бир неча кун ўтиб Тимур Иргашевлар хонадонига кўнгирак қилди:

— Суннатиллонинг ўқишига ёрдам бераман. Ахир унинг отаси ҳарбий бўлган

экан-ку, ҳарбийларга эса имтиёз бор. Фақат бу сафар 3000 АҚШ долларини бўлади. Пулни ўқиш бир ёқли бўлгандан сўнг берасизлар.

Иргашевлар рози бўлишди. Орадан бир ҳафта ўтиб Тимур уларникига яна келди.

— Яна 500 қўшасизлар, шунда ҳаммаси яхши бўлади.

Ўғил болаларнинг кўпчилиги катта бўлганда ҳарбий бўлишни орзу қилади. Дарҳақиқат, ҳарбий кийимда, кўлда автомат билан қаддини фоз тутиб туриш йигитликнинг кўрки саналади. Самарқандлик Суннатилло Иргашевнинг ҳам ёшлиқдаги қиришми кўзлаб юрган маҳалла қўшиниси Тимур Сулейманов эсига тушди. Ахир Тимур Самарқанд Сержантлар тайёрлаш мактаби ўқув-методик бўлинимаси бошлиғи лавозимида ишларди-да! Шу боис, Суннатининг онаси Тимур Сулеймановга учради:

— Ўғлимни Самарқанддаги Олий ҳарбий билим юртига киритишга ёрдам беринг, илтимос.

Тимур ёрдам қилишга ваъда бериб,

Жиноят ишларининг тергов қилиш

Дастлабки тергов жиноят процессининг мустақил босқичи ҳисобланиб, у жиноят ишини кўзгатишдан кейин бошланади.

Дастлабки тергов жиноят-процессуал ҳуқуқининг мураккаб институти ҳисобланади. Дастлабки терговда процессуал ва тергов ҳаракатларини ўтказиш натижасида жиноятларни тез ва тўла очиш таъминланиб, айби бўлган шахсларни ҳар томонлама ҳолислик билан фош қилиш ҳамда жиноий жавобгарликка тортиш ва уни судга бериш шартлари яратилади.

Шунингдек, бу институт нормалари тергов давомида шахсларнинг содир қилган қилмишида жиноят аломатлари бўлмаса ёки унда қонунда кўрсатилганидек жазодан озод қилиш асослари мавжуд бўлса, кўзгатишдан жиноят ишини тугатишни ҳам назарда тутлади. Шу билан бирга, жиноятларнинг келиб чиқиш сабаб ва шарт-шароитлари ўрганилиб, уни бартараф қилиш чоралари қўрилади.

Дастлабки терговнинг "дастлабки" дейилишига сабаб, аксарият ҳолларда, "у судда ишни кўриб чиқишдан олдин олиб борилади". Дастлабки тергов дейилишига яна бир сабаб шуки, бу босқичда эълон қилинган айблов судда тасдиқланмаслиги ҳам мумкин. Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 26-моддаси 1-қисмида "жиноят содир этганликда айбланаётган ҳар бир шахснинг иши судда қонуний тартибда, ошқоқарлиқ билан, унинг айби аниқланмагунча у айбдор ҳисобланмайди" дейилган.

Мазмунан "дастлабки тергов" қуйидаги фаолиятни ўз ичига олади, яъни қонунда белгиланган тартибда ваколатли давлат органлари томонидан жиноятларни очиш, айбдорларни фош этиш, жиноят иши бўйича ишда қатнашаётган фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш ва адолатли қарорлар қабул қилиш шулар жумласига кириди.

Дастлабки терговнинг умумий шартларига рия қилмаслик жиноят процесси вази-ларининг бажарилмай қолишига сабаб бўлади. Шунинг учун ҳам дастлабки тергов институтида унинг умумий шартларига жиддий аҳамият бериш, талабларига рия қилиш ва сидқидилдан бажариш нафақат қонун талабини бажариш, балки жиноятга қарши кураш сиёсатининг муҳим таркибий қисми ҳисобланади. Дастлабки терговнинг умумий шартларига қуйидагилар кириди:

1. Терговнинг ваколатли шахслар томонидан олиб борилиши; (ЖПКнинг 344, 354, 355, 356, 357, 358-моддалари).

2. Дастлабки терговнинг мажбурийлиги ва терговга тегишлилиги; (ЖПКнинг 345-моддаси).

3. Дастлабки терговни бошлаш ва унинг муддатлари; (ЖПКнинг 350, 351-моддалари).

4. Дастлабки терговда жамоатчилик ва ҳолисларнинг иштироки; (ЖПКнинг 349, 352-моддалари).

5. Жиноят ишидаги маълумотларни ошқор қилмаслик мажбурияти; (ЖПКнинг 353-моддаси).

6. Тергов фаолиятида илмий-техника воситаларидан фойдаланиш;

7. Жиноят ишларини бирлаштириш ва ажратиш. (ЖПКнинг 332-моддаси).

Жиноят судлови иш юритуви ўз олдига бир томондан жиноятларни тез ва тўла очиш ҳар бир жиноятни тергов қилиб, айбдорни фош этиб, қонунни тўғри татбиқ этиш орқали жиноят содир этган ҳар бир шахсга адолатли жазо берилиши ҳамда айби бўлмаган ҳеч бир шахс жавобгарликка тортилмаслиги ва ҳукм қилинмаслигини вази-фа қилиб қўяди.

Иккинчи томондан эса у қонунийлики ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашга, жиноятларнинг олдини олиш ва профилактика қилишга, шахс, давлат ва жамият манфаатларини ҳимоя этиш, фуқароларнинг қонунларни ҳурмат қилиш, уларга қатъий рия этиш, умумэтироф этилган яшаш қоидаларини ҳурмат қилиш руҳида тарбиялашга шарт-шароит яратиш лозим.

Содир этилган жиноятнинг характери, хусусиятлари, оқибатларининг оғирлигидан қатъи назар ҳар бир жиноят иши бўйича иш юритушда прокуратура органлари юқоридаги вази-фаларининг бирлиги, уларни бир-биридан ажратиш мумкин эмаслиги, уларнинг ўзаро алоқадорлиги ва бир-бирини тўлдиришини ҳисобга олиши лозим.

Ўзбекистон Республикасининг "Прокуратура тўғрисида"ги Қонуни талабига кўра, прокуратура органлари ҳам жиноятлар юзасидан дастлабки терговни олиб борадилар ва бу фаолият қонуннинг 4-моддасига мувофиқ прокуратура органларининг асосий йўналишлари доирасига қўшилган.

Прокуратура ўзи кўзгатиш жиноятларга доир ишларни бошқа тергов органига тергов ҳаракатларини ўтказиш учун топшириши мумкин. Ўзбекистон Республикасининг "Прокуратура тўғрисида"ги Қонуни 28-моддаси ва ЖПКнинг 382-моддаси 8-қисмига мувофиқ прокурор суриштирув, дастлабки терговда иштирок этади ҳамда зарур ҳолларда ҳар қандай иш бўйича айрим тергов ҳаракатларини шахсан бажаради ёки терговни тўлиқ амалга оширади.

Қонунда прокуратура органларининг тергов аппаратлари ҳуқуқий мақомига алоҳида эътибор берилган. Яъни, прокурор ҳар қандай жиноятни тергов қилишни ўз иш юритувига олишга ёки ўзига бўйсунувчи прокурорга топширишга, шунингдек, биргаликда тергов ўтказиш учун прокуратура терговчилари, ички ишлар органлари ҳамда бошқа органларнинг

терговчилари ва тезкор ходимларидан иборат тергов гуруҳини тузишга ҳақлидир.

Прокуратуранинг тергов аппарати терговчилари мураккаб ишлар бўйича тергов ишларини амалга ошириб борадилар. Прокуратура терговчилари ҳам бошқа терговчилар каби ЖПК талабларига тўла рия қилишлари лозим. Бу органларда мавжуд бўлган терговга оид идоравий ҳужжатлар ҳам тўла равишда қонун талабларига мос бўлиши шарт. Прокуратуранинг тергов бошқармаси ва бўлимлари терговчилари томонидан тергов ҳаракатларини юритушда қонунларнинг ижро этилиши устидан назорат тегишли прокурорлар томонидан амалга оширилади.

Терговни ташкиллаштиришда терговчиларнинг пухта тахминлари ҳам жиноятнинг очирилишига катта ёрдам беради. Масалан, 2006 йил 15 декабрь куни Наманган вилояти Поп тумани Шўра қишлоғи ҳудудидан оқиб ўтган ариқ ичидан номаълум эркак жасади топилиган. Тезкор қидирув ишлари олиб борилиши натижасида бу шахс шу қишлоқда яшовчи С.Комилев эканлиги аниқланиб, туман прокуратураси терговчиси Р.Юнусов томонидан қотилликни фош этиш юзасидан бир қанча тахминлар бўйича ишни ташкил этиш натижасида бу қотилликни муқаддам икки марта судланган М.Сотиболдиев содир этганлиги аниқланган.

Дастлабки тергов даврида М.Сотиболдиев муқаддам фуқаро Р.Мирзалиеванинг уйда босқинчилик содир этганлиги ҳам аниқланди. М.Сотиболдиев Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 97-моддаси 2-қисми ҳамда 164-модданинг 3-қисми билан жиноий жавобгарликка тортилди.

Жиноят ишлари бўйича тергов ҳаракатларини ташкиллаштиришда жиноят, жиноят-процессуал принципларига қатъий рия қилиш, фуқаролар, юридик шахслар ва давлат манфаатларига етказилган моддий зарарларни ундириш чораларини кўриш лозим.

Дастлабки тергов жараёнида жиноятларнинг келиб чиқиш сабаблари ва бунга имконият яратиб бераётган шарт-шароитларни аниқлаш, уларни бартараф этиш ва олдини олишга қаратилган тақдирномалар киритилиди.

Жиноятларни фош этиш ва тергов қилишни ташкиллаштиришда криминалистика техника воситалари, ўқув-услубий қўлланмалар ва суд экспертизалари имкониятларидан самарали фойдаланиш, жиноят-процессуал қонунчилик талаблари асосида далиллар тўплаш, уларни мустаҳкамлаш ва баҳолашнинг барча усулларидан фойдаланиш режалаштирилиши лозим.

Суриштирув ва тергов жараёнида олинган далилий ашёлар, моддий қимматликлар, шахсий ҳужжатлар олиш, рўйхатдан ўтказиш, сақлаш, юбориш, тегишли мусас-сасаларга топшириш ёки эга-

ларига қайтариш қонуний асосларда ҳамда белгиланган тартибда амалга оширилиши таъминланиши керак. Иқтисодиёт соҳасида жиноят содир этилганда етказилган зарарни қоплаш мақсадида мол-мулкни хатлаш масаласини қўйиш лозим.

Терговни ташкиллаштириш ва ўтказиш жараёнида терговни қонунда белгиланган муддатда ҳар томонлама, тўла ва ҳолисона ўтказишни таъминлаш, фуқаролар, юридик шахслар ва давлат манфаатларига етказилган моддий зарарларни тўлиқ ундириш чораларини кўриш зарур. Терговни ташкиллаштириш ва уни ўтказиш жараёнида Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодекси, Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг "Жиноятчиликка қарши кураш, унинг олдини олиш ҳамда суриштирув ва дастлабки тергов ўтказишда қонунларнинг аниқ бажарилиши устидан прокурор назоратини янада такомиллаштириш тўғрисида"ги 2004 йил 9 декабрдаги 31-сонли, Жиноят процессида шахснинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳимоясини таъминлаш юзасидан прокурор назоратини тубдан яхшилаш тўғрисида"ги 2005 йил 17 февралдаги 40-сонли буйруқлари талабларига рия этиш лозим.

Бу борадаги хорижий давлатларнинг тажрибасига назар соладиган бўлса, АҚШда тергов қилиш органлари таркибининг фарқловчи хусусиятлари суриштирув ва дастлабки терговда давлат вази-фаларининг марказ ихтиёридан чиқарилиши, бўйсиндирилиши заңжири билан ўзаро боғланмаган ижро этувчи ҳокимиятнинг турли идораларнинг у томонидан тақсимлаб берилиши билан фарқланади.

Жиноий иш бўйича терговни ташкил қилишнинг бундай ўзига хос хусусиятлари Америка давлатчилигининг ўзига хос хусусиятларидан, жумладан, федерализм принциpidан келиб чиқади.

Федерал даражада 40 дан ортиқ тергов қилиш органлари, йирик ва катта бўлмаган органлар фаолият кўрсатади. Уларнинг ҳар бири у ёки бу вази-рлик ёки идоранинг таркибига киритилган ва махсус кетма-кетликка эга. Ушбу органларнинг фаолияти ва мажбурият доираси федерал қонунлар ва идоравий ҳужжатлар билан белгиланган. Уларда ҳаммаси бўлиб 70 000 дан ортиқ ўзининг ҳуқуқ доирасидаги вази-рлик ва идораларда федерал қонунчиликнинг бузилишини тергов қилиш билан шуғулланадиган ходимлар ишлайдилар.

Юқоридагилардан шуни ҳулоса қилиш мумкинки, бугунги кунда Ўзбекистон Республикасининг миллий қонунчилигида жиноятларни тергов қилишда шахс ҳуқуқларини таъминлашнинг ҳуқуқий асослари етарли даражада мустаҳкамланган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясида инсон ва

М.ДУСМУРАТОВ,
Олий ўқув курслари тинловчиси

фуқароларнинг асосий ҳуқуқ ва эркинликларига алоҳида бўлим бағишлангани ҳам бу масалага қанчалик эътибор қаратилаётганидан далолат беради, албатта.

Жиноятларни тергов қилишда шахс ҳуқуқларини таъминлаш тартиби ва шарт-шароитлари Жиноят кодекси ва Жиноят-процессуал кодексларида ҳам батафсил баён этилгани жиноят процессида шахснинг ҳуқуқ ва эркинликларини янада тўлароқ таъминлаш, атрофича ҳимоя қилиш мақсадини кўзлайди, десак муболажа бўлмайди.

Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексининг 49-моддаси талабига кўра, ҳимоячининг ишда иштирок этишга фуқарога айблов эълон қилинган вақтдан бошлаб ёки у гумон қилинувчи деб эътироф этилганлиги тўғрисидаги қарор эълон қилинган пайтдан ёхуд у ушланган пайтдан бошлаб ружаст этилади.

Албатта, мазкур қоида шахснинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясида белгиланган шахсий эркинлик ва дахлсизлиги таъминланишини кафолатлайди. Бироқ, амалиётда ҳимоя ҳуқуқини таъминлашда бир қатор муаммолар ҳалигача мавжуд. Айниқса бу муаммолар ички ишлар органлари томонидан вужудга келаяётганлигини инобатга олсак, яъни шахс процессуал ҳуқуқларининг бузилиши ҳолатлари аксарияти ички ишлар органлари томонидан содир этилаётганлиги сабабли Ўзбекистон Республикасининг "Ички ишлар органлари фаолияти тўғрисида"ги Қонуни қабул қилиш ҳамда бу қонунда ички ишлар органлари ходимларининг қасддан қонунбузарликка йўл қўйганлиги учун жавобгарлигини белгилаш лозим.

Бундан ташқари Ўзбекистон Республикасида адвокатура институтининг такомиллашуви натижасида шахснинг жиноят процессидаги ҳимоя ҳуқуқи тўла кафолатланиб, айрим қонунчиликка бир қатор ўзгартаришлар киритилди. Прокурор жиноят процессида шахс ҳуқуқини ҳимоя қилишда айнаш шу нормаларга амал қилинганлигига ҳам эътибор қаратиш лозим.

Миллий қонунчилигимизга киритилаётган ўзгартариш ва қўшимчалар, хусусан, жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши юзасидан амалга оширилаётган қатор ишлар ўзининг ижобий натижаларини бериши аниқ. Асосий мақсад эса одил фуқаролик ҳимоясини барпо этиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини янада самарали тарғиб қилиш ва ҳимоялашдир. Жумладан, прокуратура иш фаолиятидаги айрим маъмурий-буйруқчилик услубларидан воз кечилиб, унда демократик принциплар устуворлик қилиши фикримиз далилидир.

«Respublika Mulk-Auksioni» ДК Қашқадарё вилояти филиали очик танлов ва аукцион савдоларига таклиф этади!

1. Қўшимча сармоя киритиш мажбуриятини олиш тартибидagi танлов савдосига Қарши шаҳри, Ипак йўли кўчаси, 1-уйда жойлашган туғатилган Қашқадарё вилоят "Техносервис" бirlашмасига қарашли "Қарши МКК"нинг мол-мулкларига қўйлади. Объект 1972 йилда қурилган, умумий ер майdonи 8825,95 м², бино ва иншоотлар умумий майdonи 909,86 м².

Бошланғич баҳоси - 242 446 912 сўм. Танлов шартлари: энг юқори миқдорда қўшимча инвестиция киритиш, сотиб олиш қиймати ва инвестиция киритишга қисқа муддатларда амалга ошириш.

Танлов савдоси ва талабгорларнинг таклифлари билдирилган конвертларни очиб Қарши шаҳри, Мустақиллик шoҳ кўчаси 3-уйда 2010 йил 18 ноябрь кунни соат 15:00 дан бошлаб бўлиб ўтади.

Танлов савдосига қатнашиш учун ҳужжатлар эълон чиққан кундан бошлаб ҳар кун (байрам ва дам олиш кунларидан ташқари) соат 9:00дан 18:00гача Қарши шаҳри, Мустақиллик шoҳ кўчаси 3-уй, 7-қават, вилоят давлат мулкни бошқармаси биносига қабул қилинади. Ҳужжатларни қабул қилиш савдо ўтказилмайдиган вақтдан 3 (уч) соат олдин тўхтатилади.

Танлов ҳужжатлари, уларга тўлов амалга оширилгандан кейин ҳамда тўловни амалга оширилганлигини тасдиқловчи ҳужжат нусхаси тақдим этилгандан сўнг олиниши мумкин. Танлов савдоси голиби савдо ўтган кундан бошлаб 20 иш кун ичида сотувчи билан давлат активини олди-сотиш шартномасини тузди.

Талабгорлар закалат келишуви тузилгандан сўнг объект бошланғич баҳосининг 15 фоизи миқдорда закалат пулини ва танлов ҳужжатлари учун Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг икки баравари миқдоридagi тўловни "Respublika Mulk-Auksioni" ДК Наманган вилояти филиалининг куйида берилган ҳисоб рақамига тўлов амалга оширилгандан кейин ҳамда тўловни амалга оширилганлигини тасдиқловчи ҳужжат нусхаси тақдим этилгандан сўнг олиниши мумкин. Талабгорлардан аризаларни қабул қилиш

ликasида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг икки баравари миқдоридagi тўловни "Respublika Mulk-Auksioni" ДК Қашқадарё вилояти филиалининг куйида берилган ҳисоб рақамига тўлашлари шарт. Ушбу кунда танлов савдоси бўлиб ўтмаган деб эътироф этилса, такрорий Танлов савдоси ва талабгорларнинг таклифлари билдирилган конвертларни очиб 2010 йил 30 ноябрь, 17, 29 декабрь соат 15:00 дан бошлаб бўлиб ўтади. Танлов ҳужжатлари руйхати куйида берилган.

II. Бошланғич баҳоси ошиб бориш тартибидagi очик аукцион савдосига, умрбод мерос қилиб қолдириш шарт билан яқка тартибда уй-жой қуриш учун Қарши шаҳри ҳудудидан ер майdonлари қўйилмоқда.

2010 йил 15 ноябрь кунни соат 9:00дан бошлаб куйидаги ер майdonлари:

О.Бобоназаров кўчасидан 500 м² иборат 1-сонли ер майdonи, бошланғич баҳоси 600000 сўм.

"Қат" ҚФЙ, "Ёшлик" турар жой массиви ҳудудидан 600 м² иборат ер майdonлари: Ёшлик кўчаси 4-кварталдан 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14-сонли, 5-кварталдан 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18-сонли, 6-кварталдан 1, 3, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18-сонли, 7-кварталдан 14-сонли, 1А-пр 7, 9, 11, 13, 15, 17-сонли жами 44 та ер майdonлари, ҳар бир ер майdonининг бошланғич баҳоси 66400 сўм.

Ёшлик кўчаси 1-кварталдан 6, 10-сонли, 4-кварталдан 38-сонли, 5-кварталдан 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52-сонли, 6-кварталдан 2, 4, 6, 8, 10, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52-сонли, 7-кварталдан 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 29, 37, 39, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 49, 50, 52, 53,

54, 56, 58-сонли, 8-кварталдан 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 49, 51, 53, 55, 57-сонли, 1-пр 19, 21, 23, 25, 27, 29-сонли, 2-пр 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 29-сонли, 3-пр 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 23-сонли, 4-пр 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30-сонли жами 125 та ер майdonлари, ҳар бир ер майdonининг бошланғич баҳоси 100 000 сўм.

2010 йил 16 ноябрь кунни соат 9:00дан бошлаб "Қат" ҚФЙ, "Ёшлик" турар жой массиви ҳудудидан 600 м² иборат куйидаги ер майdonлари:

Ёшлик кўчаси 1-кварталдан 8, 12, 18, 20, 22-сонли, 2-кварталдан 11, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22-сонли, 1-пр 1, 3, 19-сонли, Ёшлик кўчаси 2, 4, 6, 12-сонли, 4-кварталдан 16, 17, 26, 28, 30, 32, 34, 36-сонли, 5-кварталдан 20, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34-сонли, 6-кварталдан 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36-сонли, 7-кварталдан 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 38, 40, 48-сонли, 2-пр 4, 8, 10, 12-сонли, 3-пр 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 25, 27, 29-сонли жами 90 та ер майdonлари, ҳар бир ер майdonининг бошланғич баҳоси 200 000 сўм.

Ёшлик кўчаси 1-пр 10, 18, 25-сонли, 2-квартал 14-сонли, 3-квартал 1, 14-сонли, 4-квартал 21-сонли, 6-квартал 37, 51, 54-сонли, 7-квартал 10, 45-сонли, 3-пр 2, 4-сонли жами 14 та ер майdonлари, ҳар бир ер майdonининг бошланғич баҳоси 600 000 сўм.

Аукцион савдосига қатнашиш учун талабгорлар эълон чиққан кундан бошлаб ҳар кун (дам олиш ва байрам кунларидан ташқари) Қарши шаҳри, Мустақиллик шoҳ

кўчаси, 3-уй, Вилоят давлат мулкни бошқармаси биноси, 7-қаватда соат 9:00 дан 18:00 гача қабул қилинади.

Аукцион савдоси Қарши шаҳри, Мустақиллик шoҳ кўчаси, 3-уйда жойлашган, Вилоят давлат мулкни бошқармасининг мажлислар залига ўтказилади. Аукцион савдоси голиби савдо ўтган кундан бошлаб 20 иш кун ичида сотувчи билан давлат активини олди-сотиш шартномасини тузди.

Аукцион савдоларида қатнашиш истатини билдирган жисмоний шахслар закалат келишуви тузилгандан сўнг ер майdonи бошланғич баҳосининг 15 фоизи миқдорда закалат пулини куйида берилган ҳисоб рақамига тўлашлари ва қуйидагиларни топиришлари керак: паспорт нусхаси, агар ваколатли шахс қатнашса, ўрнатилган тартибда берилган ишончнома, закалат пули тўланганлиги ҳақида тўлов ҳужжати. Аризаларни қабул қилиш савдо бошланишидан 3 кун олдин (15 ноябрдаги савдо учун 11 ноябрда, 16 ноябрдаги савдо учун 12 ноябрда) соат 18:00 да тўхтатилади. Ушбу савдода сотилмаган қолган ер майdonлари бўйича такрорий Аукцион савдолари 2010 йил 30 ноябрь, 17, 29 декабрь соат 10:00 да ўтказилади.

"Respublika Mulk-Auksioni" ДК Қашқадарё вилояти филиали банк рекевизитлари: Қарши шаҳри "Микрокредит банк", МФО 00152, х/р 20210000204537599018.

Қўшимча маълумотлар ва танлов ҳужжатлари олиш манзили: 180100, Қарши шаҳри, Мустақиллик шoҳ кўчаси 3-уй, ВДМБ биноси, 7-қават.

Телефон: 221-20-27. Факс: 771-00-10
E-mail: info@mulk.uz

«Respublika Mulk-Auksioni» ДК Наманган вилоят филиали очик танлов ва аукцион савдоларига таклиф этади!

1. Қўшимча сармоя киритиш мажбуриятини олиш тартибидagi танлов савдосига Янгикўрғон тумани "ULUG'OV OZAK BOGLARI" агрофирмаси балансидаги "Тўзат" номли 52-сонли болалар богчаси мулкни мажмуаси қўйлади.

Бошланғич баҳоси - 68 897 800 сўм.

Объектнинг умумий ер майdonи 4437 м², қурилиш ости майdonи 758,59 м². Объект 2 донга богча биноси (9 ва 8-хонали), 3 донга ёрдамчи бино, омборхона, қоровулхона, кўмирхона, бостирма ва бошқа моддий товар бойликлардан мажбул.

Танлов савдосининг асосий шартлари: энг юқори сотиб олиш тўловини таклиф этиш, энг юқори инвестиция киритиш мажбуриятини олиш, қонунчиликда таққиланмаган талабкорлик фаолиятини йўлга қўйиш, янги иш ўринлари ташкил этиш мажбуриятини олиш, сотиб олиш қиймати ва инвестиция киритишга қисқа муддатларда амалга ошириш.

Танлов савдоси ва талабгорларнинг таклифлари билдирилган конвертларни очиб 2010 йил 17 ноябрь кунни соат 16:00 дан бошлаб Наманган шаҳри, Банк кўчаси, 9-уйда бўлиб ўтади.

Танлов ҳужжатлари, улар учун Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг икки баравари миқдоридagi тўловни "Respublika Mulk-Auksioni" ДК Наманган вилояти филиалининг куйида берилган ҳисоб рақамига тўлов амалга оширилгандан кейин ҳамда тўловни амалга оширилганлигини тасдиқловчи ҳужжат нусхаси тақдим этилгандан сўнг олиниши мумкин. Талабгорлардан аризаларни қабул қилиш

савдо бошланишидан 3 (уч) соат олдин тўхтатилади.

Ушбу кунда танлов савдоси бўлиб ўтмаган деб эътироф этилса такрорий танлов савдоси ва талабгорларнинг таклифлари билдирилган конвертларни очиб 2010 йил 24 ноябрь, 15, 22 декабрь кунлари соат 16:00 дан бошлаб ўтказилади. Танлов ҳужжатлари руйхати куйида берилган.

II. 2010 йил 17 ноябрь кунни соат 11:00 дан бошлаб бошланғич баҳоси ошиб бориш тартибидagi очик аукцион савдосига куйидаги объектлар қўйлади.

Вилоят давлат мулкни бошқармасининг тегишли бўйриғига асосан Наманган шаҳри "Махсусавтотранссервис" МЧЖ балансидаги иктомий инфраузулма объектлари (клуб, ювенили, ечиниш хоналари ва хожатхона) аукцион савдосига 13 100 400 сўм бошланғич баҳода қўйлади.

Фуқароларга мерос қилиб қолдириш шарт билан умрбод эгалик қилиш учун, сотиш ҳуқуқисиз, яқка тартибда уй-жой қуриш учун сатхи 0,04 галдан иборат куйидаги ер майdonлари такроран аукцион савдоларига қўйлади:

1. Чортоқ тумани, Алихон қишлоғидан 5, 6-сонли ер майdonи, ҳар бирининг бошланғич баҳоси 70000 сўм.

2. Янгикўрғон шаҳарчаси ҳудудидан 13, 42, 62, 63, 67-сонли ер майdonи, ҳар бирининг бошланғич баҳоси - 54720 сўм.

3. Норин тумани, Қўрғонтепа ҚФЙ, Катта Ўлмаас массиви ҳудудидан 3, 4, 6, 9-сонли ер майdonли, ҳар бирининг бошланғич баҳоси - 200000 сўм.

4. Чортоқ тумани, Мўчум ҚФЙ ҳудудидан 36, 37, 50, 51, 52-сонли ер майdonи, ҳар бирининг бошланғич баҳоси - 32000 сўм.

5. Мингбулоқ тумани, Гулбoқ ҚФЙ, Алами қишлоғи ҳудудидан 4-сонли ер майdonи, бошланғич баҳоси - 112960 сўм.

Ушбу кунда сотилмаган тақдирда 2010 йил 24 ноябрь, 15, 22 декабрь кунлари соат 11:00 дан бошлаб Вилоят давлат мулкни бошқармаси биносига такроран аукцион савдоларига қўйлади.

Аукцион савдолари Наманган шаҳар, Банк кўчаси 9-уйда, вилоят давлат мулкни бошқармаси биносининг мажлислар залига ўтказилади. Аризалар ҳар кунни соат 9:00 дан 18:00 га қалар (дам олиш кунларидан ташқари) Банк кўчаси, 9-уй, 1-қават, 15 хонасида қабул қилинади ва қабул қилиш савдо ўтказилмайдиган ер майdonлари бўйича 3 кун, бошқа мулклар учун 3 соат олдин тўхтатилади. Аукцион ҳужжатлари руйхати куйида берилган.

Танлов ва аукцион савдоларида қатнашиш учун талабгорлар "Закалат пули тўғрисидаги келишув"ни имзолагандан сўнг объект бошланғич баҳосининг 15 фоизидан, ер майdonлари бошланғич баҳосининг 50 фоизидан (Янгикўрғон шаҳарчаси ва Чортоқ тумани, Мўчум ҚФЙдаги ер майdonлари учун 100 фоизидан) кам бўлмаган миқдорда закалат пулини "Respublika Mulk-Auksioni" ДК Наманган вилоят филиалининг АТИБ "Ипотекa банк" Наманган бўлими МФО-00223, СТИР 206761326, 2021000040537599004 ҳисоб рақамига тўлашлари шарт.

Қўшимча маълумот ва танлов ҳужжатлари олиш манзили: 160100, Наманган шаҳри, Банк кўчаси, 9-уй, 1-қават, 15 хона. Тел/факс: (8 369) 223-04-01, 226-41-66.
www.mulk.uz E-mail: info@mulk.uz

«Respublika Mulk-Auksioni» ДК Самарқанд вилоят филиали очик аукцион савдоларига таклиф этади!

2010 йил 18 ноябрь кунни соат 11:00 дан бошлаб бошланғич баҳоси ошиб бориш тартибидagi очик аукцион савдосига Қўштепа тумани, Лангар ҚФЙ, Лангар қишлоғида жойлашган Қўштепа тумани "Коммунал хизмат қўрашув бошқармаси" МЧЖнинг 74 фойз давлат улуши қўйлади. Бошланғич баҳоси - 203 000 000 сўм

1. Самарқанд вилояти, Пастдарғон туманида жойлашган "Улғабек ИЧТБ" МЧЖнинг 10,73% фойз давлат улуши. Бошланғич баҳоси - 203 000 000 сўм

2. Иштихон тумани, Митан қўрғони,

А.Темур кўчаси ҳудудидан яқка тартибда уй-жой қуриш учун сатхи 600 кв.м.дан иборат 1, 4, 8-сонли ер майdonлари, ҳар бир ер майdonининг бошланғич баҳоси - 183 652 сўм.

Аукцион савдолари бўйича талабгорлардан аризаларни "Respublika Mulk-Auksioni" ДК Самарқанд вилоят филиали қабул қилиш ва расмийлаштириш савдо бошланишидан давлат улуши учун 3 соат олдин, ер майdonлари учун (жис-

моний шахслардан) 3 кун олдин соат 11:00 да тўхтатилади.

Аукцион савдосига қатнашиш учун талабгорлар закалат келишуви тузилгандан сўнг объект бошланғич баҳосининг 15 фоиз миқдорда закалат пулини "Respublika Mulk-Auksioni" ДК Самарқанд вилоят филиалининг ДАТ "Аска банк" Самарқанд филиалидаги МФО 00264, ИИН 206761326, 20210000104537599010 ҳисоб рақамига

га тўлашлари ва куйида кўрсатилган ҳужжатларни топиришлари керак. Ушбу кунни сотилмаган қолган объектлар соат 11:00 дан бошлаб такрорий аукцион савдоларига қўйлади.

Қўшимча маълумот олиш манзили: 140100, Самарқанд шаҳри, Бўстонсарой кўчаси, 85А-уй, 2-қават, 203-203-хона. Тел/факс: (8366) 210-04-01, 230-14-51
E-mail: info@mulk.uz

«Respublika Mulk-Auksioni» ДК Фарғона вилоят филиали очик аукцион савдосига таклиф этади!

2010 йил 17 ноябрь соат 10:00 да бошланғич баҳоси ошиб бориш тартибидagi очик аукцион савдосига Қўштепа тумани, Лангар ҚФЙ, Лангар қишлоғида жойлашган Қўштепа тумани "Коммунал хизмат қўрашув бошқармаси" МЧЖнинг 74 фойз давлат улуши қўйлади. Бошланғич баҳоси - 79 852 396 сўм.

Аукцион савдолари Фарғона шаҳри, Ал-Фарғоний кўчаси, 43-уй, 1-қават 48-хонада бўлиб ўтади.

Талабгорлардан аризалар қабул қилиш савдо бошланишидан уч соат олдин тўхтатилади. Ушбу савдоларда сотилмаган қолган объектнинг такрорий савдолари 1, 15, 30 декабрь кунлари

соат 10:00 да бўлиб ўтади.

Талабгорлар закалат пули тўғрисида келишувни имзолагандан сўнг мулк бошланғич баҳосининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда закалат пулини "Respublika Mulk-Auksioni" ДК Фарғона филиалининг ОАТ "ТУРОН" банк Фарғона бўлимининг МФО:00498, СТИР: 206761326,

20210000704537599019 ҳисоб рақамига тўлашлари ва куйида кўрсатилган аукцион савдоси ҳужжатларини топиришлари керак.

Қўшимча маълумот олиш манзили: 150100, Фарғона шаҳри, Ал-Фарғоний кўчаси, 43-уй, 1-қават 48, 50-хона, телефон/факс: (8373) 229-70-20.

«Respublika Mulk-Auksioni» ДК Навоий вилоят филиали очик аукцион савдоларига таклиф этади!

2010 йил 16 ноябрь соат 10:00 дан бошлаб бошланғич баҳоси ошиб бориш тартибидagi Аукцион савдосига Учқудуқ туманида жойлашган Навоий кон-металлургия комбинати Шимолий кон бошқармасига қарашли қурилиш тугалланмаган омборхона биноси қўйлади. Умумий ер майdonи 3033,98 м², бино майdonи 1922,28 м².

Бошланғич баҳоси - 288 730 659 сўм.

Ушбу кундаги аукцион савдоси бўлиб ўтмаган деб

эътироф этилса, объектнинг такрорий аукцион савдолари 2010 йил 30 ноябрь, 14, 28 декабрь кунлари соат 10:00 дан бошлаб ўтказилади.

Талабгорлар закалат пули тўғрисидаги келишувни имзолаб, объект бошланғич баҳосининг 15 (ун беш) фоизидан кам бўлмаган миқдорда закалат пулини "Respublika Mulk-Auksioni" ДК Навоий вилоят филиалининг ДАТ "Аска" банки Навоий филиалининг МФО:00206, СТИР:2065761326,

2021000040537599014 ҳисоб рақамига тўлашлари ва куйида кўрсатилган ҳужжатларни топиришлари керак. Талабгорлардан аризаларни қабул қилиш савдо бошланишидан 3 (уч) соат олдин (15 ноябрь соат 18:00да) тўхтатилади.

Аукцион савдосини ўтказиш ва қўшимча маълумот олиш манзили: 210100, Навоий шаҳри, П.Очилов кўчаси 24-уй, 2-қават. Тел/факс: (8-436) 770-23-34 E-mail: info@mulk.uz

ҳужжати нусхаси ва талабгорнинг рекевизитлари; жисмоний шахслардан паспорт нусхаси; ваколатли вакилнинг танловда қатнашиш учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган ишончнома, шахсини тасдиқлайдиган ҳужжат нусхаси ва бошқалар илова қилинган ҳолда. Ҳужжатлар шахсан ваколатли вакил топириши ёки почта хизмати орқали жўнатилиши шунингдек, тақдим этилган ҳужжатларнинг барча қарақлари талабгорнинг муҳри ва имзои билан тасдиқланган бўлиши керак.

Аукцион савдоларида қатнашиш учун талабгорлар куйидаги ҳужжатларни 2 нусхада топириши керак: юридик шахслар давлат руйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома нусхасини, жисмоний шахслар паспорт нусхаси, закалат пули тўланганлиги ҳақида тўлов ҳужжати нусхаси, ваколатли шахс қатнашса, ўрнатилган тартибда расмийлаштирилган ишончнома.

Ўзбекистон Республикаси давлат мулкни бошқариш Давлат қўмитаси «Республика Кўчмас мулк биржаси» ЁАЖ Сурхондарё вилоят филиали бошланғич баҳоси босқичма-босқич ошиб бориш тартибда ўтказиладиган очик аукцион савдосига таклиф этади!

РКМБ ЁАЖ Сурхондарё вилоят филиали ДМК Сурхондарё вилоят ҳудудий бошқармаси билан ҳамкорликда 2010 йил 8 ноябрь кунини соат 11:00 дан бошлаб ўтказиладиган очик аукцион савдосида мерос қолдириш шартин билан умрбод эгаллик қилиш учун қуйидаги ер майдонининг савдосини ташкил этмоқда:

Ангор туман "А.Навоий" ҚФЙ ҳудудидан қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонидан уй-жой қуриш учун ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.метр 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9 ва 10-ер майдонлари. Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 60 000 сўм.

Юқоридаги ер майдони 2010 йил 8 ноябрдаги аукцион савдоларида сотилмаган тақдирда, сотилмаган ер майдонининг сотиш юзасидан такрорий аукцион савдолари 2010 йил 24 ноябрь кунлари сотилганга қадар бўлиб ўтиши ҳақида олдиндан маълум қиламиз.

Шунингдек, 2010 йил 11 ноябрь кунини соат 11:00 дан бошлаб ўтказиладиган очик аукцион савдосида мерос қолдириш шартин билан умрбод эгаллик қилиш учун қуйидаги ер майдонининг савдосини ташкил этмоқда:

Термиз туман "Учқизил" ҚФЙ, "Янгиҳаёт" маҳалласи ҳудудидан ажратилган якка тартибда уй-жой қуриш ва ёрламчи

хўжалиқлар юритиш учун ажратилган сатҳи 600 кв.м 1, 2, 3-ер майдонлари. Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 80 000 сўм.

Юқоридаги ер майдони 2010 йил 11 ноябрдаги очик аукцион савдосида сотилмаган тақдирда, сотилмаган ер майдонининг сотиш юзасидан такрорий аукцион савдолари 2010 йил 29 ноябрь кунлари сотилганга қадар бўлиб ўтиши ҳақида олдиндан маълум қиламиз.

Аукцион савдоларида иштирок этиш учун талабгорлардан аризалар қабул қилиш аукцион савдосига уч кун қолганда тўхтатилади. Аукцион савдоларида қатнашиш учун талабгорлар савдо

ташкilotчиси билан тузиладиган заклат келишувига асосан ер майдони бошланғич баҳосининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда заклат пулини РКМБ Сурхондарё филиалининг МФО 00336, СИТР 200933850, АТБ "Савдогар-банк" Музработ филиалининг Термиз шаҳар минни банкидаги 20210000600571452115 ҳисоб рақамига тўлашлари шарт. Аукцион ўтказиладиган манзил: Термиз шаҳар, Ф.Хўжаев кўчаси жойлашган, Тадбиркорлар маркази биноси, 2-қаватининг мажлислар залида бўлиб ўтади. Тел: 8 (376) 227-57-94, www.rkmb.uz Лицензия: DB 001 №000004.

Ўзбекистон Республикаси давлат мулкни бошқариш Давлат қўмитаси «Республика Кўчмас мулк биржаси» ЁАЖ Сурхондарё вилоят филиали бошланғич баҳоси босқичма-босқич ошиб бориш тартибда ўтказиладиган аукцион савдосига таклиф этади!

РКМБ ЁАЖ Сурхондарё вилоят филиали ва ДМК Сурхондарё вилоят ҳудудий бошқармаси билан ҳамкорликда 2010 йил 5 ноябрь кунини соат 11:00 дан бошлаб ўтказиладиган очик аукцион савдосида мерос қолдириш шартин билан умрбод эгаллик қилиш учун қуйидаги ер майдонининг савдосини ташкил этмоқда:

Денов туман "Анбарарсой" ҚФЙ "Ўртақишлоқ" маҳалласи ҳудудидан қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонидан уй-жой қуриш учун 89-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.метр 1, 2, 3-ер майдонлари.

80-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.метр 1-ер майдони.

6-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.метр 1, 2-ер майдонлари.

Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 550 000 сўм.

"Қизилжаржар" ҚФЙ "Қ.Хандалов" маҳалласи ҳудудидан қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонларидан уй-жой қуриш учун 264-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.м 1-ер майдони.

46-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.м 1-ер майдони.

241-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.м 1,2,3-ер майдони.

Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 550 000 сўм. "Янги замон" ҚФЙ "Муқимий" маҳалласи ҳудудидан қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонларидан уй-жой қуриш учун 151-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.м 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ва 15-ер майдонлари. Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 450 000 сўм.

"Фарғона" ҚФЙ "Қайтмас" маҳалласи ҳудудидан қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонларидан уй-жой қуриш учун 56-к-контурдан ажратил-

ган ер майдонининг сатҳи 600 кв.м 1, 2, 3, 4-ер майдонлари.

Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 550 000 сўм. "Ҳазарбой" ҚФЙ "Янгиҳазарбой" маҳалласи ҳудудидан қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонларидан уй-жой қуриш учун 495-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.м 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ва 10-ер майдонлари.

Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 550 000 сўм. "Сина" ҚФЙ "Киёвсўв" маҳалласи ҳудудидан қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонларидан уй-жой қуриш учун 52-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.м 1-ер майдони.

Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 450 000 сўм.

"Даҳана" ҚФЙ "У.Набиев" маҳалласи ҳудудидан қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонларидан уй-жой қуриш учун 120-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.м 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9-ер майдонлари.

Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 450 000 сўм. "Хайрабол" ҚФЙ "Шамоли" маҳалласи ҳудудидан қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонларидан уй-жой қуриш учун 500-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.м 1-ер майдони.

Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 550 000 сўм. Денов шаҳар "Х.Х.Ниёзий" маҳалласи ҳудудидан якка тартибда уй-жой қуриш учун сатҳи 600 кв.м 1-ер майдони.

Денов шаҳар С.Ёдгоров кўчасидан якка тартибда уй-жой қуриш учун сатҳи 600 кв.м 1-ер майдони.

Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 550 000 сўм. "Юрич" ҚФЙ "Гулобод" маҳалласи ҳудудидан қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонларидан уй-жой қуриш учун 40-к-контурдан ажратилган ер майдон-

ининг сатҳи 600 кв.м 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ва 11-ер майдонлари.

"Минора" маҳалласи ҳудудидан қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонларидан уй-жой қуриш учун

177-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 500 кв.м 1, 2-ер майдонлари.

Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 272 000 сўм.

"Анбарсой" ҚФЙ "Элобод" маҳалласи ҳудудидан қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонларидан уй-жой қуриш учун 254-к-контурдан ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.м 1-ер майдонлари.

Ер участкаларининг бошланғич баҳоси - 424 500 сўм.

Юқоридаги ер майдони 2010 йил 5 ноябрдаги очик аукцион савдосида сотилмаган тақдирда, сотилмаган ер майдонининг сотиш юзасидан такрорий аукцион савдолари 2010 йил 23 ноябрь ва 14 декабрь кунлари сотилганга қадар бўлиб ўтиши ҳақида олдиндан маълум қиламиз. Аукцион савдоларида иштирок этиш учун талабгорлардан аризалар қабул қилиш аукцион савдосига уч кун қолганда тўхтатилади. Аукцион савдоларида қатнашиш учун талабгорлар савдо ташкilotчиси билан тузиладиган заклат келишувига асосан ер майдони бошланғич баҳосининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда заклат пулини РКМБ Сурхондарё филиалининг МФО 00336, СИТР 200933850, АТБ "Савдогар-банк" Музработ филиалининг Термиз шаҳар минни банкидаги 20210000600571452115 ҳисоб рақамига тўлашлари шарт. Қўшимча маълумотлар учун манзил: Сурхондарё вилояти, Термиз шаҳар, Ф.Хўжаев кўчаси, Тадбиркорлар маркази биноси. Аукцион ўтказиладиган манзил: Сурхондарё вилояти Денов туман ҳўкимлигида бўлиб ўтади. Тел: 8 (376) 227-57-94, www.rkmb.uz Лицензия: DB 001 №000004.

Ўзбекистон Республикаси давлат мулкни бошқариш Давлат қўмитаси «Республика Кўчмас мулк биржаси» ЁАЖ Сурхондарё вилоят филиали бошланғич баҳоси босқичма-босқич ошиб бориш тартибда ўтказиладиган аукцион савдосига таклиф этади!

Аукцион савдосига Давлат мулкни бошқариш давлат қўмитаси Сурхондарё вилоят ҳудудий бошқармасининг 2010 йил 28 сентябрдаги №113-од буйруғига асосан "Денов нефть базаси" унитар корхонасига тегишли бўлган, Денов туман "Фаррухий" кўчасида жойлашган "Меҳмонхона биноси ва унинг мажмуаси ҳисобланган ошхона, ҳаммом, ҳовуз, ҳожатхона бино ва иншоотлари, бостирма, асфальт майдони, девор тўсиқлари". Ер участкасининг умумий майдони 608,0 кв.м, бино ва иншоотларнинг умумий ва фойдаланиш майдони 208,36 кв.м билан бирга қўйилмоқда. Умумий бошлан-

ғич баҳоси - 45 723 938 сўм.

Шунингдек, Давлат мулкни бошқариш давлат қўмитаси Сурхондарё вилоят ҳудудий бошқармасининг 2010 йил 28 сентябрдаги №114-од буйруғига асосан "Денов нефть базаси" унитар корхонасига тегишли бўлган: Денов туман "Фаррухий" кўчасида жойлашган "Ошхона-дўкон, бостирма бино ва иншоотлари" ҳамда "меҳмонхона биноси ва унинг мажмуаси ҳисобланган ошхона, ҳаммом, ҳовуз, ҳожатхона бино ва иншоотлари, бостирма, асфальт майдони, девор тўсиқлари", ер участкасининг умумий майдони 124,28 кв.м, бино ва иншоотларининг умумий

майдони 124,28 кв.м билан бирга. Умумий бошланғич баҳоси - 19 467 400 сўм.

Аукцион савдоси 2010 йил 4 ноябр кунини соат 11:00 да ўтказилади.

Юқоридаги мол-мулклар мажмуаси 2010 йил 4 ноябрдаги очик аукцион савдосида сотилмаган тақдирда, сотилмаган мол-мулклар сотиш юзасидан такрорий аукцион савдоси 2010 йил 18 ноябрь кунини сотилганга қадар бўлиб ўтиши ҳақида олдиндан маълум қиламиз. Аукцион савдоларида иштирок этиш учун талабгорлардан аризалар қабул қилиш аукцион савдосига уч кун қолганда тўхтатилади. Аукцион савдоларида қатнашиш учун

талабгорлар савдо ташкilotчиси билан тузиладиган заклат келишувига асосан мол-мулкларнинг бошланғич баҳосининг 25 фоизидан кам бўлмаган миқдорда заклат пулини РКМБ Сурхондарё филиалининг МФО 00336, СИТР 200933850, АТБ "Савдогар-банк" Музработ филиалининг Термиз шаҳар минни банкидаги 20210000600571452115 ҳисоб рақамига тўлашлари шарт. Аукцион ўтказиладиган манзил: Термиз шаҳар, Ф.Хўжаев кўчаси жойлашган, Тадбиркорлар маркази биноси, 2-қаватининг мажлислар залида бўлиб ўтади. Тел: 8 (376) 227-57-94, www.rkmb.uz Лицензия: DB 001 №000004.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мулкни бошқариш Давлат қўмитаси «Республика Кўчмас мулк биржаси» ЁАЖ Самарқанд вилоят филиали бошланғич баҳоси ошиб бориш тартибда ўтказиладиган такрорий очик аукцион савдоларига таклиф этади!

Аукцион савдосига Давлат мулкни бошқариш давлат қўмитаси Самарқанд вилоят ҳудудий бошқармаси билан ҳамкорликда (2010 йил 5 июлдаги №10-Па-сонли буйруғи) Ургант шаҳри, "Андак" маҳалласи ҳудудидан ҳар бирининг майдони 450 кв.метрдан бўлган қуйидаги ер участкалари умрбод эгаллик қилиш ва мерос қилиб қолдириш ҳуқуқи билан такроран қўйилмоқда:

1) № 3- сонли ер участкаси. Бошланғич баҳоси — 154 953 сўм.

2) № 6- сонли ер участкаси. Бошланғич баҳоси — 154 953 сўм.

Аукцион савдоси 2010 йил 2 ноябрь кунини соат 11:00 да бўлиб ўтади.

Маъруз 2010 йил 2 ноябрдаги аукцион савдосида сотилмаган қолган ер участкаларининг такрорий аукцион савдолари 2010 йил 9 ва 16 ноябрь кунлари сотилганга қадар бўлиб ўтишини олдиндан маълум қиламиз. Аукцион савдолари юзасидан барча маълумотларни (8366) 233-80-56 телефон рақами ёки биржанинг www.rkmb.uz расмий вебсайти орқали олишингиз мумкин. Талабгорлардан аризаларни қабул қилиш аукцион савдосига 3 (уч) кун қолганда тўхтатилади.

Аукцион савдоларида қатнашиш учун талабгорлар савдо ташкilotчиси билан тузиладиган заклат келишувига асосан мулк бошланғич баҳосининг 50 фоизидан кам бўлмаган миқдорда заклат пулини РКМБ Самарқанд вилоят филиалининг АТ "Турон" банк Самарқанд шаҳар филиалидаги ҳисоб рақамига тўлашлари шарт: х/р: 20210000300571452123, МФО: 00282, ИНН: 200933850, МАНЗИЛ: Самарқанд вилояти, Самарқанд шаҳри, Бўстонсарой кўчаси, 85 "А" уй. www.rkmb.uz. Лицензия: DB 001 №000004.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мулкни бошқариш Давлат қўмитаси «Республика Кўчмас мулк биржаси» ЁАЖ Самарқанд вилоят филиали бошланғич баҳоси ошиб бориш тартибда ўтказиладиган очик аукцион савдоларига таклиф этади!

Аукцион савдосига Ўзбекистон Республикаси Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш Давлат қўмитаси Самарқанд вилоят ҳудудий бошқармаси томонидан, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 31-декабрдаги 343-сонли қарорига мувофиқ ҳамда Ўзбекистон Республикаси Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш Давлат қўмитасининг 26.05.2010 йилдаги № УТ 14-19/1187-сонли хатига

асосан Самарқанд вилояти, Жомбой шаҳри, Шодлик кўчаси, 27-уйда сақланаётган 1997 йил ишлаб чиқарилган, д/б 14 АД 936 бўлган техник носоз ҳолатдаги "Нексия" русумли енгил автомашина қўйилмоқда.

Бошланғич баҳоси — 5 238 000 сўм. Аукцион савдоси 2010 йил 9 ноябрь соат 11:00 да бўлиб ўтади.

Ушбу автотранспорт воситаси 2010 йил 9 ноябрдаги аукцион савдосида сотилмай қолган тақдирда унинг такрорий

аукцион савдолари 2010 йил 16 ва 23 ноябрь кунлари бўлиб ўтишини олдиндан маълум қиламиз. Аукцион савдолари юзасидан барча маълумотларни (8366) 233-80-56 телефон рақами ёки биржанинг www.rkmb.uz расмий вебсайти орқали олишингиз мумкин. Аукцион савдоларида иштирок этиш учун талабгорлардан аризаларни қабул қилиш аукцион савдосига бир соат қолганда тўхтатилади. Аукцион савдоларида қатнашиш учун талабгорлар савдо ташкilotчиси билан

тузиладиган заклат келишувига асосан мулк бошланғич баҳосининг 10 фоизидан кам бўлмаган миқдорда заклат пулини РКМБ Самарқанд вилоят филиалининг АТ "Турон" банк Самарқанд шаҳар филиалидаги ҳисоб рақамига тўлашлари шарт: х/р: 20210000300571452123, МФО: 00282, ИНН: 200933850, МАНЗИЛ: Самарқанд вилояти, Самарқанд шаҳри, Бўстонсарой кўчаси, 85А-уй. www.rkmb.uz. Лицензия: DB 001 №000004.

Йирик ҳуқуқшунос олим

Шухрат РЎЗИНАЗАРОВ,
юридик фанлари доктори, профессор

Ўзбекистонда ҳуқуқий фан ва амалиёт ривожига улкан ва беқисс ҳисса қўшган атоқли олим, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, Ўзбекистон Фанлар Академиясининг академиги, юридик фанлар доктори, профессор Ҳожи-Ақбар Раҳмонкулов табарруқ 85 ёшга тўлди.

Ҳ.Раҳмонкулов ҳуқуқшуносликда ўзига хос мактаб яратган давримизнинг йирик олими ва забардаст фан намоянасидир. Устоз 1925 йилнинг 2 сентябрида Чимкент вилоятининг Сайрам қишлоғида таваллуд топган.

1942 йилда Тошкентдаги завоилардан бирида ишлаб турган навқирон 17 ёшли йигит кўнгиллилар сафида фронтга жўнади. 1946 йилда ҳарбий зобит сифатида Тошкентга қайтган Ҳ.Раҳмонкулов юридик институтга ўқишга кирди.

Ўқиниш тугатгач Ҳ.Раҳмонкулов меҳнат фаолиятини 1950 йилда ЎзССР Адлия вазирлигида бошлади. Кейин бир муддат ҳарбий хизматчи бўлди (у захирадаги офицер эди). 1956 йилда Ҳ.Раҳмонкулов яна Адлия вазирлигига қайтди. У вазирликнинг катта тафтишчиси сифатида судлар фаолиятини имкон қадар ошқорлаштиришга ҳаракат қилди. У томонидан тузилган судлар фаолиятини тафтиш қилиш натижаларига оид ҳужжатлар ҳайъатда эътирозларсиз тасдиқланар ва эътирофга сазовор бўларди.

1960 йилда "Пахта тайёрлаш ва уни етказиб бериш бўйича муносабатларнинг ҳуқуқий шакллари" мавзусида номзодлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди. Устоз Ҳ.Раҳмонкулов ЎзССР ФА Фалсафа ва ҳуқуқ институтида кичик илмий ходим сифатида иш бошлади. Орадан кўп ўтмай у институтнинг фуқаролик, ҳўжалик, меҳнат ва оила ҳуқуқи шўбасига раҳбарлик қилди. 1970 йилда эса докторлик диссертациясини ҳам Ленинградда муваффақиятли ёқлади.

1980 йилда Самарқанд Давлат университетининг сўрови ва Фанлар Академиясининг топшириғига биноан университет ҳуқуқшунослик факультетининг саноҳиятини юксалтириш учун Самарқандга ишга юборилди. Устоз ҳуқуқшунослик факультетиде "Фуқаролик-ҳуқуқий фанлар" кафедрасини ташкил этди ва унга раҳбарлик қилди.

1985 йилда яна Фалсафа ва ҳуқуқ институтига ишга қақриб олинган Ҳ.Раҳмонкулов 1989 йилда институт директорлиғига сайланди. У 1991 йилнинг март ойигача институтда ишлаб, илмий йўналишларни, ходимларнинг, институт таркибий бўлинмаларининг илмий ишлари мавзуларини аниқлаштириш ва тақомиллаштириш юзасидан

кўплаб ишларни амалга оширди. Институтда янги шўбалар ташкил этди, унинг фаолиятини сезиларли даражада кучайтиришга салмоқли ҳисса қўшди.

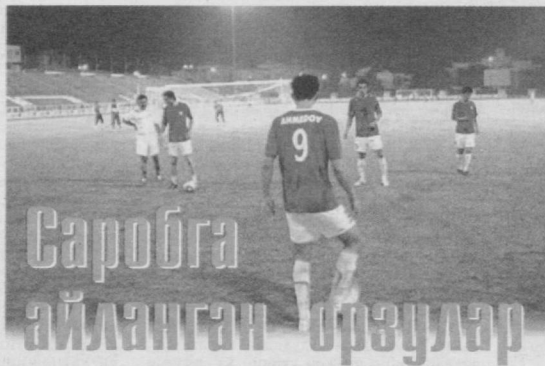
1991 йил февралда эса Ҳ.Раҳмонкулов Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси этиб тайинланди. Унинг бу лавозимдаги фаолияти мамлакатимиз ҳаётидаги улкан воқеалар билан бирга кечди: Ўзбекистон мустақил давлат деб эълон қилинди, Асосий қонунимиз - Конституция ишлаб чиқилди. Ҳ.Раҳмонкулов Конституциявий комиссиянинг аъзоси сифатида мустақил мамлакатимиз Асосий қонунининг "Жамият ва шахс" бўлимининг тайёрловчи ишчи гуруҳига раҳбарлик қилди.

Шуни ҳам алоҳида таъкидлаш ўринлики, Ҳ.Раҳмонкулов Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексини лойиҳаси муаллифларидан биридир. Бундан ташқари, 280 дан зиёд илмий иш, шу жумладан, 40 дан зиёд монография, китоб, дарслик Ҳ.Раҳмонкулов серқирра ижодининг маҳсулидир. Устоз нафақат муаллифлик, балки ноёб муҳаррирлик истеъдодига ҳам эгадир. У 100 га яқин асарларнинг зукко муҳарриридир. Дарҳақиқат, ЎзССРнинг кўплаб қонунлари, меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлари ҳам ўша пайтларда Ҳ.Раҳмонкулов иштирокида ишлаб чиқилган эди. Юридик қомусий лугатни ишлаб чиқиш ва нашрга тайёрлашда ҳам бу беназир олимнинг ҳиссаси улкандир. У ўзининг илмий фаолияти даврида 14 нафар фан доктори, 60 га яқин фан номзодларини тайёрлаган.

Ҳ.Раҳмонкулов том маънода дунё меҳиссида эътироф этилган йирик олимдир. Устоз Ҳ.Раҳмонкулов кўплаб халқаро ва республика анжуманларининг ташаббускори, давлат грантлари бўйича лойиҳа раҳбаридир. Устознинг матрузалари турли нуфузли анжуманларда Париж, Ногоя (Япония), Москва, Санкт-Петербург, Дехли, Киев каби ўнлаб катта шаҳарларнинг минбарларида янграган.

Ҳукуматимиз Ҳ.Раҳмонкуловнинг хизматларини муносиб баҳолади. 1990 йилда "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби" фахрий унвонига сазовор бўлди. 1994 йилда Ўзбекистон Фанлар Академиясининг мухбир аъзолиғига, 2000 йилда академиклиғига сайланди. У кўплаб орден ва медаллар, фахрий ёрлиқларнинг соҳибидир.

Азиз ва меҳрибон устозимиз, Ҳ.Раҳмонкуловни қутлуг ёши билан самимий муборакбод этамиз. Яратгандан у кишига узоқ умр, мустаҳкам саломатлик, улкан муваффақиятлар тилаб қоламиз.

Кейинги йилларда ҳукуматимиз томонидан фотболга бўлган эътибор янада ортиб, ёшларнинг бу спорт тури билан шугулланишлари учун алоҳида шарт-шароитлар яратиб берилмоқда. Бунинг натижаси ўлароқ, Ўзбекистон ёшлар терма жамоалари икки марта Жаҳон чемпионатида иштирок эттишди.

Айнан шу нарса эртанги кунга ишонч уйғотган эди. Айниқса, Аҳмад Убайдуллаевнинг шоғирдларига бўлган эътибор ва умид бўлакча. Аммо уларнинг укалари деяр эътироф этилаётган Марат Кабаевнинг шоғирдлари ишонч оқлай олишмади. Жорий йилнинг 3 октябрида бошланган ёшлар (19 ёшгача бўлган футболчилар) ўртасидаги Осиё чемпионатида Кабаев бошчилигидаги футболчиларимизга Колумбияда бўлиб ўтадиган Жаҳон чемпионатидаги бориш вазифа қилиб белгиланган эди. Дастлаб улар бунинг улдалаётгандай кўринди. Айниқса, гуруҳдаги илк учрашув жуда қизиқарли кечди. Бунга кўп жиҳатдан Шимолий корейлик футболчиларнинг тезкорлиги сабаб бўлди. Ўша ўйинда биргина пенальти ёшларимизга галаба келтирди. Кейинги ўйин эса Бахрайин ёшларига қарши кечиб, Кабаевнинг шоғирдлари кўнгилсиз анъанавига чек қўйишди. Яъни, миллий термаимиз енгилмаётган Бахрайини 1:0 ҳисобида мағлуб эта олишди. Гуруҳдаги сўнгги учрашув эса биз учун ҳеч қандай аҳамият касб этмасди. Шу сабабдан Кабаев захира футболчиларига имконият берди. Ҳаммаси ҳал бўлгани сабабми ўша ўйинда ёшларимиз бироз эркинроқ ҳаракат қилишди ва 2:0 ҳисобида ироқлик тенгдошларини таслим эттишди. Шундай қилиб, гуруҳда

Мақсудали ҚАМБАРОВ,
журналист

100 фоизлик натижа билан чорак финалга йўл олди. Бўёғига йўлнинг қирқи кетиб, қирқ бири қолган эди. Сабаби чорак финалдан ҳам ўтилса, Колумбия чиптаси қўлга тегарди.

Айнан шу ерда ёшларимиз тўхташди. Йўлимизда яна Саудия Арабистони термаси пайдо бўлди. Очигини айтиш керак, Кабаевнинг шоғирдлари гуруҳ ўйинларидаёқ мусобақага тайёр эмасликларини кўрсатиб қўйишгаётган эди. Гарчи гуруҳдаги барча рақиблари устидан галаба қозонишган бўлса-да, ўйин борасида на тактикани, на тезкорлигини кўрдик. Ҳужум барча термаларимизнинг муаммоси эканлиги энг катта муаммоимизга айланиб қолди. Ёшларимиз таркибда ҳам рақиб ҳимоячиларини шошириб қўядиган бирорта ҳужумчини кўрмадик. Бундан ташқари, майдон марказини ҳам футболчиларимиз рақибларига топшириб қўйишди. Қисқа ма-софаларга тўп узатишларини-кумуман гапирмаса бўлади. Тўпни жамоадошларига эмас, рақибларига узатиб беришдан бошқа йўл топа олишмади. Умуман олганда, Кабаев бошчилигидаги ёшларимизга ўзига бўлган ишонч етишмади. Мана шу жиҳат кўплаб хатоларни юзага келтирди. Бу эса чорак финалда футболчиларимизга панд берди. Гарчи бизникилар биринчи бўлиб ҳисобни очиган бўлса-да, тан олмиш керак, саудияликлар майдонда ёшларимизга ҳеч қандай имконият қолдиришмади. Уйиннинг 7 дақиқасида рақиб дарвозасини ишғол қилган етакчи

футболчимиз Абдумуталлиб Абдуллаев ҳам кейинчалик ҳеч нарса қилиб бера олмади. Рақибларимиз тўлиғича устунлиқни ўз қўлларига олишди. Бироқ ҳа де-ғанда ҳисобни тенглаштира олмадилар. Ва ниҳоят ўша биз кўрққан воқеа содир бўлди. Уйин тугаши 8 дақиқа қолганида амал-лаб рақиб зарбаларини қайтар-ётган В.Мочалов ўз дарвозаси-дан тўп олиб чиқишга мажбур бўлди. Уйиннинг асосий вақти 1:1 ҳисобида тугагач, қўшимча таймларда ярим финалчи номи-ни аниқлашга тўғри келди. Қўшимча таймнинг 5 дақиқаси-да Саудия Арабистони футбол-чилари галаба тўпини киритиб, Колумбия чиптасини "илиб" ке-тишди. Шу билан Хитойда бўлиб ўтаётган Осиё чемпионатидаги юришимизни тўхтатдик.

Давоке, ёшларимиз Саудия Арабистони билан Жаҳон че-мпionatoи чиптасини таллашиш-дан бир кун аввал миллий тер-мамиз айнан шу юрт вакила-рига қарши ўртоқлик учрашуви-да майдонга тушишди. Саудия Арабистонидан қабул қилиб олинган йирик 4:0 ҳисобидаги мағлубият муҳлисларнинг зар-ласини қайнатди. Бу кетиш бўлса, 2011 йил Катара бўлиб ўта-диган Осиё чемпионатидаги иш-тирокимизни тахмин қилиш қийин эмас. Гуруҳдан ҳам чиқа олмаслигимиз ойдинлашиб қол-моқда. Хуллас, миллий терма-мизга ҳам деярли ишонч йўқ. Агар Абрамов уларни Доҳага бошлаб борадиган бўлса...

Бундан бўёғига ўсмирлари-миз ва олимпиячиларимизга кўз тикишимизга тўғри келади. Ўқтимот Тошкентда бўлиб ўта-диган ўсмирлар (+16 ёшгача) ўртасидаги Осиё чемпионатида юртимизни шарафини ҳимоя қилётган футболчилар акалари (ёшлар термаси назарда тутиля-ти - М.Қ.) удалай олмаган ва-зифани адо этишар.

Жорий йилнинг 7 ноябридан бошлаб Гуангжоуда старт ола-диган XVI Осиё ўйинларида иш-тирок этишмади. Мана шу жи-ҳат кўплаб хатоларни юзага ке-лтирди. Бу эса чорак финалда фут-болчиларимизга панд берди. Гар-чи бизникилар биринчи бўлиб ҳисобни очиган бўлса-да, тан ол-миш керак, саудияликлар май-донда ёшларимизга ҳеч қандай имконият қолдиришмади. Уйин-нинг 7 дақиқасида рақиб дар-возасини ишғол қилган етакчи

Нима бўлганда ҳам ёшлари-мизнинг мағлубиятидан кўн-гилни чўктирмай, яна умид қилишда давом этамиз. Бир кун и бизнинг ҳам кўчамизда байрам бўлиб қолар...

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин!

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси ва Фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувват-лаш жамоатчилиги Маркази ҳамда Тошкент шаҳар прокуратураси жамоаси прокуратура фахрийси

Обид АҚБАРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия билдиради.

Сурхондарё вилоят прокуратураси жамоаси вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Бахтиёр САМАТОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Сурхондарё вилоят прокуратураси жамоаси вилоят прокуратураси бўлим прокурори

Эргаш Номозова акаси

Сахатмурат НОМЗОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Сурхондарё вилоят прокуратураси жамоаси Термиз шаҳар прокуратураси катта терговчиси

Раҳмон Умарова турмуш ўртоғи

Зайнаб НАЗАРОВА, ўғли **Шерали УМАРОВ** ва қизи **Хосият УМАРОВА**ларнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Тошкент шаҳар прокуратураси жамоаси Ҳамза туман прокуратурасининг катта нозир

Шахобиддин Джурабоевга онаси

АЗИЗА яннинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Huquq

юрidik gazeta

Muassis:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:

Jahongir MAKSUMOV

Tahrir may'ati:

Abbosxon SANGINOV, Muxtor ZOIROV,
Gulnoza RAHIMOVA, Yusupboy G'OIPOV,
Svetlana ORTIQOVA,
Baxtiyor NAZAROV (Bosh muharrir o'rinbosari),
Shavkat YODGOROV (mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,

233-10-53.

Faks: 233-64-85, 233-10-53.

E-mail: info@huquq-gazeta.uz

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taq-
qililmaydi va egalarga qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan
farqlanishi mumkin.

«HUQUQ» materiallarini ko' chib bosish

faqat tahririyat ruxsati bilan amalga

o'stiriladi.

1 - tijorat material.

Reklama materiallarining mazmuni uchun

tahririyat javobgar emas.

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida
2009 yil 12-oktabrda 0188-raqam bilan ro'yxatga olingan.

Nashr ko'rsatkichi - 231
ISSN 2010-7617

Buyurtma j-260. 22 464 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida teriladi va
sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Sahifalovchi: S.BOBONOV
Navbatchi muharrir: B.NAZAROV
Navbatchi: O'DEHOONOV

Gazeta haftaning
payshanba kunlari
chiqadi.

Sotuvda
kelishilgan narxda

Gazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaas ijodiy uyida chop etildi.
Korxona manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoi ko'chasi, 30-uy.
Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00. Topshirildi: 22.30 1 2 3 4 5 6 7 8 9